

SECTION - 5
LANGUAGE - II (BENGALI) FOR TET PAPER - I
(Q. Nos. 121 to 150)

Sl. No. MIL/ 23

Code No. 03

নির্দেশঃ নিম্নোদ্ধৃত গদ্যাংশটি পড়ে সংশ্লিষ্ট প্রশ্নোত্তর (১২১ থেকে ১২৮ নং প্রশ্ন) সর্বাধিক গ্রহণযোগ্য উত্তর নির্বাচন করুন।

আব্দুল কালাম বাল্যকাল থেকেই অন্য ছাত্রদের থেকে কিছু ব্যতিক্রমী স্বভাবের ছিলেন। স্কুলজীবন থেকেই আকাশের বিশালতা এবং উড়ন্ত পাখির ঝাঁকের রহস্য তাঁকে প্রভাবিত করেছিল। সেজন্যই কালাম তাঁর সহপাঠীদের সঙ্গে প্রায়ই সাগরের উপকূলে যেতেন এবং সেখানে পানকৌড়ি ও গাংচিল পাখিদের আকাশে ওড়ার প্রচেষ্টাকে গভীরভাবে নিরীক্ষণ করতেন। এই বিহঙ্গের মতো আকাশের উচ্চতাকে তিনিও ছুঁতে চেয়েছিলেন। স্কুলজীবনের সেই অদম্য ইচ্ছা কালক্রমে সফল হয়েছিল।

কর্মজীবনের অবসরের পর তিনি পৃথিবীর সর্ববৃহৎ গণতান্ত্রিক সেশটির রাষ্ট্রপতির আসন অলংকৃত করেছিলেন। তিনি এই পদে আধিষ্ঠিত হয়ে ভারতের উন্নতির স্বপ্ন দেখেছিলেন। সকল শিক্ষার্থীদের সঙ্গে আব্দুল কালাম অতি আন্তরিকভাবে ভাব বিনিময় করে আনন্দ উপভোগ করতেন। তিনি নতুন প্রজন্মের মনটিকে সদা প্রজ্জ্বলিত করে রাখতে চেয়েছিলেন। এছাড়াও তিনি আমাদের শিক্ষা ব্যবস্থার সৃজনশীল বিষয়টিকে বিশেষ গুরুত্ব দিয়েছিলেন। তিনি সমন্বয়যোগী শিক্ষা ব্যবস্থার পরিবর্তন চেয়েছিলেন। শিশুর প্রজ্জ্বলিত মনই দেশের বড়ো সম্পদ এই চিন্তাধারাতে তিনি দেশের প্রায় লক্ষাধিক ছাত্র-ছাত্রীর সঙ্গে সংযোগ স্থাপন করেছিলেন। তিনি এই সমস্ত শিশুদের উপদেশ দিয়েছিলেন স্বপ্ন দেখো, স্বপ্ন দেখো, স্বপ্নই চিন্তাতে পরিবর্তিত হবে এবং চিন্তার ফলশ্রুতি হল কাজ।

Q121. উদ্ধৃতাংশটিতে কার জীবনের কথা বর্ণনা করা হয়েছে?

- (a) ড. এ পি জে আব্দুল কালামের (b) মৌলানা আব্দুল কালাম আজাদের
(c) বিজ্ঞানী জগদীশচন্দ্র বসুর (d) রাষ্ট্রপতি ড. রাজেন্দ্র প্রসাদের

Q122. 'যা দমন করা যায় না' - এই কথাটা বোঝাতে উদ্ধৃতাংশে কোন শব্দ ব্যবহার করা হয়েছে?

- (a) দমনীয় (b) অদম্য (c) দুঃসাধ্য (d) অধম

Q123. 'শিশুর --- মনই দেশের বড়ো সম্পদ' - উদ্ধৃতাংশ অবলম্বনে শূন্যস্থানের শব্দটি হল-

- (a) জ্ঞানপিপাসু (b) উদ্ভাসিত (c) প্রজ্জ্বলিত (d) সাহসী

Q124. 'পৃথিবীর সর্ববৃহৎ গণতান্ত্রিক দেশ' বলতে কোন দেশের কথা বোঝানো হয়েছে?

- (a) আমেরিকা (b) চীন (c) রাশিয়া (d) ভারত

Q125. 'সৃজনশীল' শব্দের অর্থ হল-

- (a) অনুকরণ করা (b) নতুনকিছু দৃষ্টি করা
(c) ধ্বংস করে ফেলা (d) লেখাপড়া করা

Q126. 'বিহঙ্গ' শব্দের প্রতিশব্দ হল-

- (a) সাপ (b) পাহাড় (c) পাখি (d) চাঁদ

Q127. গণতন্ত্রের বিপরীত শব্দ হল—

- (a) প্রজাতন্ত্র (b) শাসনতন্ত্র (c) স্বাধীনতা (d) রাজতন্ত্র

Q128. ‘তিনি এই পদে অধিষ্ঠিত হয়ে ভারতের উন্নতির স্বপ্ন দেখেছিলেন’। এখানে কোন পদের কথা বলা হয়েছে?

- (a) প্রধানমন্ত্রীর পদ (b) বিজ্ঞানীর পদ (c) রাষ্ট্রপতির পদ (d) প্রধান বিচারকের পদ

নির্দেশঃ নিম্নোক্ত রচনাংশটি পড়ে সংশ্লিষ্ট প্রশ্নগুলোর (১২৯ নং থেকে ১৩৫ নং) সর্বাধিক গ্রহণযোগ্য উত্তর নির্বাচন করুন।

জার্মানি দেশে লিলিয়েনথাল মনে করিলেন, আমরা কেন পাখির মতো আকাশে ভ্রমণ করিতে পারিব না? তাহা পর পরীক্ষা করিতে আরম্ভ করিলেন। তিনি জানিতেন এই বিদ্যা সাধন করিতে অনেকদিন লাগিবে। শিশু যেরূপ এক একটু করিয়া অনেক চেষ্টায় হাঁটিতে শেখে, তাহাকেও সেইরূপ করিয়া উড়িতে শিখিতে হইবে। কিন্তু শিশু যেরূপ পড়ি গেলে আবার উঠিতে চেষ্টা করে, আকাশ হইতে পড়িয়া গেলে আর তো উঠিবার সাধ্য থাকিবে না, মৃত্যু নিশ্চয়। এ বিপদ জানিয়াও তিনি পরীক্ষা হইতে বিরত হইলেন না। অনেক পরীক্ষার পর নানাপ্রকার পাখা প্রস্তুত করিলেন এবং সেগুলি বাহুতে বাঁধিয়া পাহাড় হইতে কাঁপ দিয়া, পাখায় ভর করিয়া নীচে নামিতে লাগিলেন। একবার তাহার মনে হইল যে, দুইখানা পাখার বরিবর্তে যদি অধিক সংখ্যক পাখা ব্যবহার করা হয় তাহা হইলে হয়তো উড়িবার বেশি সুবিধা হইতে পারে। চেষ্টা করিয়া দেখিলেন তাহাই ঠিক।

ত্রিশ বৎসর পর্যন্ত অতি সাবধানে তিনি এইসব পরীক্ষা করিতেছিলেন। জীবনের অধিকাংশ সময় কাটিয়া গিয়াছে এজন্য তাহার কার্য শেষ করিতে তিনি অত্যন্ত উৎসুক হইলেন। এখন যে কল প্রস্তুত করিলেন, তাড়াতাড়িতে তাহা পূর্বের মতো দৃঢ় হইল না। তিনি সেই অসম্পূর্ণ কল লইয়াই উড়িতে চেষ্টা করিলেন। এবার অতি সহজেই বাতাস কাটিয়া যাইতেছিলেন, দুর্ভাগ্যক্রমে হঠাৎ বাতাসের ঝাপটা আসিয়া উপরের একখানা পাখা ভাঙিয়া দিল।

এই দুর্ঘটনায় তিনি প্রাণ হারাইলেন। কিন্তু তিনি পরীক্ষা দ্বারা যেসব নূতন তত্ত্ব আবিষ্কার করিলেন তাহা পৃথিবী সম্পত্তি হইয়া রহিল। তাহার আবিষ্কৃত তত্ত্বের সাহায্যে পরে উড়িবার কল নির্মাণ করা সম্ভব হইয়াছে।

Q129. লিলিয়েনথাল কোন দেশের নাগরিক ছিলেন?

- (a) মার্কিন (b) জার্মান (c) ভারত (d) জাপান

Q130. ‘বিরত’ শব্দের অর্থ হল—

- (a) শুরু করা (b) ঘাবড়ে যাওয়া (c) থেমে যাওয়া (d) পলায়ন করা

Q131. নীচের কোন বানানটি ভুল?

- (a) আবিষ্কার (b) পরিষ্কার (c) পুরস্কার (d) রামায়ণ

Q132. আকাশপথে চলা যানবাহনকে কী বলে?

- (a) উড্ডোজাহাজ (b) রামধনু (c) মেঘ (d) পাখি

Q133. কার আবিষ্কৃত তত্ত্বের সাহায্যে পরে উড়িবার কল নির্মাণ করা সম্ভব হয়েছে?

- (a) রাইট ভ্রাতৃদ্বয়ের (b) নিউটনের (c) লিলিয়েনথালের (d) আইনস্টাইনের

- Q134. যারা আকাশে উড়িয়া বেড়ায় তাদেরকে এককথায় কী বলা হয়?
 (a) খেচর (b) নিশাচর (c) পাখি (d) উড়োজাহাজ
- Q135. 'এই দুখটিনায় তিনি প্রাণ হারাইলেন' 'তিনি' কোন পদ?
 (a) বিশেষ্য (b) বিশেষণ (c) সর্বনাম (d) ক্রিয়া
- নির্দেশঃ নীচের প্রশ্নগুলোর (১৩৬ থেকে ১৫০ নং প্রশ্ন) সর্বাধিক গ্রহণযোগ্য উত্তর নির্বাচন করুন।
- Q136. বাংলা বর্ণমালায় স্বরবর্ণের সংখ্যা হল-
 (a) ৯টি (b) ১০টি (c) ১১টি (d) ১২টি
- Q137. শব্দের সঙ্গে বিভক্তি যুক্ত হলে তাকে কী বলে?
 (a) সমাস (b) পদ (c) কারক (d) সন্ধি
- Q138. নীচের কোন বাক্যে 'কি' এর ব্যবহার অশুদ্ধ
 (a) তুমি কি বাড়ি যাবে? (b) সে কি আজ আসবে?
 (c) রহিমা কি তোমার বোন হয়? (d) তোমার নাম কি?
- Q139. বাংলা বর্ণমালায় বর্ণীয় বর্ণের সংখ্যা-
 (a) ২০টি (b) ২৫টি (c) ৩০টি (d) ৪০টি
- Q140. দুই বা ততোধিক পদ মিলিত হয়ে একপদে পরিণত হওয়াকে-
 (a) সমাস বলে (b) শব্দ বলে (c) ব্যাকরণ বলে (d) বাক্য বলে
- Q141. ভাষা শিক্ষার ক্ষেত্রে প্রথমে কোন দক্ষতা অর্জন করতে হবে?
 (a) কথন (b) শ্রবণ (c) পঠন (d) লিখন
- Q142. বাংলার সাহিত্যসম্রাট বলা হয়-
 (a) ঈশ্বরচন্দ্র বিদ্যাসাগরকে (b) রবীন্দ্রনাথ ঠাকুরকে
 (c) বঙ্কিমচন্দ্র চট্টোপাধ্যায়কে (d) রামমোহন রায়কে
- Q143. কোন গ্রন্থের জন্য রবীন্দ্রনাথ ঠাকুর নোবেল পুরস্কার লাভ করেছিলেন?
 (a) সোনার তরী (b) গোরা (c) গল্পগুচ্ছ (d) গীতাঞ্জলি
- Q144. নীচের কোনজন শিশু সাহিত্যিক নন?
 (a) সুকুমার রায় (b) মধুসূদন দত্ত
 (c) যোগীন্দ্রনাথ সরকার (d) লীলা মজুমদার
- Q145. শিক্ষার্থীদের আত্মপ্রকাশের সর্বোৎকৃষ্ট মাধ্যমটি হল-
 (a) রাষ্ট্রীয় ভাষা (b) বিদেশি ভাষা (c) মাতৃভাষা (d) ইংরাজি ভাষা
- Q146. আন্তর্জাতিক মাতৃভাষা দিবস পালিত হয়-
 (a) ২১ ফেব্রুয়ারি (b) ২১ জুলাই (c) ১৫ আগস্ট (d) ৫ জুন
- Q147. 'চাঁদের হাট। চিনির বলদ/গোবরে পদ্মফুল' এরকম বাক্যাংশকে কী বলা হয়।
 (a) প্রবাদ বাক্য (b) বাগধারা (c) সারাংশ (d) ব্যাসবাক্য

Q148. মাতৃভাষা সম্পর্কিত নীচের কোন বাক্যটি অশুদ্ধ।

- (a) মাতৃভাষা সাংস্কৃতিক উত্তরাধিকার ও বংশগত ঐতিহ্যের ধারক ও বাহক।
- (b) মাতৃভাষা শিশুদের ক্রমবিকাশের একটি অপরিহার্য শর্ত।
- (c) মাতৃভাষা সামাজিক ও আন্তর্জাতিক সম্পর্কের বন্ধন সুদৃঢ় করে।
- (d) মাতৃভাষা অন্য ভাষা শিক্ষায় বাধার সৃষ্টি করে।

Q149. বাংলা কোন দেশের রাষ্ট্রভাষা-

- (a) ভারত
- (b) নেপাল
- (c) ম্যানমার
- (d) বাংলাদেশ

Q150. 'দুখু মিয়া' কার ছদ্মনাম ছিল?

- (a) জসীম উদ্দিনের
- (b) নজরুল ইসলামের
- (c) সুকুমার রায়ের
- (d) জীবনানন্দ দাশের

— §§§ —

SECTION - 5
LANGUAGE - II (ANAL) FOR TET PAPER - I
(Q. Nos. 121 to 150)

Sl. No. MIL/ **106**

Code No. 15

I. Ichowl hrang ichum to arqo khin.

1x30 =30 marks

Q121. Anal Zqo te akuw vapajin pane?

A. Nula Volhlung B. Ht. Thungam C. Tongsin Mono D. Sumpi John

Q122. Anal Thimo-zqo he ajahmeh ka?

A. Sumhno Panga B. Sumhno Taruh C. Sumhno Takho D. Sumhno Tarih

Q123. "Min, min, min Dqchaka mo kajongpa.... " Tuna thung "Kajongpa" vanado peym he da vado napa?

A. Kalupa B. Kachalnu C. Kauhpa D. Kanepa

Q124. "Anal Sangkhal" he ajahmeh ka?

A. Akheh B. Ahno C. Athum D. Pali

Q125. Anal Thim-zqo U (Consonant) he ajahmeh ka?

A. Som taku B. Sumhno C. Sumhno akheh D. Sumhno ahno

Q126. Ngu ihrown zqo ajahmeh ka?

A. Panga B. Taru C. Takho D. Tari

Q127. Anal Pena Wednesday he da ido ka?

A. Ivāni B. Phowlpeni C. Sasemni D. Misemni

Q128. Vanan ki piizqo peym thunghe kankhupām ki nghalāna akhopa?

A. Dūhal B. Ngoṭo C. Tiili D. Pakowl

Q129. Ngu ikhang zqo ajahmeh ka?

A. Pali B. Panga C. Tari D. Takho

Q130. Kalloma te phahring pena dah vadopa?

A. Circle B. Rectangle C. Square D. Triangle

Q131. Anal Pena 1,00,000(One Lakh) he da ido ka?

A. Ajakhkeh B. Lā-kheh C. Lā-som D. Tenkheh

Q132. Kumkheh thung ni aja asang ka?

A. 364 B. 365 C. 366 D. 367

- Q133. "Ocha Ni" datha nanga mang hin?
 A. 5th Jongpi tha B. 5th Jongkha tha C. 5th Aram tha D. 5th Amur tha
- Q134. Nupa thanghly manite dah ing hrangpa?
 A. Ihring ror-ror athuw kati. B. Alen sa tumso asuthi naka.
 C. Asapavan tahngso ahlypa. D. Hringtuw-damtuw kati
- Q135. Dujang dukong he akhoki iluwng vapathunpa?
 A. Challong pamki Yongjang vanado ahly ki B. Joupi ru Khangpalon hin inti ki
 C. Saram Tengnoupal ki bung Laimaton thuki D. Mollen ru Tuwbung aroko ki
- Q136. Dyhan dukong he akhoki iluwng vapathunpa?
 A. Challong pamki Yongjang vanado ahly ki B. Joupi ru Khangpalon hin inti ki
 C. Saram Tengnoupal ki bung Laimaton thuki D. Mollen ru Tuwbung aroko ki
- Q137. Paliim dysur pahrow ny oh vanadote dah oh vado napa?
 A. Vanu, vapa pena ilee vanadohe thami. B. Mi kho ithe meme hin lu eh.
 C. Pena pijam jojo hin tepang. D. Vanu, vapa unsah ilopa.
- Q138. Asapavan vani-pangah na da vadem?
 A. Avâr semny B. Dolti ahlii akang semny
 C. Ahamang don, indon semny D. Dy ru mol piithin ny
- Q139. Sangai vanado sahin he akhopam thung amkaje?
 A. Shirui National Park B. Keibul Lamjao National Park Sanctuary
 C. Sadu-Chiru National Park D. Yangoupokpi-Lokchao Wildlife
- Q140. 1975 kum thung Sangai vanado Sa hin he aja je?
 A. Som B. Som Pali C. Sumhno D. Ajah akheh
- Q141. Phahring pena SCHOOL idothe Anal pena da nado manghin?
 A. Singhmu B. Sejam C. Singko D. Ibungna
- Q142. Kankhupam thung iam paha (Bird) te akho naka?
 A. Lihsetin B. Thantha C. Tili D. Salki
- Q143. Arangki pakan mi nadum (Musical Instrument) te akho naka?
 A. Tumbli B. Theku C. Theko D. Leden
- Q144. "Ne-l-uh Na" vanado tuna hete daki vahlampu?
 A. Vane vanum thuna tuna pa B. Vane vapa-ii na tuna pa.
 C. Vane vapa-to na tuna pa. D. Vane vanun na tuna pa.

- Q145. Anal chāthung Class-X passed iṭohe akṃ rowlsaka?
A. Nula Volhlung B. Ht. Thungam C. Tongsin Mono D. Bd. Behring
- Q146. Anal chāthung BA akṃ rowlsa vapachāng sih?
A. Nula Volhlung B. Ht. Thungam C. Tongsin Mono D. Bd. Behring
- Q147. Anal chāthung MLA rowlsa ikal te akupa?
A. Hb. Khelshung B. Ht. Thungam C. St. Nunghlung D. Bd. Behring
- Q148. Anal Naga Student's Union ki rowlsa president ithuw te akupa?
A. Sengul Rungam B. Ni. Thumsing C. Sp. Khelhring D. Th. Lukhu
- Q149. Kum aja hringtawn akhehpa?
A. Sumtarih Panga B. Sum Taku C. Sumtaku Panga D. Ajah k̄heh
- Q150. Anal chāthung MA Passed MCS ithuwte akupa?
A. Dr. Rd. Larhring B. Daryal Julie C. Sumpi Jerol D. St. Rithung

— § § § —

SECTION - 5
LANGUAGE - II (ENGLISH-II) FOR TET PAPER - I
(Q. Nos. 121 to 150)

Sl. No. MIL/ **631**

Code No. 24

Read the following passages and choose the most appropriate answer for the questions from the given alternatives:

Passage-I

In an era dominated by information, the ability to distinguish facts from opinions has become an indispensable intellectual skill. The unprecedented proliferation of digital platforms has democratized access to knowledge; nevertheless, it has simultaneously facilitated the dissemination of misinformation and half-truths. Individuals frequently accept information uncritically, particularly when it conforms to their pre-existing beliefs. This tendency, known as confirmation bias, not only impedes rational inquiry but also deepens social polarization.

Consequently, educators increasingly emphasize critical thinking rather than rote memorization, arguing that education should cultivate discernment instead of mere accumulation of facts. Although technology can expedite learning, it cannot substitute for intellectual curiosity, disciplined reasoning, and ethical judgment. Unless learners acquire the habit of questioning evidence, evaluating sources, and acknowledging alternative perspectives, they may become susceptible to manipulation despite possessing abundant information. Thus, genuine education empowers individuals not merely to know more but to think better.

- Q121. Which title best suits the passage?
- a) The Growth of Social Media
 - b) The Importance of Critical Thinking in the Digital Age
 - c) Memorization as the Best Learning Method
 - d) Digital Technology in Schools
- Q122. The word proliferation means:
- a) Decline
 - b) Rapid increase
 - c) Elimination
 - d) Restriction
- Q123. Choose the correct punctuation.
- a) Critical thinking, however, requires patience, discipline, and objectivity.
 - b) Critical thinking however requires patience, discipline and objectivity.
 - c) Critical thinking however, requires patience discipline and objectivity.
 - d) Critical thinking, however requires patience discipline, and objectivity.
- Q124. The sentence "Although technology can expedite learning, it cannot substitute for intellectual curiosity." is a:
- a) Simple sentence
 - b) Compound sentence
 - c) Complex sentence
 - d) Compound-complex sentence
- Q125. Some parts of the following sentence is split, jumbled and marked P,Q,R,S. Choose the correct sequence. to my client(P)/that I speak(Q)/immediately(R)/it is important(S)
- a) SRQP
 - b) SPQR
 - c) SQPR
 - d) PSQR

- Q126. Identify the grammatically correct sentence.
- a) Each of the students have completed their assignment.
 - b) Each of the students has completed his or her assignment.
 - c) Each of the students have completed his assignment.
 - d) Each of the student has completed their assignment.
- Q127. Choose the one-word substitution.
- A person who studies the origin and history of words.
- a) Philologis
 - b) Lexicographer
 - c) Etymologist
 - d) Linguist
- Q128. The phrase susceptible to manipulation means:
- a) Impossible to deceive
 - b) Easily influenced or deceived
 - c) Capable of leading others
 - d) Resistant to change

Passage-II

The moon had just begun its silent ascent when Meera stepped onto the deserted riverbank. The gentle murmur of the flowing water seemed to carry forgotten memories from distant years. She had returned to the village after decades, hoping to rediscover fragments of her childhood. The ancient banyan tree still stood beside the river, though its branches appeared frailer than before. Time, she reflected, alters everything except the emotions that dwell in the human heart.

As she walked slowly along the familiar path, she noticed an old violin resting against a stone bench. Curious, she picked it up and drew the bow across its strings. The melody that emerged was imperfect, yet strangely comforting. It reminded her that beauty often lies not in perfection but in sincerity. At that moment, she realised that true happiness could not be measured by wealth or fame but by the memories one cherishes and the kindness one extends to others.

When dawn broke, Meera left the village with renewed hope. Although she carried no material treasure, she departed with a heart enriched by gratitude, forgiveness, and the quiet wisdom that only experience can bestow.

- Q129. What message does the passage primarily convey?
- a) Wealth is the greatest source of happiness.
 - b) Memories, kindness, and gratitude enrich human life.
 - c) Villages are better than cities.
 - d) Music should be learned from childhood.
- Q130. Which idiom best expresses Meera's decision to leave her past sorrows behind?
- a) Turn over a new leaf
 - b) Add fuel to the fire
 - c) Bark up the wrong
 - d) Burn the candle at both ends
- Q131. In the sentence, "The melody emerged slowly," the word slowly is a:
- a) Noun
 - b) Adjective
 - c) Adverb
 - d) Pronoun
- Q132. The antonym of gratitude is:
- a) Thankfulness
 - b) Appreciation
 - c) Ingratitude
 - d) Respect

- Q133. Choose the passive form of:
Experience bestows quiet wisdom.
- Quiet wisdom is bestowed by experience.
 - Experience is bestowed by quiet wisdom.
 - Quiet wisdom bestowed experience.
 - Experience has been bestowed by quiet wisdom.
- Q134. Choose the correct preposition.
She walked slowly _ the familiar path.
- along
 - at
 - by
 - into
- Q135. A person who forgives easily and is compassionate is called:
- Benevolent
 - Arrogant
 - Miserly
 - Obstinate

(Pedagogy)

- Q136. The best way to develop a child's vocabulary at the initial stage is to
- leave the child alone with story books.
 - make him go to a school at a very young age.
 - engaging in talks with the child and reading out aloud.
 - show the child various programmes on T.V.
- Q137. In context of language acquisition and learning which statement is not true?
- Cultural differences is one of the main factor in language acquisition and learning
 - In learning, we never use translation method
 - In learning a language, many hypothesis are constructed in mother tongue
 - Language acquisition is easy and a natural process where as learning a hypothesis requires more efforts
- Q138. Which factor is the most important to learn a language?
- Well developed language environment
 - Grammatical rules of language
 - Questions based on text
 - Text books on that language
- Q139. The process of word-formation consists of
- compounding and conversion
 - conversion and meaning
 - spelling and compounding
 - using synonyms or euphemisms
- Q140. The most important factor which is responsible for the differentiation between language learning and language acquisition is
- language environment
 - grammar of language
 - assessment in language
 - text book of language
- Q141. In the primary classes, it is recommended that children should be taught in their mother tongue because
- it enables children to comprehend
 - it creates a natural environment
 - children develop self-confidence
 - it promotes regional languages
- Q142. Communicative fluency in speaking can be developed through..
- language input
 - structured output
 - communicative output
 - All of the above

- Q143. One of the objectives of teaching English grammar refers to
- To increase our power of memorising
 - To increase our originality of ideas
 - To develop the ability to express ideas logically and correctly in speech and writing
 - None of the above
- Q144. Which of the following statements is false in the context of grammar?
- Descriptive grammar emphasises rules
 - Prescriptive grammar is useful for the study of classical languages
 - Inductive method is based on psychological principles
 - Traditional method of teaching grammar emphasises cramming or rote learning
- Q145. Teachers can demystify abstract grammatical technology so that students can write through the
- explicit teaching of certain structures
 - separating of spoken and written forms of language
 - linking of spoken language with writing
 - frequent feedback on only grammatical errors
- Q146. According to NCF 2005, across the curriculum approach' for teaching English means
- using English only as a medium of instruction
 - breaking down barriers between English and other subjects
 - having a separate curriculum for English which goes beyond the other subjects
 - treating English as one of the subjects in the curriculum
- Q147. Receptive language skills are
- being able to self-correct while using language
 - using grammatical structures accurately
 - writing in range of styles
 - listening and reading for information
- Q148. A teacher divided the students of class V into groups of six and provided each with a short story. Then she asked them to imagine, discuss and write the story with a different ending. In this activity, the teacher is developing their
- guided writing
 - creative writing
 - product writing
 - controlled writing
- Q149. The evaluation process in learning is
- quantitative
 - qualitative and quantitative
 - qualitative
 - descriptive
- Q150. Which of the following is most consistent with NEP 2020?
- One teaching method for all students
 - Activity-based and inquiry-based learning
 - Only lecture method
 - Only textbook-based instruction

SECTION - 5
LANGUAGE - II (GANGTE) FOR TET PAPER - I
(Q. Nos. 121 to 150)

Sl. No. MIL/

33

Code No. 16

Anuoi a thulawm kipie hih sim inla, dawtna'n a zuihte hih dawng in:

Boruok thieng ahih mai chauh hilo in, nêk-le-dawn a lim a, thing-le-guo chuleh thâi kiching him him chuh damdawi kimang lo ahihziekchun a limna a chuom a, taksa a ding in apha'i. Thingtâng hinkhuo hih a nawpna a tam a, a nawplohna le gending tampi um ding ahi. Chavâng kipat tieng a nawpna a hung kipan a, Chûklai a tam thosi, thokâng, gul-le-tang a hung kiengdawk deuh ua, a diek in thosi a hung beih tieng a nuom diek hi. Phalbi lai a tappho a meikhuoh awih kawm a tapsak a thingpi-bel vawm deuh apat thingtâng thingpiche ngei hun dawn kawm a taksa suklam chuh mi cheng thâklah khat ahi. Thangtâng sunuom mah mah khat chuh ju-le-vate hih ahi. Tulai hin matkchak i nei hawih thei mah mah tau a, vacha hile muh ding a um bek tapuoi. Khangthak-te hin ju-le-vate hih huon a i thâi-te'u nesie thei ganhing apat ei ven saktu chauh hilo a, gam leilung suhawihtu ahihna'u he a, venbit chuh i mawhpuok uh ahi.

Q121. Thingtang nawpna hih bangtik hun a kipan ahi?

- A. Chûklai B. Ningkum C. Chavang D. Nipi

Q122. Thingtâng sunuom lo chuh bang a?

- A. Thosi, Thokâng, gul-le-tang B. vawkcha
C. Huhih D. Vacha

Q123. Thingtâng insung a mei kitihna mun chuh bang a kiti?

- A. Tappho B. Huongcha C. Kemcha D. Nâmthâk

Q124. Ju-le-vate hih bangziek a i venbik ding uh ahi?

- A. Gam leilung suhawihtu leh i thâi-te'u nesie thei ganhing apat ei ven sak ziekin.
B. Nek ding a i dei h ziek un.
C. A hâm git uh ngeih ziek a.
D. Thing-le-guo a suk buok ziek ua.

Q125. Thingtang a thâi kiching hih bangziek a lim diek ahi.

- A. Damdawi kimang lo ahih ziek B. Gim a um ziek
C. Huhih a thien ziek D. Thosi tam ziek a.

Q126. Thumal "thâklah" a kinaihipih pen teldawh ah:

- A. Thuawihna B. Lunggim C. Utcha D. Nielkalh

Q127. Chavâng hih bangtik tha a kipan ahi?

- A. Tuolbuol B. Tunpi C. Phaltha D. Awllentha

A nuoi a la hih pha takin sim inla, dawtnate hih dawng in:
Lamtuol thang piguo lei a jang dumpuon,
Heisa bang pal Gangam lei tawh lawm hi.
Tuona pupa Gangam mimbang piengte'n

Dumpuon jem-thum bat in guol sing hi;
Phamsa cheng zin bang thakna jang dumpuon,
Nun nuom a cheng in pakthing bang jemna hi.

- Q128. Dumpuon jem-thum a gen hih bang puon ahi?
 A. Thansuoh B. Puonlalsan C. Saipikhup D. Gangte puondum
- Q129. "Phamsa cheng zin bang thakna jang dumpuon" bang genna ahi?
 A. Puondum hih phalpi lai leh a kicheng sek hi.
 B. Mi thi chuh Gangte Puondum in a thakna ding in a kikhuh sek hi.
 C. Kipakte chuh Gangte puondum in a kikhuh sek hi.
 D. Mi a thih tieng nungakte'n puondum a cheng sek ui.
- Q130. "Guol sing" hih bang genna ahi?
 A. Guol phalo tihna ahi. B. Guol-le-pai khupkhel/el zo
 C. Guol pawl thiem lo D. Guol pha pawl
- Q131. Gangte puondum rawng hih bang bang ahi?
 A. A vawm, a san, leh ankampak-eng B. A san, a dum, a kang
 C. A vawm, a kang, ankampak-eng D. A hing, a dum, a san
- Q132. Heisa bang pal gangam lei tawh kilawm chuh bang a?
 A. Puonpi B. Thansuoh C. Puondum D. Saipikhup
- Q133. Lamtuol hih bang genna ahi?
 A. In mun/insung B. Kichiepna C. Lampi D. Insak
- Q134. Thumal "heisa" kiti chuh:
 A. Heicha B. Sahei C. Kihei D. Salu
- Q135. Piguo hih bang genna ahi?
 A. Guo B. Guohpi C. Thing D. Piek guo
- Q136. Elementary Education hin kum bangzah kikal a huop ahi?
 A. Kum 3 apat kum 18 B. Kum 6 apat kum 14
 C. Kum 5 apat kum 15 D. Kum 18 apat kum 30

- Q137. RTE Act 2009 dungzui in School Management Committee member ding a mi zakhat lak a mi bangzah hih numei hiding ahi?
- A. Mi 25 B. Mi 20 C. Mi 50 D. Mi 45
- Q138. RTE Act 2009 hih Indian Constitution a Article bangzahna nuoi apat hung kisiem ahi?
- A. Article 29 leh 30 B. Article 2 leh 3
C. Article 25 and 26 D. Article 50 and 51
- Q139. Social Development hih Bronfenbrenner in layer bangzah in a nak hen hi?
- A. Layer 2 B. Layer 3 C. Layer 4 D. Layer 6
- Q140. Zone of Proximal Development(ZPD) kuo hun pat ahi?
- A. Vygotsky B. Piaget C. C.H. Cooley D. Howson
- Q141. Piaget Theory a Pre-Operational stage hih kum bangzah kikal ahi?
- A. Kum 0 apat kum 2 B. Kum 3 apat kum 8
C. Kum 2 apat kum 7 D. Kum 6 apat kum 14
- Q142. A nuoi a cheng lak ahin khawipen hih Cognitive development ding in a phapen die?
- A. An nek
B. Bawng delh
C. Suong sep
D. Pakcha rawng chuom chuom a rawng kibang cheng kawihkhawm sak
- Q143. Mi khat hih pau-le-ham a buoilo hilele sielkawp(mathematics) lam a buoi khat chuh bang a kiti?
- A. Dyslexia B. Dyscalculia C. Dyspraxia D. Dysgraphia
- Q144. Tuchung thiem-etna(Exam) ah ka fail *tavang* hi? [zik-awn(*italic*) hih bang verb(nasep) ahi tel dawk in]
- A. Adverb of manner B. Adverb of degree C. Adverb of time D. Adverb of place
- Q145. A nuoi a thuguol kipie ahin limbei thilmin(abstract nuon) teldawk ah:
" Na pa hun hilhgaihna chuh ngaidau kin".
- A. Pa B. Ngaidau C. Na D. Hilhgaihna
- Q146. "Chawp-le-chilh" tih hih bang genna ahi?
- A. Kichawp kawm a thilbawl B. Kinawh tak a thilbawl
C. Buh chil D. Damthei
- Q147. Chemtaltepu lhusim a saipi bil a lenglut khah bang a?
- A. Kaikuong B. Ngalchangpa C. Akpa D. Bâk

Q148. Gangte lehkhajem ahin malzeh(vowel) bangzah a um hi?

- A. 6 B. 5 C. 4 D. 7

Q149. Zillai guolphalo-te (children with special needs) hih bangti hih ding ahi?

- A. Mawih a zep ding
B. Class apat nawhdawk ding
C. Class thilbawlna cheng a telsak ding
D. Mundang school a sawl ding

Q150. Formative assessment a hih chapangte khantouh dan bangti kibawl ahi?

- A. Kum khat a exam 4 vei kibawl
B. Hun cheng a kibawl zing
C. Kum khat a khatvei kibawl
D. Khatvei le kibawl lo

—§§§—

SECTION - 5

LANGUAGE - II (HINDI) FOR TET PAPER - I

(Q. Nos. 121 to 150)

Sl. No. MIL/

98

Code No. 02

निर्देश: प्रश्न संख्या 121 से 135 तक के सही उत्तर प्रत्येक प्रश्न ने नीचे दिए संभावित उत्तरों से चुनकर लिखना है।

Q121. निम्नलिखित में से कौन-सा मातृभाषा का प्रमुख गुण है?

- a) इसे सीखने में हमेशा कठिनाई होती है। b) इसका संबंध संस्कृति से नहीं है।
c) यह व्यक्ति के लिए सहज और स्वाभाविक होती है। d) इसका प्रयोग केवल विद्याल में होता है।

Q122. भाषा का प्रयोग परिस्थितानुसार बदलता है। शिक्षक से बात करते समय विद्यार्थी को किस भाषा-शैली का प्रयोग करना चाहिए?

- a) सांकेतिक भाषा का b) विनम्र और शिष्ट भाषा का
c) अत्यंत अनौपचारिक भाषा का d) अशिष्ट भाषा का

Q123. व्याकरण का ज्ञान विद्यार्थियों को किस में सहायता करता है?

- a) शुद्ध वाक्य निर्माण में b) केवल सुंदर लिखावट में
c) केवल चित्र बनाने में d) केवल पाठ याद करने में

Q124. हिंदी की कक्षा में प्रायः हिंदीतर भाषी विद्यार्थी हिंदी सीखते समय कठिनाइयों का सामना करते हैं, क्योंकि-

- a) उनकी हिंदी सीखने में रुचि नहीं होती है।
b) हिंदी बहुत कठिन भाषा है।
c) हिंदी शिक्षक को विषय का पर्याप्त ज्ञान नहीं होता है।
d) प्रायः हिंदी और उनकी मातृभाषा की संरचना में अंतर होता है।

Q125. भाषा शिक्षण के चार प्रमुख कौशलों का सामान्य क्रम कौन-सा है?

- a) बोलना-सुनना-लिखना-पढ़ना b) सुनना-बोलना-पढ़ना-लिखना
c) लिखना-पढ़ना-बोलना-सुनना d) सुनना-लिखना-बोलना-पढ़ना

Q126. श्रवण कौशल के आकलन के लिए निम्नलिखित में से कौन-सी गतिविधि सबसे उपयुक्त है?

- a) अनुच्छेद लिखना b) निबंध लिखना
c) कहानी सुनाकर उससे संबंधित प्रश्न d) चित्र बनाना

Q127. साहित्य-शिक्षण में शिक्षक की भूमिका कैसी होनी चाहिए?

- a) मार्गदर्शक और सहायक की b) परीक्षा लेने वाले की
c) व्याख्यान देने वाले की d) पाठ पढ़कर सुनाने वाले की

Q128. निम्नलिखित में से कौन-सा व्याकरण का कार्य नहीं है?

- a) विद्यार्थियों में भाषा के नियमों को समझने में सहायता करना
b) विद्वार्थियों में वाक्य-रचना को व्यवस्थित करना सीखाना
c) विद्यार्थियों में शुद्ध भाषा प्रयोग विकसित करना
d) विद्यार्थियों को केवल साहित्यिक रचनाएँ कंठस्थ करवाना

- Q129. शिक्षण-अधिकम सामग्री (TLM) का मुख्य उद्देश्य क्या है?
- विद्यार्थियों का मनोरंजन करना
 - कक्षा को सजाना
 - परीक्षा की तैयारी करवाना
 - शिक्षण-अधिगम प्रक्रिया को प्रभावी, सरल और रोचक बनाना
- Q130. निम्नलिखित में से कौन-सी दृश्य शिक्षण अधिगम सामग्री है?
- मानचित्र
 - रेडियो
 - पॉडकास्ट
 - ऑडियो रिकॉर्डिंग
- Q131. पाठ-योजना का मुख्य उद्देश्य क्या है?
- पाठ को कठिन बनाना
 - परीक्षा की तैयारी करना
 - शिक्षण-अधिगम प्रक्रिया को व्यवस्थित करना
 - पाठ्य-पुस्तक समाप्त करना
- Q132. एक अच्छी पाठ्यपुस्तक की प्रमुख विशेषता क्या होनी चाहिए?
- केवल चित्रों से भरी हो
 - विषय-वस्तु विद्यार्थियों के स्तर और आवश्यकताओं के अनुरूप हो
 - भाषा अत्यंत कठिन हो
 - केवल तथ्यों का संग्रह हो
- Q133. मौन-वाचन में पाठक क्या करता है?
- बिना आवाज किए पाठ को पढ़कर समझता है।
 - पाठ को ऊँची आवाज में पढ़ता है।
 - पाठ को लिखता है।
 - पाठ को सुनाता है।
- Q134. उपचारात्मक शिक्षण (Remedial Teaching) का मुख्य उद्देश्य क्या है?
- केवल परीक्षा की तैयारी करवाना
 - सभी विद्यार्थियों को एक ही गति से पढ़ाना
 - केवल मेधावी विद्यार्थियों को पढ़ाना
 - विद्यार्थियों की सीखने संबंधी कठिनाइयों को पहचानकर उन्हें दूर करना
- Q135. गृह-कार्य देने का प्रमुख उद्देश्य क्या है?
- कक्षा में सीखाए गए ज्ञान और कौशल का अभ्यास कराना
 - विद्यार्थियों पर अतिरिक्त बोझ डालना
 - विद्यार्थियों को व्यस्त रखना
 - कक्षा में अत्यधिक कठिन विषय को घर से करके आने के लिए

निर्देश: निम्नलिखित अवतरण को ध्यान से पढ़िए और प्रश्न संख्या 136 से 143 तक के सही उत्तर प्रत्येक प्रश्न ने नीचे दिए गए संभावित उत्तरों में से चुनकर लिखना है।

जातिवाद भारत के समाज की सबसे बड़ी बुराइयों में से एक है। इसने मनुष्य और मनुष्य के बीच भेदभाव, ऊँचनीच, छुआछुत, अलगाववाद और शत्रुता की दीवार खड़ी कर दी है। आए दिन जातिवादी संघर्ष देखने को मिलते हैं। जातिवाद समाज के पिछड़ेपन का एक गंभीर कारण है। यह सामाजिक और राष्ट्रीय एकता के मार्ग का रोड़ा है।

Q136. 'जातिवाद' भारत के समाज की कैसी बुराई है?

- | | |
|---------------------------------|----------------------------|
| a) सामान्य बुराइयों में से एक | b) छोटी बुराइयों में से एक |
| c) सबसे बड़ी बुराइयों में से एक | d) कोई बुराई नहीं |

Q137. 'जातिवादी संघर्ष' से क्या अर्थ है?

- | | |
|-------------------------------------|---------------------|
| a) जाति के आधार पर होने वाला संघर्ष | b) पारिवारिक संघर्ष |
| c) आर्थिक संघर्ष | d) राजनीतिक संघर्ष |

Q138. निम्नलिखित में से कौन-सा जातिवाद का परिणाम नहीं है?

- | | |
|-----------------|-------------|
| a) सामाजिक एकता | b) अलगाववाद |
| c) ऊँच-नीच | d) छुआछुत |

Q139. 'सबसे बड़ी बुराइयों में से एक' वाक्यांश में 'बड़ी' शब्द का विलोम क्या है?

- | | |
|---------|---------|
| a) लंबी | b) मोटी |
| c) ऊँची | d) छोटी |

Q140. 'यह सामाजिक और राष्ट्रीय एकता के मार्ग' में 'सामाजिक' शब्द कौन-सा शब्द है?

- | | |
|------------------|-----------|
| a) क्रिया विशेषण | b) विशेषण |
| c) संज्ञा | d) क्रिया |

Q141. 'इसने मनुष्य और मनुष्य के बीच भेदभाव' वाक्यांश में 'के' कौन-सा कारक है?

- | | |
|---------------|----------------|
| a) कर्ता कारक | b) करण कारक |
| c) संबंध कारक | d) अपादान कारक |

Q142. 'जातिवाद' शब्द में कौन-सा प्रत्यय प्रयुक्त हुआ है?

- | | |
|---------|--------|
| a) जाति | b) द |
| c) वादी | d) वाद |

Q143. 'विराम-चिह्नों' का मुख्य उद्देश्य क्या है?

- | | |
|--|-------------------------|
| a) वाक्य के अर्थ और भाव को स्पष्ट करना | b) शब्दों की सं |
| c) वाक्य को कठिन बनाना | d) केवल शब्दों को सजाना |

निर्देश: निम्नलिखित अवतरण को ध्यान से पढ़िए और प्रश्न संख्या 144 से 150 तक के सही उत्तर प्रत्येक प्रश्न ने नीचे दिए गए संभावित उत्तरों में से चुनकर लिखना है।

पहले विश्वास करते थे कि वायु-प्रदूषण केवल उद्योग केंद्रों के निकट और अधिक आबादी वाले शहरों तक ही सीमित है। लेकिन वायु-मंडल में हवा एक जगह से दूसरी जगह तक पहुँचती रहती है। इसलिए हमारा संपूर्ण वायु-मंडल के घेरे में आ गया है। प्रदूषित वायु से सभी प्राणियों के जीवन पर काफी बुरा प्रभाव पड़ रहा है। स्त्रायु-तंत्र खराब होना, जल्दी अंधापन आना, सिर चकराना और दर्द होना, असमय फेफड़े खराब होना-ये सब वायु प्रदूषण के फल हैं। वैज्ञानिकों ने वायु-मंडल को प्रदूषण से बचाने के लिए प्रदूषण मुक्त ईंधन जैसे-बिजली और सी.एन. जी की खोज की है।

Q144. 'वायु-प्रदूषण' के फैलने का प्रमुख कारण क्या है?

- | | |
|------------------------|--|
| a) आबादी वाले शहर होना | b) हवा का एक स्थान से दूसरे स्थान तक पहुँचना |
| c) पेड़ों की कटाई | d) वर्षा का होना |

Q145. निम्नलिखित में से कौन-सा वायु-प्रदूषण का प्रभाव है?

- | | |
|----------------------|-----------------------|
| a) स्मरण शक्ति बढ़ना | b) शरीर स्वस्थ होना |
| c) जल्दी अंधापन होना | d) दृष्टि का तेज होना |

Q146. अवतरण में प्रदूषण-मुक्त ईंधन के रूप में किनका उल्लेख किया गया है?

- | | |
|-----------------------|-------------------------------|
| a) कोयला और सी.एन.जी. | b) सी.एन.जी. और मिट्टी का तेल |
| c) पेट्रोल और डीजल | d) बिजली और सी.एन.जी. |

Q147. 'प्रदूषित' शब्द का पर्यायवाची कौन-सा है?

- | | |
|-----------|----------|
| a) स्वच्छ | b) दूषित |
| c) सुंदर | d) शुद्ध |

Q148. 'खोज' शब्द का समानार्थी शब्द कौन-सा है?

- | | |
|------------|------------|
| a) विनाश | b) प्रदूषण |
| c) निर्माण | d) अन्वेषण |

Q149. 'वायुप्रदूषण' शब्द में कौन-सा समास है?

- | | |
|------------------|-------------------|
| a) तत्पुरुष समास | b) कर्मधारय समास |
| c) द्वंद्व समास | d) बहुव्रीहि समास |

Q150. 'वायु-प्रदूषण के कारण फेफड़े खराब हो जाते हैं।

- इस वाक्य को संयुक्त वाक्य में बदलने पर कौन-सा वाक्य सही होगा?

- | |
|--|
| a) वायु-प्रदूषण होता और फेफड़े खराब हो जाते हैं। |
| b) फेफड़े खराब होने का कारण वायु-प्रदूषण है। |
| c) वायु-प्रदूषण होने पर फेफड़े खराब होते हैं। |
| d) वायु-प्रदूषण के कारण फेफड़े खराब हो रहे हैं। |

— §§§ —

SECTION - 5
LANGUAGE - II (HMAR) FOR TET PAPER - I
(Q. Nos. 121 to 150)

Sl. No. MIL/

135

Code No. 06

I. A hnuoia thuziek hi chik deuin tiem rawh:

June 14 hi **World Blood Donors Day** a nih. Accident tuokhai le inât haiin thisen an mamaw hlak a. Mi hrisêl haiin thisen an pèk khawm, Blood Bank-a siekhawla umhai chu, thina khotlânga ngîr mi tam takhai damna hmangruo a'n chang hlak. Mihriem taksa sunga hin a mamaw neka tam lem thisen Pathienin a sie a. Chu chu a mamawtu hai kuoma pèk dîngin damdawi inah siethat a ni hlak. Mi tam takin thisen pek hi chauphanaa hmang an inlau hlak leiin, an pek ngam ngai naw a. Hi ngaidan hi ngaidan indiklo a nih. Mihriem taksa sunga hmang senglo thisen hi, pek suok lovin lo um sien khawm, ama bovin a bo tho dîng a nih. Chuleichun, mi tu am a nih hringna sansuoka a um theina dinga ei thisen ei lo pèk hi, Pathien kuoma lawmthu hriinaa ngai hlak dîng a nih. Chu chu ngaidan indik a nih.

A chung a thuziekîn a'n kawktir tak thai rawh:

Q121. 'Mamaw' ti chu:

- | | |
|--------------------------|---------------------------|
| a) 'Pawimaw' tinâ a nih. | b) 'Inmâk' tinâ a nih. |
| c) 'Ma rawh' tinâ a nih. | d) 'Momo bel' tinâ a nih. |

Q122. 'Hrisêl' ti chu:

- | | |
|-----------------------------|-------------------------------|
| a) 'Hrilsiet' tinâ a nih. | b) 'Natna nei lo' tinâ a nih. |
| c) 'Hrivawisie' tinâ a nih. | d) 'Insêlpui' tinâ a nih. |

Q123. 'Hmangruo' ti chu:

- | | |
|------------------------------------|---------------------------------|
| a) 'Ruo' tina a nih. | b) 'Ruo anga hmang' tina a nih. |
| c) 'Hmangtangkal thei' tina a nih. | d) 'Hnangruo' tina a nih. |

Q124. 'Chauphana' ti chu:

- | | |
|---------------------------------|-----------------------------------|
| a) 'Chaupui theina' tina a nih. | b) 'Khawsak harsatna' tina a nih. |
| c) 'Lungngaina' tina a nih. | d) 'Rinumna' tina a nih. |

Q125. 'Inlau' ti chu:

- | | |
|-------------------------------------|-----------------------------|
| a) 'Inthi' tina a nih. | b) 'Uksak lo' tina a nih. |
| c) 'Thilthalo tlung vi' tina a nih. | d) 'Ngaisak lo' tina a nih. |

Q126. 'Hmang senglo' ti chu:

- | | |
|---------------------------------|--------------------------------|
| a) 'Mamaw neka tam' tina a nih. | b) 'Hmang ve lo' tina a nih. |
| c) 'Tangkailo' tina a nih. | d) 'Hmang nuom lo' tina a nih. |

Q127. 'Hringna' ti chu:

- | | |
|-----------------------------------|------------------------------|
| a) 'Rawng anga hring' tina a nih. | b) 'Thi theina' tina a nih. |
| c) 'Thi nawna' tina a nih. | d) 'Thisen hrat' tina a nih. |

Q128. 'Thisen' ti chu:

- | | |
|------------------------------|---------------------------|
| a) 'Lungsen' tina a nih. | b) 'Inthisan' tina a nih. |
| c) 'Hringna tui' tina a nih. | d) 'Thil sen' tina a nih. |

II. Hi hlathu hi chik deuvin tiem rawh.

A hung suok sawrthlapui khi saktieng kawlah,
A va mawi ngei, rangkadartui luon si lo;
Kan tukram phai le zo tlangram chung a engin,
Muol le tlang tin zawl a sukmawi ie.

A va mawi ngei, a va mawi ngei sawrthlapui khi,
Eng le mawiin hring khawvel a hung sun var;
Chung Pathien khuonu leng isiem hnuoi rawngbawltu,
Sawrthlapui par ang lawmin leng ei tiu.

En rawh khi! Lawnin a fe zankal mawite,
Biethu hril thiem chawl lovin thangvan zawlah;
Thlir ka tih zaia awiin aw chung sawrthlapui,
Hnam zetinreng singmit an leng khawmna.

Khawnvar ngai lo a'n rieng kan lawmna hlu chu,
Val zaleng ruol him le lawma kan lengna'n;
Chung siar thangvan zawla a lenghai nekin,
Sawrthlapui, kan tawnah i mawi chuong ie.

Enchimlo, van zawl mawitu'n muol a liem tah,
Kir a rel nawh, Khuonu Lal ruot him a nih;
Ei vullai ei damlai ni'n muol a liem hmain,
Thil tha thawin eini eng veng ei tiu.

A chung a hla thuin a'n kawktir tak thai rawh.

Q129. 'Sawrthlapui' ti chu:

- | | |
|----------------------------------|-----------------------------------|
| a) 'Sawrthla a pui' tina a nih. | b) 'Thlapa' tina a nih. |
| c) 'Thla an sawrpui' tina a nih. | d) 'Thla sawr an pui' tina a nih. |

Q130. 'Rangkadartui' ti chu:

- | | |
|---------------------------------|-----------------------------------|
| a) 'Dartui a rang' tina a nih. | b) 'Dar anga intuiti' tina a nih. |
| c) 'Rangkachak tui' tina a nih. | d) 'Rangkatui dar' tina a nih. |

Q131. 'Tukram' ti chu:

- | | |
|----------------------------------|------------------------------|
| a) 'Rampui' tina a nih. | b) 'Ram kan tuk' tina a nih. |
| c) 'Ram le ram indo' tina a nih. | d) 'Vate hming' a nih. |

Q132. 'Hnuoi rawngbawltu' ti chu:

- a) 'Thlai an suong' tina a nih. b) 'Rawng an chawkpawl' tina a nih.
c) 'Hnuoi sin thawtu' tina a nih. d) 'Rawng chawkpawltu' tina a nih.

Q133. 'Zankal mawite' ti chu:

- a) 'Zanah an invak' tina a nih.
c) 'Thlapa' a tina a nih.
- b) 'Nunghak' hrilna a nih.
d) 'Zana inhnel' hrilna a nih.

Q134. 'Enchimlo' ti chu:

- a) 'Mihriem hming' a nih.
- b) 'Arasi var' hriina a nih.
- c) 'Thlapa a ko duotna' a nih.
- d) 'A en char char' tina a nih.

Q135. 'Vullai' ti chu:

- a) 'Tar hnung' tina a nih.
- b) 'Thatial' hriina a nih.
- c) 'Nunghak hming' a nih.
- d) 'Hming inthang' tina a nih.

III. A'n dik tak thai rawh.

Q136. Ramsa inbiekpawna hi –

- a) Sukchangkang thei a nih.
- b) Siemthat thei a nih.
- c) Sukhmasawn thei a nih.
- d) Sukhmasawn thei a ni nawh.

Q137. Mihriem tawng hi –

- a) Sukdanglam thei a ni nawh. b) Sukhmasāwn thei a ni nawh.
c) Sukhmasāwn thei a nih. d) Sukchángkâng thei a ni nawh.

Q138. Mihriem tawng po po hi –

- a) Pathien mi p k vawng a nih.
- b) Amaa hung um el an nih.
- c) Mithiemhai siem an nih.
- d) Literature Society-hai siem a nih.

Q139. Hmar tawng hi –

- a) Inbiekna chauva hmang thei a nih. b) Ziekna chauva hmang thei a nih.
c) Ziek le inbieknaa hmang thei a nih. d) Ramsa khawmin an hmang thei.

Q140. Ramsa nèka mihriem chàngkànglemna chu –

- a) Fâk le dawn ei zawng thei hi a nih. b) Ei khèk thei hi a nih.
c) Ei insukna thei hi a nih. d) Ei tawng thei hi a nih.

Q141. Naupang chu –

- a) Hmawla vuok hlak ding an nih. b) Hal puma inchûktir ding an nih.
c) Sukphura inchûktir ding an nih. d) Hrem ngei ngei ding an nih.

Q142. Inchûktirtû chu –

- a) Tha takin a'n buotsai ding a nin. b) A'n buotsai bèk bèk a tūl nawh.
c) Naupangin an nəl ding a ni nawh. d) A'n rum hle ding a nih.

- Q143. Naupang chun –
- a) Zirtirtu thiem an ngaisang nawh. b) Zirtirtu suol an inza hlak.
- c) Zirtirtu thiem an inza hlak. d) Zirtirtu suol an ngaisang hlak.
- Q144. Zirtirtu'n taima taka a'n chùktir chun –
- a) Naupangin an ngaitha thei nawh. b) Naupang an inhnik thei nawh.
- c) Naupang an khawhlo hlak. d) Naupangin an inthlada hlak.
- Q145. Grammar inchùk hi –
- a) Naupang sukbuoitô a nih. b) Tawng indik thiemtheina a nih.
- c) Tawng inchùk sukbuoitô a nih. d) Tangkaina a nei nawh.
- Q146. 'I va fel del' ti hi –
- a) Statement Sentence a nih. b) Interrogative Sentence a nih.
- c) Exclamatory Sentence a nih. d) Imperative Sentence a nih.
- Q147. 'A nû hmelthat a puo' tia 'hmêlthat' hi –
- a) Pronoun a nih. b) Verb a nih.
- c) Noun a nih. d) Adjective a nih.
- Q148. 'Bu ka fâk' tia 'bu' hi –
- a) Subject a nih. b) Object a nih.
- c) Subject Complement a nih. d) Predicate a nih.
- Q149. A'n diknâw tak chu –
- a) Ka ûhai sipai an nih. b) Kei khawm sipei ka ni nuom.
- c) Nangni sùngah sipai in um ve am? d) In vèngah sipai in tam am?
- Q150. A'n dik tak –
- a) I hmêl a thra. b) Nang khom i hmêl a tha.
- c) Kei chu ka hmêl a thra ve nawh. d) Nang anga hmêlthra an um nawh.

— §§§ —

SECTION - 5
LANGUAGE - II (KOM) FOR TET PAPER - I
(Q. Nos. 121 to 150)

Sl. No. MIL/

67

Code No. 09

Ahnōi ah anpek thuhming teisona tōngder (121-125) katlung hi mason roh.

Reipār kapō KaKom khangdōng, parsōt jo rih niphug sik. Aleikaje KaKom mi hei, inthang jo rih niphung sik. Nilungri leh ninei rakip, tōksōt jo rih, niphung sik. Inrin jo rih, inthang jo rih, malungkhat leh ratha khat a. Nuhngak rether mirakip in, mandon jo rih niphung sik, Phat ahong khangsōt kapō, mankhangsōt jo rih, nilung rih. Kakom hmeivār nuhngak rether, det manvār jo rih nihmeivār, Anthim rakip manvār jo rih, tōn kaṭha nitlothei nasik. Nihonthōipui tīmre he'n, andahlon jo me ramtina. Inlungsetna hi ni karra, pui katluk a om mak jārra.

- Q121. Reipār hi heile mo atekak?
 (a) Rether (b) Nuhngak (c) Khangdōng (d) Upa hei
- Q122. Heisamo KaKom jāt kakhangsōt mak me?
 (a) Inlungsetna avat jārra (b) Inlensakna jārra
 (c) Nitthem mak jārra (d) Inkhebeitam jārra
- Q123. Hmeivār hi tu hei mo?
 (a) Naipang hei (b) Nuhngak-Rether hei
 (c) Nupui hei (d) Parang hei
- Q124. Sedan hong khangsōt kapō khangsōt jo rih, hei tina mo?
 (a) Niphung sik (b) Themna sik (c) Singna sik (d) Manhretna sik
- Q125. Anthim rakip manvār jo rih, hei tina mo?
 (a) Tōn kaṭha tlo sik (b) Nihmei manvār sik
 (c) Vār a om sik (d) Vār kapō chang sik
- Q126. Khova bitin (theme) hi mo nursery class anchu naipang sik a akatha pen?
 (a) Ka School (b) Ka ven leh sir (c) Ka tñon marit (d) Ka innshung
- Q127. New Pedagogical leh curricular chung changa a New Education Policy (NEP) 2020 structure heimo?
 (a) 10+2+3 (b) 5+3+3+4 (c) 5+4+3+2 (d) 10+3+3+4
- Q128. Mihring inkhat hneng angaia manhret theina (senses) khongja mo anei?
 (a) Four (b) Five (c) Six (d) Seven
- Q129. Mimantheina (teaching) tōnhmun na hmu mak hma, manhret sik rahōi kha chu
 (a) Oja hei tontlo sik (b) Oja hei pay scale
 (c) Hmatinga aṭōntlo hmun a inhōrna (d) Oja hei sik thatchomna
- Q130. Nuhmei hei hi primary naipang hei sik a mimantheina kadeina antapek ajar chu
 (a) Khava nu kha tōnhmun manhretna anei (b) Khava nu kha kaṭap thei
 (c) Satra he'n tīt mak hei (d) Pase he'n madu mak hei

Q131. Heikhong in mo satra he'n oja hei hneng akatam lang inthem chukna aneitor?

- (a) Maritna járra (b) Hotna-hrat járra
- (c) Malung innem járra (d) Tong hri them járra

Q132. National Curriculum Framework (NCF) – 2025, enmanchenna dungjuia English tong hi India ramma chu _____ tong kachang sik?

- (a) Inhni changna (b) Foreign (c) Inkhat changna (d) Raleichung pumpuia

Ahnōia anpek thuhming teisonna tong der (133-137) katlung hi mason roh.

Mi kaṭha mak hei tinta nasik a nanmalung mancham mak unna, akadikmak katlo hei chung a nanthang manset mak ruh. Mikaset hei chungsōkna raōt a namalung manreng mak roh, anchungsōkna kha inrang a anhmang sō sik kae. Kaher hei kachar kapōa anmani inhmu mak jo hei ning. Kahar kek anvōi a akachar kapōa anmani kathi sik jo hei. Rōngpu kha taksen roh, khana akaṭha tlo roh na om ram a khan kamong a kahring sik che. Rōngpu leh inṭhōia nahōi sik kha jong roh khana nang in namadu pen aman apek sik che. Nang binga Rōngpu hneng inpe inhlut roh. Ama taksen roh. Khana ama'n nang anṭhōpui sik che. Ama'n nang nadik kha sūn kanivar kapōa, khana naṭhatna kha thaimeivār kapōa amanvār pek sik che.

Q133. Tu hei chung a mo malung mancham mak sik?

- (a) Mi kahrat (b) Mi kamo
- (c) Mi kaṭha mak hei (d) Mi kaṭha hei

Q134. Mi kaṭha mak hei kha heikhong in mo anhmang sik hei ati?

- (a) Tuidung katlan kapōa (b) Kaher kachar kapōa
- (c) Thingbō kapōa (d) Ralei kapōa

Q135. Kamonga om nasik tumo nitaksen sik?

- (a) Mi kasing hei (b) Mi kamo hei (c) Mi kahrat hei (d) Rōngpu

Q136. Rōngpu hneng nipek inhlut pha heimo apek sik me?

- (a) Sak leh in (b) Na madupen (c) Hringna (d) Inn kahōi

Q137. Heimo nitlo phat leh sun kanivār leh thaimeivār kapōa amanvār pek sik me?

- (a) Akadik leh akaṭha ṭon (b) Vār kapōa ni om inchu
- (c) Inthim karra ni om pha (d) Thangset malung a om pha

Q138. Kakom nuhmei hei in antasi-antavei pōn rahming chu _____?

- (a) pasepōn (b) pōnkokhōi (c) pōnchai (d) Lukom

Q139. Section 26 shunga Right of Children to Free and Compulsory Education (RTE) Act, 2009, School ah Pupil-Teacher Ratio (PTR) khongja mo kachang sik?

- (a) 1:30 (b) 1:35 (c) 1:40 (d) 1:25

- Q140. Football World Cup 2026 hi hei ram in mo winner kachang hei?
 (a) France (b) England (c) Spain (d) Argentina
- Q141. KaKom tong ah consonant tongrahme hi khongja mo kaom?
 (a) 20 (b) 19 (c) 18 (d) 21
- Q142. Kakom pasepōn hi tuta aje a inphut mo antalo ah antaleikhongsōt?
 (a) Humpui (b) Ripui (c) Sabakkai (d) Aivom
- Q143. Lynda Serto hi hei game and sports a mo indei?
 (a) Football (b) Cricket (c) Boxing (d) Volleyball
- Q144. Right to Education hei article a mo kajao?
 (a) 21A (b) 51A (c) 19 (d) 21
- Q145. VBG-GRAM G full form hi hei mo?
 (a) Vikshit Bharat Guarantee for Rozgar and Ajeevika Mission Gramin
 (b) Vikshit Bharat Government for Rozgar and Ajeevika Mission Gramin
 (c) Vikshit Bharat Guarantee for Rozgar and Ajeevika Mission Government
 (d) Vikshit Bharat Guarantee for Rozgar and Ajeevika Mission Group
- Q146. Mirabai Chanu hi hei game and sports a mo indei?
 (a) Weightlifting (b) Boxing (c) Football (d) Cricket
- Q147. Invertet comma (" ") hei pha a mo nihmang sik?
 (a) Ni tong hri sik vōikhat chu anchai jo, la hri de sik alarangeina hmunna
 (b) Ni tong hri alanchai tak mak karlak a inhngat na hmunna
 (c) Tong ni hri inkhat manhret manchen
 (d) Mi tong hri inkhat milop hneng ni vahri sik phat a atahri tong rahme hei kha
- Q148. 'Athang hong kahlut, kei kasuk eng'. Hei sentence mo?
 (a) Compound sentence (b) Complex sentence
 (c) Simple sentence (d) Phrase sentence
- Q149. Plural sentence kadeisōt roh?
 (a) Innong roh (b) Inbekpui ruh (c) Insi intheng roh (d) Busak roh
- Q150. Damna hi aluk-alet a hei mo?
 (a) Hringna (b) Natna (c) Chamna (d) Hōina

— §§§ —

SECTION - 5
LANGUAGE - II (LIANGMEI) FOR TET PAPER - I
(Q. Nos. 121 to 150)

Sl. No. MIL/ 85

Code No. 17

Maniubo pariak 121-150 hai ken mawi sui lu chamkak leng dam khai bambo a),b),c) khaddi d) ruang gasu kamajibo maksai withubo se kadalu chamkak khailo.

Pahang ga lenkhai bambo ladsou ken mawijiu kenlu, *Maniubo pariak 121-130 hai chamkaklo.*

Chaga wanga maipui duihuak, teklang khaddi singrem, maipiumai sak,tiu khaddi diak makge. Maipiu panou-panah khu manah makjiu, khang chiuky lam nchak tad le.Hai chiujiu maipiu ganriye. Chahiu chakui sai tatun- tun lan ga chaky- chalu ngam pu palan ga, maipiu patan –panai maitu, "Mariu kindulo, Maran lo, na ngiu maduan lo" chiujiu tek kulu katiu kyii khai ye. Haibo ten kam tu se cha-ngii bo chiu kuwe. Tatun, chalu amah wanga chiu nuang ra charaniu pi khaibibo 'amateh'chiujiu lung nge. Changii wanga, maipui ngena lungjiu tabam mi sai, luten mainiu maduan bira ha jiu, pasaibo kum kachiu riang ne.

Q121. Maipiumai niu Chaga wanga ganribo sera, maipuimai:-

- | | |
|------------|-----------------------------------|
| A. duihuak | B. singrem |
| C. teklang | D. Pari ga len khaibo pakhiangna. |

Q122. Cha ngi hai_____ hiu gaye.

- | | | | |
|----------|----------|----------|-----------------|
| A. Chake | B. Kaphi | C. karam | D. Pa chakiubo. |
|----------|----------|----------|-----------------|

Q123. 'Amateh' hai

- A. English niu 'maize' kubo se tuwe.
- B. Chaky lam niu chalu lam phung mengbo tek tuwe.
- C. Charaniu chalu meng mai leng pi tiu khaibo tek tuwe.
- D. Chalu lam niu lang padbo tek tuwe.

Q124. Changii wanga maipui ngena lung mak bose:-

- | | |
|----------------------------|---|
| A. Luten pubo jeng niuwe | B. Pasaibo kum kachiu riang mak ra tuwe |
| C. Chaga ganri jeng niuwe. | D. Tabam roubo duan niuwe |

Q125. Changi wan ga maipiu niu patan-panai mai tu tek kubo hai_____.

- A. Tingriubo niu walam tad pad silak bijiuwe.
- B. Mariujiu luten maduan lulak kin makra tuwe
- C. Chunwibo jeng niuwe.
- D. Chakha- chami kengbo duan niuwe

Q126. Changii nai maipiu patan panai maitu,nde lad dinlo?

- A. Mariu kindulo Maranlo, make mane
- B. Mariu kindulo, Maran lo, na ngiu maduan lo.
- C. Wanglo, tek chiu lo
- D. Mariu mane,nangu maranlo

Q127. Chaga wan ga maipiu khang chiuky lam nchak tadbo hai _____

- A. Nchun chalem lem ra tuwe.
- B. Characham kakung maipui mainah jou mak jiu makhiam ratuwe.
- C. Chaga ganri jeng niuwe.
- D. Pari ga pikhai bambo pakhiangna.

Q128. Chaga lu _____ sai, changii wan wang nge.

- A. Chalu ten pu palan lu
- B. Chahiu chakui
- C. Tatun wan
- D. Pakhiangna mou kamme.

Q129. Kachiu riangbo hai nde duan niu pad gu lo?

- A. Ngenna lungbo
- B. Tabambo
- C. Chaga ganri makbo.
- D. Luten pawan ga ten lumakbo.

Q130. Chaluh amah wan se:-

- A. Tatun ting gaye.
- B. Chaga suang chahiu chakui ting gaye.
- C. Chaga sai chahiu sum ting gaye.
- D. Pakhiangna mou kamme

Q131. Chalad/Language hai :-

- A. Wadoudi lilan makbowe.
- B. Pawan saisui jiu kalii jiu bam bowe.
- C. Grammar makbo kadiubo hina kali makge.
- D. Grammar ronna kalii bowe.

Q132. Mai khat niu chalad/ language npou si padbo hai :-

(Nde bo ladriang se **MAJIMAK** lo?)

- A. Patu pon pad khai bibo papui nai papui khuga su wangbowe.
- B. Kati khai bibo gasu wang bowe.
- C. Pasuang ga npou len khai bi bogasu wang bowe.
- D. Panu alyi lubo gasu wang bowe.

Q133. Tasiinah mai tu chamsing katiibo ga Katipou niu nde gu machun bam jiu kati ralo?

- i. Nking lu ken ngam khai ra.
- ii. Chamsing rou ngamlura.

iii. Chamsing se palun thiujui lung len ngamlura.

iv. Karoumai gu machun se tu kathuat ngamlu ra.

A. ii), iii) & iv) B. i) ,ii) & iv) C. i) ,iii) & iv) D. i) & iv) ronna.

Q134. 'Trial and error' theory se sou niu phung pad lo?

A. Jean Piaget

B. Mahatma Gandhi

C. Maria Montessori

D. Edward L Thorndike

Q135. Herbertian model, Lesson plan gu paduan duan kiubo ga 'announcement/declaration of the topic' hai _____ sai gap kam raye.

A. Teaching vacobulary

B. Previous knowledge testing/Motivation.

C. Teaching Structure.

D. Pakhiangna Mou kam me.

Q136. Chariubo,mathaa-ringaaahbo,kapingbo,tasihbo madu padbo khuan tu:-

A. Reen kuwe

B. Alam kuwe

C. Pakhai kuwe

D. Meen.kuwe

Q137. Charao giak khai maduibo ga parambaa nai pakhuan pad bo setu nde ku lo?

A. Ladmung

B. Ladkeng

C. Ladriang

D. Ladsou.

Q138. Ndetu ***zai*** kulo?

A. Lav tu ronna nkharakhai sanbo ladkeng tuwe.

B. Lav khaddi rilih tu nkharakhai sanbo ladkeng tuwe.

C. Reen tu nkharakhaisanbo ladkeng tuwe.

D. Wah tu nkha ra khai sanbo ladkeng tuwe.

Q139. Luisan ra thiu ***nian*** jiu thiuwe.

Pahangga Khetkhaibo (underlined) Maloubo ladkeng se nde ladmunglo?

A. Lav

B. Wah

C. Zai

D. Rilih.

Q140. Kabak gu piwmai liangh ndelo?

A. papiw

B. parengg

C. pachii

D. pakyu

Q141. Piwmai gu paliangh ga' pachii' hai nde khou ga thin pyu lo?

A. marui

B. kabak

C. tathii nai kabui.

D. thingna.

Q142. 'Kachia' hai ndebo liangh lo?

A. Madaahbo liangh nge.

B. Puimai liangh nge.

C. Piwmai liangh nge

D. Katah liangh. nge.

Q143. **Katah** liangh gu buigapbo champambo/example kadaa lulo.

A. Chakaa

B. Khangtingmai

C. Tadui

D. Nbulniang.

- Q144. 'Wa'ladmung setu din kadai lan lan mak ra, Wa sung leng thin piubo setu _____
 A. Rilih kuwe. B. Lav kuwe C. malin kuwe D. Alam kuwe
- Q145. Lav ladmung niu madubo sera:-
 A. Tatie tenbo, chruiruibbo khaddi malaibo hina,
 B. Wa ladmung ga khaisanbo
 C. Wa sung leng thin piubo
 D. Pari ga len khaibo pakhiangna
- Q146. Lianglad roubbo ga ladsou thiak ndejiu thin piulo?
 A. 6 B. 9 C. 10 D. 12.
- Q147. Ariak Khuang kaguangbo ra phiu dou lak mide..
Pahangga Khetkhaibo (underlined) Maloubbo ladmung se nde ladmunglo?
 A. Lav B. Wah C. Zai D. Rilih.
- Q148. _____ben ga mikangg ngou mageng nge. *Liangmai kadincham gu maruangbo se pi fui khai lo.*
 A. Chawangmai B. Kawimai C. Magianna D. Kadimai
- Q149. Kaphen suang, _____thiu we. *Liangmai kadincham gu maruangbo se pi fui khai lo.*
 A. Kabutbo B. Kathadbo C. Kariibo D. Kadiangbo.
- Q150. Papi kalaapiu pi ga _____ kluwe. *Liangmai kadincham gu maruangbo se pi fui khai lo.*
 A. Kabun B. Chagaan
 C. Kachak D. Pari ga len khaibo pakhiangna

— §§§ —

SECTION - 5

LANGUAGE - II (MANIPURI/MEITEI MAYEK) FOR TET PAPER - I

(Q. Nos. 121 to 150)

(Meitei Mayek Version is also given on Page No. 6)

Sl. No. MIL/

Code No. 01

স্বাইদগী চানবা খন্দুনা হংলিবা রাহংশিং অসিগী পাউখুম পীয়ু।

Q121. মইহেরোই অমদা রাইহে খংলত্রা হায়না চাঙয়েং (Vocabulary test) তৌবা অসিনা -

- a. রাইহেগী রাহেছোক খংবা ঙমলত্রা হায়না খঙদোকপা ঙম্মী।
- b. রাইহে অদু চুন্না শিজিন্নবা ঙমলত্রা হায়না খঙদোকপা ঙম্মী।
- c. Context অমদা যাওরিবা রাইহেশিং অদু ভাপ তারত্রা হায়না খঙবা ঙম্মী।
- d. মথকী অহ্ম ওই।

Q122. অঙাং অমনা রাইহে অমখক ঙাংবা ঙমলকপগী তাক্ক (stage) অসি

- a. তেলেপ্রাপক্কী (stage) তনি।
- b. হোলোফ্রেসতিক্কী (stage) তনি।
- c. প্রী লিংগুইষ্টিক (stage) তনি।
- d. লেতর মলতি-ব্রাদ (stage) তনি।

Q123. ক্লাস অমদা ওজা অমনা অঙাংশিংদা বারী লিদুনা তাহনবনা-

- a. মইহেরোইশিং লাংবা ফহল্লি।
- b. ক্লাসতা থকসি খাসি লৈহল্লি।
- c. লোন, ময়েক চংনবা ইবা পাবা থোকপা হেনগংহল্লি।
- d. মথকী অহ্মক চানবা পাউখুম অমত্তা ওইদে।

Q124. মখাদা পীরিবশিং অসিদগী করস্বনা রাইতিং স্কীল (Writing skill) নস্তবগে-

- a. পারিঙৈদা ইশিনবা।
- b. ওজানা তাক্কিঙৈদা ইশিনবা।
- c. সিনোপসিস অমা ইবা।
- d. থৌদোক অমগী মরমদা ইবা।

Q125. Dyslexia হায়বসি -

- a. অঙাং অমগী তস্বগী অশোনবনি।
- b. ইবগী অশোনবনি।
- c. রাখল খনবদা চমমনবা লৈবদুনি।
- d. চংন- লোনচংকী চমমনবগী মওংদুনি।

Q126. মইহেরোইশিংদা লোন তস্বিবদা মখাগীশিংসিগী স্বাইদগী মরু ওইবদি-

- a. লাইরিক পাবনা ওইগনি।
- b. ঈশৈ-নোংমাই তাহনবনি।
- c. ময়ামগা পুন্নাগা বারী শাম্বনা ওইগনি।
- d. মথকী অহ্মক অমত্তা ওইদে।

Q127. মণিপুর লোন তস্বিবগী খুদোংচাদবশিংগী মনুংদা -

- a. তোনেল লোন ওইবা।
- b. লোনয়ান যাম্মা যাওশিনবা।
- c. রাইহেগী পুকে যাম্মা লৈতবা।
- d. অহ্মক অমত্তা ওইদে।

Q128. মইহেৰোয়শিংদা খোরিৰোল তন্ত্ৰীবনা -

- a. লোন খঙবগী চাং হেনগংহল্লি।
- b. ৰাখল খনবগী চাঙ হেনগংহল্লি।
- c. খুলাই অদুগী নাং অমসুং চংনবী য়োকখংপদা চাওখংহনবা গুমহল্লি।
- d. অহ্মক লোইনা ওই।

Q129. লিংগৰ-ফ্রানকা (ফাওনা লোন) হায়বসি -

- a. তোঙান-তোঙানবা লোন গাঙবা ইথনিক কাঙলুপশিংগী ফাওনলোন ওইবদুনি।
- b. তোঙান-তোঙানবা লাইনিং মান্নদবশিংগী ফাওনলোন ওইবদুনি।
- c. তোঙান-তোঙানবা ফুৰুপশিংগী ওইবা মশাগী লৈজবা লোন অদুবু খঙনৈ।
- d. মথক্কী অহ্মক অমন্তা ওইদে।

Q130. মণিপুৰী লোন অসিদা

- a. তুংৰাতপ (Suffix) তগী মাংৰাতপ (Prefix) না হেন্না মৰু ওইবা হেল্লি।
- b. তুংৰাতপ (Suffix) না মাংৰাতপ (Prefix) তগী হেন্না মৰু ওইবা হেল্লি।
- c. তুংৰাতপ (Suffix) না মাংৰাতপ (Prefix) অনিমক চপ মান্ননা মৰাং কায়না লৈ।
- d. মথক্কী অহ্মক অমন্তা ওইদে।

Q131. মখাগী অসিদগী দিৱাইভ নাউনগী খুদমদি

- a. মপৈ।
- b. কোক।
- c. লৌমী।
- d. অহ্মক অমন্তা নন্তে।

Q132. মণিপুৰী লোনগী ওইবা ভাবল (Vowel) ফোনিম (Phoneme)

- a. ৬ লৈ।
- b. ৩ লৈ।
- c. ৫ লৈ।
- d. ১২ লৈ।

Q133. মীতৈ ময়েক্কী মশাগী খোছোক লৈজবা অদুগা মীপাল তাংদনা মশা মথন্তা মৰোমদোম লেপচবা গুন্না ময়েকশিং অদুবু

- a. মপী ময়েক কৌগনি।
- b. খোছোক ময়েক কৌগনি।
- c. মপুম ময়েক কৌগনি।
- d. লোনসুম ময়েক কৌগনি।

Q134. মীতৈ ময়েক্কী খুদম ময়েক কয়া লৈবগে -

- a. ২ লৈ।
- b. ৩ লৈ।
- c. ৪ লৈ।
- d. ৫ লৈ।

Q135. কলিদা খুদৈ কংদে প্রমান অসিগী খুইদগী চানবা ৰাহছোক্তি-

- a. মীগী অৰাবদা নুঙাইবা মীদু থুনা অৰাবা নঙই হায়বনি।
- b. মীগী অৰাবদা শৰুক য়াগদবনি হায়বনি।
- c. মীগী অৰাবদা গুৰীদে হায়বনি।
- d. কল্লকপা মীগী মশিং য়াম্মী হায়বনি।

মখাদা পীরিবা ব্বারেং মতেক অসি মুন্না পারগা হংলিবা ব্বাহংশিংগী খ্বাইদগী হোন্না চুনবা পাউখুম পীয়ু:

থাইনা মমাঙঙৈদা কংলাদা নিংথৌ অনী পাল্লম্মী। তাউহুইরেং অহনবা অমসুং নুমিং সনা খোমদোন মখোয় অনী অসিনি। খ্বাই নোংজেং পিবানা মখোয় অনিগী মনাই ওইনা লৈরম্মী। নিংথৌ অনীনা অয়ুক নুমিদাং পুন্দুনা পানবদা মনাই ওইবা নোংজেং পিবা মখোয় অনিগী পেন্নবা হোৎনবদা অরাবা ওইরম্মী। মরম অসিদগী খ্বাই নোংজেং পিবানা নিংথৌ ওইরিবা তাউহুইরেং অহনববু তেমা কাপুনা হাৎলম্মী। থৌদৌ অসিদা নুমিং সনা খোমদোন্দি কিদুনা মোইরাং দা লোংখিবম্মী। লৈবাক নিংথৌ লৈত্রবদা লৈবাক্কী অঙম অথৌশিংনা কৌখৎপদা সনা খোমদোন্দি থোরকউ য়াদ্রবদা পাছোইবীবু থাদুনা থেমহল্লগা পেনা চৈজিং পায়দুনা য়াকাইরোল শরুগা নুমিং সনা খোমদোনবু মোইরাংদগী পুখৎলকখি। লম্বীদা পেনা তেংখন নাছোক্তুনা শেল্লিঙৈদা সোমদা সনা খোমদোনগা অঙম অথৌ খরদি শামুরৌ যৌথোকস্ত্রে। মতৌ অসুন্না পেনা শেল্লা শামুরৌ যৌই হায়বগী “পেনা শেল্লিঙৈদা শামুরৌ যৌই” হায়বা পাউরৌ অসি থোকখি। মতৌ অসুন্না মিথকী ব্বারীশিংগসু পাউরৌগা নক্লবা মরী লৈনবা অসি মণিপূরী লোক সাহিত্যদা উবা ফংই।

Q136. থাইনা মমাঙঙৈদা কংলাদা পাল্লম্মা নিংথৌ অনি অদুদি

- তাউহুইরেং অহনবা অমসুং খ্বাই নোংজেং পিবানি।
- তাউহুইরেং অহনবা অমসুং নুমিং সনা খোমদোন্দি।
- নুমিং সনা খোমদোন অমসুং খ্বাই নোংজেং পিবানি।
- তাউহুইরেং অহনবা খক্তনি।

Q137. খ্বাই নোংজেং পিবানা অরাবা ওইরিবগী মরমদি

- অয়ুক নুংখিল নিংথৌ ওইনা পানবগীনি।
- নিংথৌ অনিগী পেন্নবা হোৎনবগীনি।
- নিংথৌনা অনিগী অরাবা উবগীনি।
- নিংথৌনা অনিনা নৈবা ওংপগীনি।

Q138. নুমিং সনা খোমদোন্দা কিদুনা মোইরাংদা লোংখিবগী মরমদি

- তাউহুইরেং অহনবগা লাছোংনবা কিবগীনি।
- নিংথৌ ওইনা পানবা গুদবদগীনি।
- তাউহুইরেং অহনববু তেমা কাপুনা হাৎখিবগী কিজবদগীনি।
- মনাইশিং কিবগীনি।

Q139. লৈবাক নিংথৌ লৈত্রবদা লৈবাক্কী অঙম অথৌশিংনা থোরকউ য়াদ্রবা সনা খোমদোনবু

- খ্বাই নোংজেং পিবা থাদুনা থেমহল্লগা পেনা চৈজিং পাইদুনা য়াকাইরোল শরুগা পুখৎলকখি।
- নিংথৌগী মনাইশিং থাদুনা পুখৎহল্লকখি।
- পাছোইবীবু থাদুনা থেমহল্লগা পেনা চৈজিং পাইদুনা য়াকাইরোল শরুগা থুমলকখি।
- মশামক্কী লোইনবী থাদুনা পুখৎহল্লকখি।

Q140. “পেনা শেল্লিঙৈদা শামুরৌ যৌই” হায়বা পাউরৌ অসিগী খ্বাইদগী চানবা ব্বাহছোক্তি

- তপলিঙৈদা থবক লোইখি, থবক য়াউহৌদে।
- থবক তপ্পা তৌবা মই চাদে।
- থুনা থবক তৌবা থবক নঙই।
- থবক তৌবদা পুঞ্জিং চঙনা তৌবা মাই পাকই।

Q141. পাউরৌগা নক্ল মরী লৈনবা অসি মণিপূরী লোক সাহিত্যদা উবা ফংই। ‘ফংই’ হায়বা ব্বাহে অসি

- সিম্পল এসপেঞ্জ।
- মপুঙ ফাবা এসপেঞ্জনি।
- তৌরিবা খঙনবা এসপেঞ্জনি।
- চংথরিবা তাকপা এসপেঞ্জনি।

Q142. বারং মতেক অসিদা যাওরিবা লম্বী অসি রাইহে অসিগা রাহ্ছেক মান্নবা রাইহদি-

- a. যাংদৌ। b. পানথৈ। c. পুন্ডি। d. থোং।

মখাদা পীরিবা বারং মতেক অসি মুন্না পারগা হংলিবা রাহ্হংশিংগী খাইদগী হেন্না চুনবা পাউখুম পীয়ু:

শগোল কাঙজৈ মশান্না অসি হৌরকপগী রাফম অসিদা শগোল অমদি কাঙজৈগী মফম অমা লৈরি। শগোল হায়বা শা অসিনা সনামহি অশিবনা মালেম শেন্সা মতমদা মশাগা শাগোন্নদুনা সাথেং লাছেংনবদা কান্নগদবা শানি হায়দুনা মশাগী খোঙশাগী শরুঙগী পুথোকখি। মৈমথংদা অশিবগী শায়োন ওইরিবা মার্জিংনা মসিগী মপু ওইখি। কাঙজৈ অমদি কাঙজৈমগী বারোল অসিনা মণিপূরীশিংগী রিচুএল ফেষ্টিভল অমা ওইরিবা লাই হরাওবগী কংলৈ থোকপগী মতাংদা খোরিফাবা অমদি লোইয়ালাকপা অনিনা কাঙজৈ শান্নবগী কুন্মেন্দা উবা ফংই। অদুবু কাঙজৈরোন পুয়াদনা নিংথৌ কাংবগী মমিং লৌদুনা “মৈনা রায়না চৈবু কাঙচৈ-ও থোম্নৈএ হুন্না মতুন্সু কাঙজৈমও কৌনা থোম্নরে” হায়না ইরিবসিনা হৌরকপদি লমদম অসিগী লৈশেমলোনগী ওইবা বারীশিংগা লোয়নদুনা লাক্কগা পুরারীগী শরুঙশিংগী তাক্ক কয়াদা থৌদোক থৌদোক কয়াশিংগা লোয়ননা চংশিল্লকপনি হায়না লৌবা যাই। অদুনা নোংদা লাইরেন পাংবগী মতমদা শগোল কাঙজৈ শান্নখিবগী রাফম ফংলিবা অসি লাই তিনগী ওইবা লোনচংকা মীওইবগী ওইবা খোঙচংকা শান্নকপনি হায়না লৌবা চুন্মী। অসিগুন্না মওং মালেম অসিগী অচৌবা অমদি অপিকপা ফুরুপ খুদিংমকী পুরারীদসু অদুন্মক লৈজৈ। মীংয়েং অসিদগী মণিপূরীশিংগী শগোল কাঙজৈ মশান্না অসিসু লৈশেম নোংশেমগী বারীশিংগা মরী লৈনদুনা হৌরকগা পুরারীগী লমায়দা তপ্পা-তপ্পা চংশিল্লকই অমদি ফুরুপ খুন্মাই অসিগী চাউখংলকপগী খোঙচংকী মতুংইন্না লাক্কগা মালেমগী মশান্নশিংগী মরক্তা ফজরবা মচল অমা ওইরকখিবনি হায়বা যাই।

Q143. সনামহি অশিবনা মশাগী খোঙশাগী শরুঙগী শগোল হায়বা শা অসি পুথোকখিবগী মরমদি

- a. মহাক্লা মশাগা শাগোন্নৈ হায়বা খঙনবনি।
b. মহাক্লা মশামক শাগোন্নবনা ফৈ খনবগীনি।
c. মহাক্লা মশাগা শাগোন্নদুনা সাথেং লাছেংনবদা কান্নগনি খনবগীনি।
d. মহাক্লা মশামক শাগোন্নদনা সাথেং লাছেংনবদা কান্নগনি খনবগীনি।

Q144. লাই হরাওবগী কংলৈ থোকপগী মতাংদা

- a. খোরিফাবা অমদি অশিবা অনিনা কাঙজৈ শান্নৈ।
b. খোরিফাবা অমদি মার্জিং অনিনা কাঙজৈ শান্নৈ।
c. খোরিফাবা অমদি লোইয়ালাকপা অনিনা কাঙজৈ শান্নৈ।
d. লোইয়ালাকপা অমদি সনামহি অশিবা অনিনা কাঙজৈ শান্নৈ।

Q145. কাঙজৈরোল পুয়াদা ইরম্বদি

- a. নিংথৌ কাংবগী মমিং লৌদুনা মৈনা রায়না চৈবু কাঙচৈ-ও থোম্নৈএ হুন্না মতুন্সু কাঙজৈমও কৌনা থোম্নরে।
b. মার্জিংগী মমিং লৌদুনা মৈনা রায়না চৈবু কাঙচৈ-ও থোম্নৈএ হুন্না মতুন্সু কাঙজৈমও কৌনা থোম্নরে।
c. খোরিফাবগী মমিং লৌদুনা মৈনা রায়না চৈবু কাঙচৈ-ও থোম্নৈএ, হুন্না মতুন্সু কাঙজৈমও কৌনা থোম্নরে।
d. খোরিফাবগী মমিং লৌদুনা “মৈনা রায়না চৈবু কাঙ থোম্নৈএ হুন্না মতুন্সু কৌনা থোম্নরে।”

- Q146. মালেমগী মশায়শিংগী মরক্তা ফজরবা মচল অমা ওইরিবা হৌজিহী শগোল কাঙজৈ অসি
- লৈশেম নোংশেমগী বারীশিংগা মরী লৈনদনা পুরারীগী তাক্ককশিংদা হৌদনা তপ্পা তপ্পা চঙশিল্লকখিবনি।
 - লৈশেম নোংশেমগী বারীশিংগা মরী লৈনদনা পুরারীগী লমায়গী তাক্ককশিংদা তপ্পা তপ্পা চঙশিল্লকখিবনি।
 - পুরারীগী লমায়গী তাক্ককশিংদা শেমদুনা ওইরকখিবনি।
 - লৈশেম নোংশেমগী বারী খক্তা য়ুম্ফম ওইনা ওইখিবনি।
- Q147. “শগোল” হায়বা শা অসি
- সনামহি অশিবনা মপু ওইখি।
 - নিংথৌ কাংবনা মপু ওইখি।
 - মার্জিংনা মপু ওইখি।
 - পাংবনা মপু ওইখি।
- Q148. বারেং মতেক অসিদা যাওরিবা “তপ্পা-তপ্পা” হায়বা বাই অসি
- নাউননি।
 - ভাবনি।
 - এদভাবনি।
 - এদজেক্তিভনি।
- Q149. বারেং মতেক অসিদা যাওরিবা “শায়োন” হায়বা বাই অসিগী বাহ্ছোক মান্নবা বাইদি
- মথঙ মপোক্তা।
 - লাংওন।
 - হন্দক মপোক্তা।
 - মপোক্তা।
- Q150. “কাংবগী” বাই অসিদা যাওরিবা “গী” হায়বা তুংতপ অসি
- নোমিনেতিপ কেস মাকরনি।
 - জেনেতিপ কেস মাকরনি।
 - লোকেতিপ কেস মাকরনি।
 - দেতিপ কেস মাকরনি।

— §§§ —

SECTION - 4

LANGUAGE - II (MANIPURI/MEITEI MAYEK) FOR TET PAPER - I

(Q. Nos. 121 to 150)

(Meitei Mayek Version)

Sl. No. MIL/

Code No. 01

হুইংকান্নাং মৈতং হুইংকান্নাং মৈতং মৈতং মৈতং মৈতং মৈতং

Q121. হুইংকান্নাং মৈতং মৈতং মৈতং মৈতং (vocabulary test) মৈতং মৈতং -

- (a) মৈতং মৈতং মৈতং মৈতং মৈতং মৈতং মৈতং
- (b) মৈতং মৈতং মৈতং মৈতং মৈতং মৈতং মৈতং
- (c) context মৈতং মৈতং মৈতং মৈতং মৈতং মৈতং মৈতং
- (d) মৈতং মৈতং মৈতং মৈতং

Q122. মৈতং মৈতং মৈতং মৈতং মৈতং মৈতং মৈতং (stage)

- (a) মৈতং মৈতং মৈতং মৈতং (stage) মৈতং
- (b) মৈতং মৈতং মৈতং মৈতং (stage) মৈতং
- (c) মৈতং মৈতং মৈতং মৈতং (stage) মৈতং
- (d) মৈতং মৈতং মৈতং মৈতং (stage) মৈতং

Q123. মৈতং মৈতং মৈতং মৈতং মৈতং মৈতং মৈতং

- (a) মৈতং মৈতং মৈতং মৈতং
- (b) মৈতং মৈতং মৈতং মৈতং
- (c) মৈতং মৈতং মৈতং মৈতং
- (d) মৈতং মৈতং মৈতং মৈতং

Q124. মৈতং মৈতং মৈতং মৈতং মৈতং মৈতং মৈতং (skill) মৈতং (writing) মৈতং

- (a) মৈতং মৈতং মৈতং
- (b) মৈতং মৈতং মৈতং
- (c) মৈতং মৈতং মৈতং
- (d) মৈতং মৈতং মৈতং

Q125. Dyslexia মৈতং

- (a) মৈতং মৈতং মৈতং মৈতং
- (b) মৈতং মৈতং মৈতং
- (c) মৈতং মৈতং মৈতং
- (d) মৈতং মৈতং মৈতং

Q126. মৈতং মৈতং মৈতং মৈতং মৈতং মৈতং মৈতং

- (a) মৈতং মৈতং মৈতং
- (b) মৈতং মৈতং মৈতং
- (c) মৈতং মৈতং মৈতং
- (d) মৈতং মৈতং মৈতং

Q127. মৈতং মৈতং মৈতং মৈতং মৈতং মৈতং মৈতং

- (a) মৈতং মৈতং মৈতং
- (b) মৈতং মৈতং মৈতং
- (c) মৈতং মৈতং মৈতং
- (d) মৈতং মৈতং মৈতং

[illegible]

- (a) દેશ પ્રેરણા મંડળ જાહેરાત કરે છે.
- (b) પ્રેરણા મંડળ પ્રેરણા જાહેરાત કરે છે.
- (c) પ્રેરણા મંડળ દેશ જાહેરાત કરે છે.
- (d) પ્રેરણા મંડળ દેશ જાહેરાત કરે છે.

Q129. ਟੀਯਾਨਸ-ਛੇਤਰੀ (ਫੋਰਟ ਟਾਓ) ਸੇਕਟਰ

- (a) 30°N-30°E ਤੇ ਸਥਿਤ ਫਲਸਤੀਨੀ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਹੈ।
 (b) 30°N-30°E ਤੇ ਸਥਿਤ ਫਲਸਤੀਨੀ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਹੈ।
 (c) 30°N-30°E ਤੇ ਸਥਿਤ ਫਲਸਤੀਨੀ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਹੈ।
 (d) ਫਲਸਤੀਨੀ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਹੈ।

Q130. ਲਗਜ਼ਮੀ ਟੈੱਕ ਪਦਾਰਥ

- [illegible]

Q131. કાઝોર્ન કોર્પોરેશન ટ્રાંસિએન્ટ ટેલિફોન પ્રુજેક્ટમાં

- (a) H_2O (b) CH_4 (c) CO_2 (d) $\text{C}_6\text{H}_{12}\text{O}_6$

Q132. **ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਗਿਆਨ ਵਿੱਚ ਵੋਵਲ (vowel) ਫੋਨੇਮ (phoneme)**

- (a) $9\sqrt{2}$ (b) $6\sqrt{2}$ (c) $9\sqrt{3}$ (d) $3\sqrt{2}$

Q133. ਕਿਹੜੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲਾਂ 'ਚ ਖੇਡਾਂ ਦਾ ਟੈਂਟ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰੀ ਟੈਂਟ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

- (a) $\frac{1}{2} \log_2 8$ નો મૂલ્ય શોધો ।
- (b) $\log_2 16$ નો મૂલ્ય શોધો ।
- (c) $\log_2 32$ નો મૂલ્ય શોધો ।
- (d) $\log_2 64$ નો મૂલ્ય શોધો ।

Q134. શાગિંદા શરદાવાળાના ઝુલસ શરદાવાળા પાસે દેંદાવાળા

- (a) ३ ਦੇ॥ (b) ६ ਦੇ॥ (c) ४ ਦੇ॥ (d) ९ ਦੇ॥

Q135. କାହାଣୀର ଗୁଣ ଓ ଲେଖକଙ୍କ ଗୁଣ ଓ ଲେଖକଙ୍କ ଗୁଣ ଓ ଲେଖକଙ୍କ ଗୁଣ

- (a) દાહિયાં વામેઠક દુધીઠક દાહિં કુલ વામેઠ ઈંક જેઠઠઈ ॥
 (b) દાહિયાં વામેઠક વામેઠક રેઠઠઠઈ જેઠઠઈ ॥
 (c) દાહિયાં વામેઠ રેઠઠઠ જેઠઠઈ ॥
 (d) રેઠઠઠક દાહિયાં વામેઠ રેઠઠઠ જેઠઠઈ ॥

આગ્રહ આકર્ષિત થાય છે. આથી જોઈએ તેટલો સંકેત મેળવી શકાય છે. આથી જોઈએ તેટલો સંકેત મેળવી શકાય છે.

[illegible]

Q136. ਡੇਡਟ ਆਸੇਬਾਜ਼ੀਯੋਂ ਲਈ ਡੇਡਟਸਟਰ ਟਾਈਮਜ਼ ਫਾਰ ਫਲੂਆ

- (a) $\frac{1}{2} \times 100\%$ ආලෝකය ආශ්‍රිතව ප්‍රතිබිම්බය සෑදිනු ලැබේ.
- (b) $\frac{1}{2} \times 100\%$ ආලෝකය ආශ්‍රිතව ප්‍රතිබිම්බය සෑදිනු ලැබේ.
- (c) $\frac{1}{2} \times 100\%$ ආලෝකය ආශ්‍රිතව ප්‍රතිබිම්බය සෑදිනු ලැබේ.
- (d) $\frac{1}{2} \times 100\%$ ආලෝකය ආශ්‍රිතව ප්‍රතිබිම්බය සෑදිනු ලැබේ.

Q137. ਘੋੜੇ ਦੇ ਪਿਛੇ ਪਾਏ ਗਏ ਫੁੱਲਾਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ

- (a) $\frac{1}{2} \frac{d}{dt} \left(\frac{1}{2} m v^2 \right) = \frac{1}{2} m v \frac{dv}{dt}$ (b) $\frac{1}{2} \frac{d}{dt} \left(\frac{1}{2} m v^2 \right) = \frac{1}{2} m v \frac{dv}{dt}$
(c) $\frac{1}{2} \frac{d}{dt} \left(\frac{1}{2} m v^2 \right) = \frac{1}{2} m v \frac{dv}{dt}$ (d) $\frac{1}{2} \frac{d}{dt} \left(\frac{1}{2} m v^2 \right) = \frac{1}{2} m v \frac{dv}{dt}$

Q138. ਉਸਤਾਦ ਚਾਹੇ ਸ਼ਾਇਰਾਂ ਦੇ ਨਾਮਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਇਰੀ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜੋ।

- (a) $\frac{1}{2} \log_2 1000$ බැගින් $\log_2$ කොටස් බෙදා හරිනු ලැබේ.
- (b) $\log_2 1000$ බැගින් $\log_2$ කොටස් බෙදා හරිනු ලැබේ.
- (c) $\frac{1}{2} \log_2 1000$ බැගින් $\log_2$ කොටස් බෙදා හරිනු ලැබේ.
- (d) $\log_2 1000$ බැගින් $\log_2$ කොටස් බෙදා හරිනු ලැබේ.

[illegible]

- (a) ଛାତ୍ରଙ୍କ ପଞ୍ଜୀକରଣ ଆଦି କେବଳ କମ୍ପ୍ୟୁଟର ଆଡ଼େ ମିଳିବି ଯେଉଁଠି ଛାତ୍ରଙ୍କୁ ସୂଚନା ଦେବା ପାଇଁ ଛାତ୍ରଙ୍କୁ ଟିପ୍ପଣୀ ଦିଆଯାଏ ।
 (b) ପଞ୍ଜୀକରଣ ଆଦି କେବଳ ଛାତ୍ରଙ୍କୁ ଦିଆଯାଏ ।
 (c) ଛାତ୍ରଙ୍କୁ ଟିପ୍ପଣୀ ଦେବା କମ୍ପ୍ୟୁଟର ଆଡ଼େ ମିଳିବି ଯେଉଁଠି ଛାତ୍ରଙ୍କୁ ସୂଚନା ଦେବା ପାଇଁ ଛାତ୍ରଙ୍କୁ ଟିପ୍ପଣୀ ଦିଆଯାଏ ।
 (d) ଛାତ୍ରଙ୍କୁ ଟିପ୍ପଣୀ ଦେବା କମ୍ପ୍ୟୁଟର ଆଡ଼େ ମିଳିବି ।

Q140. "ਸਾਧੇ ਦਾਸਟਾਂ ਘੋੜੇ ਦੇ ਸਥੇ" ਰਾਖ਼" ਜੇਕਰ ਸ਼ੇਰਸ਼ਾਹ ਪਾਦਸ਼ਾਹੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਬਦਲੇ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗਾ

- (a) ਮਸਟਰਜ਼ ਕਰਾ ਟੈਕਸਟ, ਕਰਾ ਰੇਜ਼ਰਜ਼ੋਂਡੋ ॥ (b) ਕਰਾ ਮਸਟਰ ਮੈਂਟ ਕਰੇਂ ਰੇਜ਼ੋਂਡੋ ॥
(c) ਕਰ ਕਰਾ ਮੈਂਟ ਕਰਾ ਟੈਕਸਟ ॥ (d) ਕਰਾ ਮੈਂਟਕ ਮਸਟਰਜ਼ ਮੈਂਟ ਮੈਂਟ ਕਰੇਂ ਕਰਾ ॥

Q145. ଜ୍ୟୋତିର୍ବିଦ୍ୟା ଶୁଦ୍ଧିକର ଲକ୍ଷଣଗୁଣ

- (a) පාඨකයාගේ සාක්ෂි පිළිබඳව ප්‍රශ්න කරනු ලබන අයුරු සහ අනුමාන කළ හැකි ප්‍රතිචාරයන් සඳහා.
- (b) සාක්ෂි පිළිබඳව ප්‍රශ්න කරනු ලබන අයුරු සහ අනුමාන කළ හැකි ප්‍රතිචාරයන් සඳහා.
- (c) ප්‍රතිචාරය සාක්ෂි පිළිබඳව ප්‍රශ්න කරනු ලබන අයුරු සහ අනුමාන කළ හැකි ප්‍රතිචාරයන් සඳහා.
- (d) ප්‍රතිචාරය සාක්ෂි පිළිබඳව ප්‍රශ්න කරනු ලබන අයුරු සහ අනුමාන කළ හැකි ප්‍රතිචාරයන් සඳහා.

Q146. କଟକସାଗର କୂଳସ୍ଥଳୀୟାଂଶ ଲକ୍ଷ୍ୟସ୍ଥ ସହରର ନାମ ଓ ଏହା ଉପରେ କୌଣସି ଗୋଟିଏ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଘଟଣା

- (a) ଟିଫିନ ଫିଲ୍ମିଂ ମେଡ଼ିଆରୁ ଲବ୍ଧ ଟିପ୍ପଣୀର ଉପଯୋଗୀତା ଉପରେ ଉପରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଛି ।
 (b) ଟିଫିନ ଫିଲ୍ମିଂ ମେଡ଼ିଆରୁ ଲବ୍ଧ ଟିପ୍ପଣୀର ଡାକ୍ତରୀ ଉପଯୋଗୀତା ଉପରେ ଉପରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଛି ।
 (c) ଟିପ୍ପଣୀର ଡାକ୍ତରୀ ଉପଯୋଗୀତା ଫିଲ୍ମିଂ ଉପରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଛି ।
 (d) ଟିଫିନ ଫିଲ୍ମିଂ ମେଡ଼ିଆରୁ ଉପରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଛି ।

Q147. 'લોખેર' શબ્દ કોના દ્વારા

- (a) ଘଟଣାଟିର ପରିଣତ ସ୍ଥଳ ଉପରେ । (b) ଘଟଣାଟିର ଉତ୍ତମ ସ୍ଥଳ ଉପରେ ।
(c) ଘଟଣାଟିର ଉତ୍ତମ ସ୍ଥଳ ଉପରେ । (d) ଘଟଣାଟିର ଉତ୍ତମ ସ୍ଥଳ ଉପରେ ।

Q148. પ્રોફેસર શરદાબાઈ વાલ્ઝાઈ પ્રેક્ષકોને 'સરસ-સરસ' સેકન્ડ પ્રેઝન્ટ વાલ્ઝ

- (a) ਏਕਾਦਸ਼ੀ ॥ (b) ਗੋਖਾਣਦੀ ॥
(c) ਘੁਲਗੋਖਾਣਦੀ ॥ (d) ਘੁਲਗੋਖਾਣਦੀ ॥

Q149. ମେଢ଼ା ଲଗାଏଁ ଉପାଦାନ ଯେଉଁଠି 'ପେଟେ' ଲେଖି ମେଢ଼ା ଉପାଦାନ ମେଢ଼ାଲେଖା ଲେଖାଯିବ ମେଢ଼ା

- (a) $\frac{1}{2} \times \frac{1}{2} \times \frac{1}{2} \times \frac{1}{2}$ (b) $\frac{1}{2} \times \frac{1}{2} \times \frac{1}{2}$
(c) $\frac{1}{2} \times \frac{1}{2} \times \frac{1}{2}$ (d) $\frac{1}{2} \times \frac{1}{2} \times \frac{1}{2}$

Q150. 'ਘੋਸ਼ਣਾ' ਦੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰਿ ਸ਼ੇਖਰੀ 'ਘੋ' ਦੇ ਨਿਰਾਸ਼ਰ ਬਾਹਰਿ

- (a) ટેન્કિંગમાંથી જાળ સંચયમાં ॥ (b) ટેન્કિંગમાંથી જાળ સંચયમાં ॥
(c) ટેન્કિંગમાંથી જાળ સંચયમાં ॥ (d) ટેન્કિંગમાંથી જાળ સંચયમાં ॥

— 333 —

SECTION - 5
LANGUAGE - II (MAO) FOR TET PAPER - I
(Q. Nos. 121 to 150)

Sl. No. MIL/

55

Code No. 08

Ano kocho lei hi A, B, C, D tto rü hithoe.
Kona hino machie ticho sũ ni kodolo kola sũ rühio.

- Q121. Modo achari larüchũ (Primary School) kovu ni nino onato khrumei he adei sole?
a) Nizhu athe tie tto anole
b) Welcome, tto ko lole
c) Tara Larũ modo leshe
d) Athia, Lolĩ, she, larũ modo leshe
- Q122. Larũ amodochũ lei (Primary class room) ni adei yi no modo rile?
a) Ola no sowo (singing)
b) Kali, kahei (one, two number)
c) Ala cha (alphabet)
d) Thopfũ no pfo (all these)
- Q123. Obvũ kali namei (Class I students) kakrala modokapi chũ nino kohibvũ modo rile?
a) Ona zhu sũ kakrala kothole
b) Onatomei he Maola no kakrala lei modole
c) Olacha sũ kakrala no rule
d) Kakrala no rüle ye sawo akuo phrole
- Q124. Kona hina machie ticho rūpio
a) Ai ocha chũwe
b) Ai ocha showe
c) Aiyi ocha machũwe
d) Aiyi ocha piwe
- Q125. Ola lu (grammar) hi modo leshe, "Sũli ola lu sũ adeie?"
a) Ola lu sũ oke olu tiwe
b) Ola he sũ ola oke olu tiwe
c) Ola lu sũ bishu siwe
d) Ola lu sũ bishu oke olu tiwe
- Q126. Obvũ kahei, kosũ (Class – II, III students) namei ola lu (grammar) modo leshe, "Ai larũchũ lei vutae"
a) Azhi hina hi ta kotu azhi koe
b) Azhi hina hi ta tei tto sũwe
c) Azhi hina ichono koso koe
d) Azhi hina vu koru chũpe koe
- Q127. Larũbvũ padel, pongo (IV, V students) onamei khru he nino oko kazhũ (telling story) pele tili nino Kohibvũo pethole?
a) He! Idemei ko chakrũ leshe
b) He! Idemei ko chakrũ lo
c) He! Idemei ko chakrũ ni homoe?
d) He! Chakrũlo aino idemei ko pele
- Q128. Nursery Rhymns onatomei he phro mane lei tili olo (song) odo (action) mono sole hokhe phro mane
a) Ai onatomei he okhu ola no phro mane
b) Ai olo ye odo no pue nursery rhymns phro mane
c) Ai onatomei yi peno olo ye odo no mosole
d) Ai ye onatomei yi olo ye odo no ako sole.
- Q129. Ophi oba kashũmei kali (disable child) no larũchũ lei kolo chũ ni adei koso phae?
a) Aino onato yi sũ babo pile
b) Aino onato yi sũ mazhichũ pe pile
c) Aino onato yi sũ kolei beile
d) Aino onato yi larũ amodomei kali bvũo kolei le.

- Q130. RTE ye Free and Compulsory Education tikocho hi adei tiwe?
- Onamei yi soteso kasa koso leino modokapi no pewe.
 - Larū amodo chū lei onamei yi kozū, da piwo amodo no pewe.
 - Opfū opfo, onato ye oja sūno ako kasa koso modo sūno pewe.
 - Larūchū lei oja no amodo kolitho no pewo sūe.
- Q131. Oja sūno onamei yi modo pilo koru duno pfozhū kophro (Lesson Plan) sū kobvūo rüle.
- Ai oja kalei tili kophro (Lesson) sū hata kali dzūno sodale
 - Ai oja kalei tili chū kothuni kophro sū sodale
 - Ai oja kalei tili kophro sū okhro kali dzūno sodale
 - Ai oja kalie tili soda lemoe
- Q132. Obvū pongo (Class V) amodo na kali no (Home work) somo tili ni adei sole?
- Ai oja kalie tili onato yi sū saza (punishment) pile
 - Ai oja kalie tili onato yi opfū opfo he mape le.
 - Ai oja kalie tili school calendar remark rüle
 - Ai oja kalie tili onato yi sū peno class room vakho no home work moso le.
- Q133. Onamei yi sawo bashi kazhū korū (Handwriting) hi adei vano bashi rūwe
- Onamei yi peno sū mothusi tto sūlo kani vanoe
 - Bashi karū hi omei thopfū yi peno phrolo koru duno
 - Onamei ye omei thopfū yi peno phrolo koru duno
 - Chūzo ko sūwe tikocho sūlo koru vanoe
- Q134. Miss Rachūpeni no aiyi bashi zūlo tto rū modopie, sūsū adei vanoe?
- Miss no bashi cha machiso rūlo koru duno modo pie
 - Miss no mamei kazhū ocha sū machiso rūlo koru dunoe
 - Ozhu kazhū, itsū kazū sūlo koru dunoe
 - Ola lu sūlo koru dunoe
- Q135. Oja sūno onamei itsū kakrū modo pilo koru duno adei solo molei shūe.
- Oja sūno larū khobor (Newspaper) magazine ye T.V. phrole, kolei le
 - Oja sūno ai sūwe tto phrolomoe
 - Ai oja achūno ko sūe tto phro lemoe.
 - Thophū pihi kotho hi machie.
- Q136. Onato class leino first pfo kolo yi oja sūno adei pile?
- Class lei thopfū hodzū sūno pfono congratulations tto oba kokho pile.
 - Oja sūno shūpei mono bei ti beile.
 - Oja sūno prize pile
 - Oja sūno larū phrolo tto pewo beile.

- Q137. Larū amodo namei yi duno Miss Chokhoni sūno class lei okhu ola ye odo mono modokapi sū pfohi TTC (Teacher's Training Course) leino sūkolo vanoe.
- Training pfo kowo mei sū sūmazhū shue.
 - Ai opha neli TTC hi modole.
 - Miss Chokhoni bvūo aieh chūtuo onamei yi modole
 - Congratulation Miss Chokhoni tto pele.
- Q138. Kona hino ola machie "Maola to hi onamei he modole tili -
- Ai towo hrūwe
 - Ai tole tto hrūwe
 - Ai tole ye shole
 - Ai kohrū lei tole.
- Q139. Oja Kapani sūno onatomei class IV tamei he itsū kazhū kali pe modo kapi-kona hino zūe?
- Onatomei nipfū nipfo chū zū telo da.
 - Onatomei chakhe le
 - Class IV nakhrumei kazhū solo da
 - Omei Kazhū solo moli shue.
- Q140. Manipur state hi kateimei (India) chūjū nuso lei bue hi adei vanoe _ kona hino machi khri tie.
- Manipur state hi North Eastern Council lei bu moe.
 - Manipur state hi rail korū vutu tie.
 - Manipur state hi Indian constitution khruhi bue
 - Manipur State hi kajū koe.
- Q141. Maola text book class I – V lei ti nino odzū kapa chashila sū kona hie?
- Makhrefū
 - Onamei
 - Apfū
 - Inu
- Q142. BOSEM hino chūduno Maola hi class X lei matric rūlo tto order pie?
- Mopfu 2007
 - Mopfu 2008
 - Mopfu 2009
 - Kalikoe machi moe
- Q143. Imei jūha lei hi chūni koso (heat) hi adei vanoe - motsū sū
- Aino chūkhū pfole somashū kowo vanoe
 - Aino sūbu ye chūkhū pfole somashū kowo vanoe
 - Aino sūbu to shulo komo ye delei kowo vanoe
 - Aino ihū omi se kowo vanoe
- Q144. Mao radio (All India Radio) chosovu (Programme) hi nghuda pongo ye nghiphei pongo ada no prawe
- Hihi kochuchue
 - Hihi Machie chūkothuni prawe
 - Machie nghuda pongo noe
 - Chakrū chomoe
- Q145. Dzūko valley ko vano nino onamei class V tamei he pe mane lei adei tto pele?
- Ai Dzūko valley lei lomoe
 - Ai Dzūko valley kolei lowo oleshūe
 - Ai Dzūko valley lo kolei niwe
 - Ai Dzūko valley sū cho mohie
- Q146. Chashila (Poetry) hi opfo ope no kape ye omei le leino kosū koe- "moto chūlei kolomei no otho kazhū niwe"
- Hard work brings rich harvest
 - Working hard bring success
 - Hard work produces good fruit
 - Thopfū hi machie

Omei kazhū kajū

Izhode omei kazhū sū athe?

Omei kazhū kajū sū apfū apfo,

Ole kajū, itsū kajū ye ole mani,

Apfū apfo hi aropfo thishue,

Apfū apfo hi orachūthobo kopfo meie.

Itsū kani, moto chūlei okhena koe,

Charū mozū hri kosū ora thishue.

Chūli chūchu bo amozū oramei morū koe,

Nihī hrū mamei no omei nghodzū tawe.

Chūpe lako kazhū okhu ohu kazhū sūwe.

Ojūphe omei kazhū kajū adei chūno phole,

Ai vu omei kazhū kajū nghi sū chūhe no vu kadele,

Pfohei itsū kani sū chūkha le.

Q147. Omei kazhū kajū nghi sū athe?

- a) Apfū apfo koes
- b) Apfū apfo marie
- c) Apfū apfo yi no omei kazhū kajū sū sūe
- d) Izhode apfū apfo yi hino omei kazhū kajū sū koe

Q148. Orachūtho bo kopfo sū adei vano pewe?

- a) Oramei yi prūo hrūwe
- b) Oramei sawo hrū mamei tawe
- c) Oramei ye mochowo tawe
- d) Thopfū hi machie

Q149. Ikhrumei omei kazhū kajū nghi sū adei chūno phole?

- a) Ojūphe no phole
- b) Kasamei heno phole
- c) Ovo oso leino phole
- d) Chūhe leino phole

Q150. Pfohei itsū kazhū sū adei chū no vu chūkha le?

- a) Pfohei nonofū heno
- b) Pfohei phī heno leino
- c) Pfohei heno chakrū le
- d) Thopfū hi machie

— §§§ —

SECTION - 5
LANGUAGE - II (MARAM) FOR TET PAPER - I
(Q. Nos. 121 to 150)

Sl. No. MIL/

45

Code No. 18

- Q121. Kamadiiba/pei (Teacher) hangnina tiisa anahmei bung mangii (class-V) ralisa kalai meigo aki do (Home work) gong tchii poigonglo katu tchii kasubanai nang anahmeigo kadapai tchii tangpo?
- A. Tingrangba kahuisa laktangle B. Kazangga lang mpatsa ryi matu tangle
C. Apwi-Afii go panggong matu tangle D. Tchii loikai kasu tchiisa raliba tangle
- Q122. Right to Education (RTE) Act. Kangto anahmei tingkum kadazii sekto kadazii katang go sarkanii alarek mataba sataicha ralisuba toulakle katu lai po?
- A. Tingkum 4-14 B. Tingkum 5-18 C. Tingkum 3-12 D. Tingkum 4-16
- Q123. Kadajangba anahmeigo (student) abaryi bimatutangpo?
- A. Porka ki mark dou m'moi tangkaram jangba
B. Kajumei hang mataitingsa fii kabui jangba
C. Ataang agaang tiitangkaram jangba
D. Ajai tingsaang kabi kamangou jangba
- Q124. Kamadiiba/Pei (Teacher) hangnina tchiisa Maramei lat ai kadakumsa alunglatsa tikanyi pat matu tangpo?
- A. Arasam katamba B. Alii katchiiba
C. Apwi-Afii jaiting majai katuba D. Maramei lat bisa rali kapsyiba
- Q125. Maramei lat ba BOSEM ma bung kearii (Matric) ryikarai raising kadabakum ryi po?
- A. Tingkum 2015 B. Tingkum 2020 C. Tingkum 2023 D. Tingkum 2026
- Q126. Manipur sazyi (state) ki ai ajat tamriisa tumkii (33 tribes) laile. Tai kito dikiikasu jat, gatutangkaram ajat hangninii sang hangninii laile. Akangka psyi kabam ajat kakto fii m'patlo.
- A. Chote (tribe) B. Koirang (tribe) C. Maram (tribe) D. Tarao (tribe)
- Q127. India Govt. ma National education Policy (NEP) ki m'pou m'pouma apwi Lat ba anahmeigo katuisa rali tulo katu ai kadajangba po?
- A. Apwi lat mangai kalak jangba
B. Ralisa timala kabui jangba
C. Apwi-Afii jaitingsang mangai kalak jangba
D. Kaching douto ralisa alunglatsa timala kabui jangba

- MIL TET Paper I, 2026

- Q139. Kadajangba alat rali laipo?
- A. Aswi kika ti kakai jangba B. Kalat ti kabui jangba
C. Kamage katu kapsyi jangba D. Ju asa karyi jangba
- Q140. Alarek karali ti m'bi tangle
- A. Karalimei swi lingreksa rali sekka B. Karalimei malii suba bam sekka
C. Makapsyimei roina tam poisa bam sekka D. Karalimei rampousa bam sekka
- Q141. Tingkum kadazii katang anahmei lesa poi laipo?
- A. Lung kalu to tingkumna katang (0-2)
B. Tingkumna to tingkum sarok katang (2-6)
C. Tingkum mangii to tingkum sasat katang (5-8)
D. Tingkum sasat to tingkum keariisamangiikii katang (8-15)
- Q142. Kada kito anahmei meigo kabang karairaisang po?
- A. School kito B. Amei saba meigo kasui katu kito
C. Kalung m'pung kito D. Saba koi alat kati kito
- Q143. Anah meigo karali ki
- A. Apwi nai afii na alungkasyi mangou lo
B. Apwi nai afii na asam taiju sulo
C. Apwi nai afii na maning malo
D. Apwi nai afii na maning da alo pat kasuna ka
- Q144. Anah na alat rali karairaisang lat tai,
- A. Saba mei lat le B. Maki saramai lat le
C. Apwi lat le D. Alat kasagoi le
- Q145. Marameilat ba matric ryi kadaziika tapo?
- A. Ryi bina tale B. Ryi tumka tale
C. Ryi madaika tale D. Ryi mangiika tale
- Q146. Kada rai tang
- A. Adui rai tang B. Karyi rai tang C. M'vii rai tang D. Adui kiret rai tang
- Q147. Tangtang to tang matekka tale
- A. Sareak go kumba B. Mahou go kumba
C. Sagak go kumba D. Kalang go kumba

Q148. Kadabakii Maramai sakii syipo

A. Lungn'rou kii

B. Tingpui kii

C. Fiibui kii

D. Pokjing kii

Q149. Sakou sangailyii kakto kadapai ki kouna na sakii laimeak ngou karai po?

A. Kadang

B. Akou

C. Tokchana

D. Achyi

Q150. Maramai nam katingtingsang tai

A. Willong khullen

B. Sangkungmei

C. Maramai Namdi

D. Lumsyipou

— §§§ —

SECTION - 5
LANGUAGE - II (MARING) FOR TET PAPER - I
(Q. Nos. 121 to 150)

Sl. No. MIL/

39

Code No. 19

I. Tlou-phao aya khminni paabi daakrei kngai tlorap rullak.

A: Tlou-phao (passage) 1

Rakhaang touri Maringayei bongei youbi yullai kantangrou khoumak yamak marnona bi khat hoini phunkhou. Rakhaangra yullai heiyei nangak kartlang naamma ruichalrou. Nangak kartlang naamni cheem paalbongyen rakhaangra leibi lhangai lhangaimak chatkna lhoulam marnorou. Toolpung-chapung thukyeinung heirou louthuk-laathuk kounakra trungrillou. Yunril-sarilnei tloumit-laamit kounakkhi rakhaangra marnopi. Khaangsillaakni rakhaang heirou klei nangak-kartlang naamy lhangaini thikulbi lhangai lhoulam kounakya marnopi. Nangak rakhaang heirou kartlang rakhaang lai-laiyei khaangsillaak klei. Khaangsillaakrapni rakhaangei ruipi-pu heirou marnopipu heitoubi lhousesilpu hoini klei. Rakhaang heirou rui chalkur nangak-kartlang naamni tlainiser tekmaakni rakhaangra chekrou. Nangak-kartlang hukhatnikhi rakhaang sumtrum ho kaarchok yamak. Chorit naimak nangak-kartlang yaowanung yullai yama uparaple khaangsillaakraple kartamrilbi chuiyerrou. Asi toubini rakhaang toubor yamak heirou tlaipang paallei chatkna lammit-laamit kounakya beimak chetni heirou chi-rikrai loupalkhou Maringa limme.

I. Comprehension

- Q121. Tlou-phao ayei lunghoiyei mutkni tloubam kouwo?
- A. Rakhaang ari bongei yullairapratom phoonkri.
 - B. Rakhaang ari Maringayei chatkna lhoulam, yunril-sarilnei tloumit-laamit marnona bi
 - C. Rakhaangni chorit lhangaimakrapya raphathutbi taanti pi.
 - D. Rakhaangni toolpung-chapung churthut.
- Q122. Rakhaangra hu-huni heitoubi kounak lhani leirou?
- A. Naosun hek yukpukle nangak-kartlang phabongyen
 - B. Nangak-kartlang katphaale cheem paalbongyen
 - C. Cheem paalkur hillou hibongyen
 - D. Rakhaangra ruichallurbi pooi-paani louthutbongyen
- Q123. Khaangsillaakni rakhaangra likhoi lhou kou tourou?
- A. Rakhaang thikulbi lhangai-lhangaimak lhoulamya marnopi.
 - B. Rakhaangra ruichalnanung theemi hoompha
 - C. Yullaiyei chorit lhangaimakrap raphathut.
 - D. Rakhaangra kwaan-sam thilhaak.

II. Grammar

- Q124. Rakhaangrou rui chalkur nangak-kartlang naamni tlainiser tekmaani rakhaangra chekrou. Lingsaan arou kyao "chekrou" tou tloumit ayei tloumitrapbei-rup (word-class/ parts of speech) raphathutlak.
A. Rungmin B. Yaimit C. Thangyai D. Thangyer
- Q125. Tlou lingsaang "Rakhaangra yullai heiyei nangak-kartlang naamma ruichalrou" arou kyao "ruichal" ayei artha maalkna khalthutlak.
A. Hoolthut B. Loulhaak C. Workhou D. Chaichek

III. Verbal Ability

- Q126. Tlou-phao rilrei kyao chimmei lingsaang (sentence) ngamthang heiya raphathutlak.
A. Rakhaangra chorit naimakni sumtrum ho karchok yaowanung chuiyerrou
B. Rakhaang sumtrumra chorit naimakni ho kaarchok yaowanung chuiyerrou
C. Rakhaang sumtrum ho kaarchok, chorit naimak yaowanung chuiyerrou.
D. Rakhaangra chorit naimak yaowanung sumtrum ho kaarchoknei chuiyerrou
- Q127. Rakhaangei kaa'kna kounaksiya piyo?
A. Tlaipaangei chatkna lammit-laamit beimak chetni heirou chi-rikrai ni loupaalkyer.
B. Rakhaang anaksiri Maringatommei youthut marnonanung bikhat
C. Rakhaangra ruichalmanung taantitom lourou
D. Rakhaang touborlanung yullaira hoolthutdurou.

B: Tlou-phao (passage) 2

Marnocheemra marnonanung lamkri tlainirou khyerre khalkur ocha Meerani marnonakaara lao-yotyotni pochang Khyerre khalkur ochani hek pochangyeirou douwarap chungwaniri aya mu'kninei loukarnei, heiya thaari mulchi kleikhi kyao, thaari reraomakni louklei kmu. Marnonung lailik heiya sunmatupibongnung ocha Meerani douwarap kantangnung ei eiyei sak-mai mutkyer (introduce) heitoubi kou kouya toukni tourap naamyer yunthutkyer.

Raju toubi ung douwa ayei sak-mai mutnei kheen hoongdayeirouri ari kou tloukhi yoonmakni tek kanchekmakni mayungbi leiwura. Douwa thaari klao heiya ocha Meerani marneemni kyun, theemi kantang ei eiyei kpaam heikni hiltlungni yunthut yaithutkhi khitkna. Ocha Meerani Raju anung ei yunthutkni kheen loubi yunthut yarou toub yunpi. Kheen bei leile Raju laoyouwura heitoubi ei kpaam yunthut. Ramwaa heitoubi heengtrung lha yekne beimak kpaam heiya yunthut. Rajuyei kpaam tlou yunthutnarouri marnonakaarei klei douwarap naamyerni hutmaa bingkur. Ngam heirou Raju aimasa malungra uklum dooibaangyerkur.

Yenkarwol haptaa bei leibi Meerani lailik marnotom nimakni dei dei ruplhourap (teamwork), taru-sutpi (story telling), marek, laa, meelha kyek (drawing) kounakkhi marnona waailamra lhaakkur. Hei hillouri douwarap naamyer krakni marnoyouwura heitoubi khatle khatle rumrilbi marnonakaarei ochayei churkyer lhourap naamyen tou mariwurla. Rikraiyei leikhou douwarap ramphakhi heinaksi ruplhoura ukning kyaoni yaothungura. Pooi paarapnikhi yai douwarapbei haa'krao heitoubi marnoninei ukning phaokur naamyer heikhi heimuphala.

Kummei session yunluilhaaknei kheen hoongdaleri Marnopipu upa ani Meera aiyei laakna heiya beimak mathangbaangpi. Douwa kantangni mark chouni phamakkanungkhi douwa naamyer uklumni, chi tou naimakni marnoninei ukning kyaoni, houlumni khatle khatle rumrilnei ukning leichi wura. Asitoubini marnoneilamni

(education) tlaipaang theemiyei malung heitoubi chorit lhangaiyerrouda toubi Meerani uklumkur. Ochawei wong heinikhi douwarapba ukning mathumbaangpi manilei. Ukning kyeng, kheen chani lhou toup, rikrai mutpi heitoubi ruilhou lhangaini urpi heini ocha aya douwarapbei runghoikni (role model) hoiyerlei. Douwarapni lhou kantangei lunghoi-hoimak naamyar eiyei koolrei klei uparapnung thibini mulhaaklei. Ngam heini ochayei chimmei maipaak heirapri douwarapbei chaangthine phol (exam result) heitom nimakni yaya kringpikhei leipaakcha (compassionate citizen) dooini ruilhou urmani theemi khatsol hoikyer maninanung churtrungpinarakhi urlei.

I. Comprehension

- Q128. Koungammei ocha Meerani lamkri tlainirou douwarapba ei eiyei sak-mai mutkyerro?
- Attendance register hei looinanung
 - Douwarap hei chi-rikrai maknanung heitoubi khatle khat murilyernanung
 - Yun-yaai hei-heimak heiyatom chaangthinanung
 - Mithngouwei (English) waailam younanung
- Q129. Koungammei haalnungri Rajuri tlou tek yoonmakni mulcha leikurro?
- Ani aiyei min malummurnei
 - Ari khyaal daachangmakni heitoubi eitam uklum manimakni leikhou
 - Ari malumternei
 - Ani ocha Meeraya tek paammaknei.

II. Grammar

- Q130. Tlou-phao arou kyao "Marnoninei ukning" ayei tlou-maalkna (synonym) raphalak.
- Yanimak
 - Churkni klei
 - Malungkha
 - Yraathi
- Q131. Yaimitdei chimmei wong (correct form of the verb) loubi daakrei waannara tholhaaklak.
Ocha Meerani marnopinara douwarap haa'krao heitoubi marnoninei ukning _____.
- Phaolei
 - Phaokur
 - Phaorou
 - Phaokyou
- Q132. Tlou-phao rilrei kyao chimmei lingsaang (sentence) seemthut heiya raphathutlak.
- Douwarapni uparapnung thibini eiyei koolrei klei mulhaaklei.
 - Douwarapni eiyei koolrei klei uparapnung thibini mulhaaklei.
 - Douwarapni eiyei koolrei klei thibini uparapnung mulhaaklei.
 - Douwarapni uparapnung klei eiyei koolrei thibini mulhaaklei.

III. Verbal Ability

- Q133. Daakrei pi tloumitrap artha thuk lingsaang khat hoinanung phalphei knaini seemthutlak.
- Ei eiyei
 - Douwarap
 - Hilthungni
 - Rikrai
 - Heikna
 - Mutpirouda
- 1-2-3-4-5-6
 - 2-1-5-3-4-6
 - 2-3-1-5-4-6
 - 1-4-3-2-5-6

Q134. Kandangni markhebi lailhaaklak.

Picharbom : Picharpu :: _____ : Suipipu

- A. Marhooknasang
- B. Thraisang
- C. Lailiksang
- D. Keithil

Q135. Daakrei mayethut araprouwei tlou-phao ayei soopbei mukyer hei kouni hoirouwo?

- A. Churtrungpikhei ochani douwarapba uklumkyer dooini chorit lhangaikyer
- B. Douwarapni lailikyatom paabi marno mani
- C. Douwarapbei marnonalamri pooi-paayei hutratom klei
- D. Chaangthinarei pha mark heini chorit lhangaya dooini lungkhai.

2. Pedagogy of Language Development

Topic: **Language and Its Use & Acquisition of the First Language**

Instructions: Daakrei mayebi pi araprouwei chaa'kna khalthutbi rullak.

Q136. Tlou (language) yei lamkri ngam (means) heiri

- A. Tanghakkei hoirapya murman (memorising facts)
- B. Tlou-phaokril le ukningrei ningchaya kmut (communication and expression of ideas)
- C. Chaangthiya kraal (passing examination)
- D. Tarurap mayetom

Q137. Naosunrapbei lamkriyei loulhaak tlou heiya kou ung?

- A. Miram mithriliei tlou
- B. Khnooi tlung tlou
- C. Pooiyei tlou (first language)
- D. Yaakriliei tlou (official language)

Q138. Naosunrapni pooiyei tlou heirapya loulhaaknanung lamrapri:

- A. Niyom knaiyei tloupooilammei (grammar) waailamraprouwei
- B. Cheemmai heitoubi limmei youkna muyerkiril kounakle phaorilbi
- C. Dictionaryrap paabi
- D. Spelling mayenei niyomrap marnobi

Q139. Daakrei mayebi pirapbei tlakrouwei lamkri tlou (first language) loulhaaknei ngamra kouni dooin chimrou?

- A. Tloupooilammei niyomrapba murmanbi hoonghoi (memorising grammar rules) mani.
- B. Artha kyaoni tlou phaorilbi (murrei nimanung khut kanchekbi) eitam loulhaak mani.
- C. Marnocheemrouweitom marnobi hoonghoi mani.
- D. Naosunni lailik paathut maniyeiroutom loulhaak mani.

- Q140. Daakrei mayerap tlakrouwei kouni lamkriyei tlou (first language) loulhaaknanung naamyerrouwei lungkhoui lhou hoirou?
- Limmei tlouya kyun theemile mandonni phaokril (murrei nimanung khut kanchekbi).
 - Manchung lailikrap paabi
 - Mandonni chaang thibi (regular examination)
 - Klu tlourapya karbenanung marnobi
- Q141. Tlou-dun (language-rich) marnonakaa heiri _____ mu'kna
- Ochatommei kyun
 - Marnorapba khminni ninglhaakyer, yunkyer, paa'kyer heitoubi artha thukni maye'kyer
 - Tloupooilammei lhouyatom nunghaangphichip churkyer
 - Hou saomakni ri daini leikyer
- Q142. Tlou loulhaaknei theoryrapra naosunrapbei tlou heilhaaknei chapcha kheenri _____
- Tlou lingsaangrap (sentences) waaiknaini kaleng kaleng sillhaak (copy).
 - Artha kyaowei tlou-phaorilnara yaothung
 - Tloupooilammei tlousutpiya murman
 - Sooi toumak
- Q143. Daakrei mayerap tlakrouwei tlou yarengchanei hutlha khalhutlak.
- Mathematical equationrap khotchim
 - Rammin heiyei lam munanung lhangaiyei kngai
 - Marthi dai-saa holthi (measuring temperature)
 - Lhunglim-daamlim lha kyek.
- Q144. Daakrei pirapbei tlakra kouni pooiyei tlou loulhaaknei laanglimrap hoimakrouwo?
- Ari kansotrou
 - Ari citam hoonghoirou
 - Ari yaakril hilthungni niyommei daakra hoirou
 - Ari tlou phaorilbi (murrei nimanung khut kanchekbi) yenhoirou.
- Q145. Koungammei ochani marnonakaara kartamkrii heiya manyonbaangpirouwo?
- Syllabus khrangni luinanung
 - Artha kyaoni tlou yarengchananung bam pinanung
 - Marno douwarapbei yaolhaak heirap kanthrityernanung
 - Tlou kngai hei theithutnanung

- Q146. Douwei marnorapnung lamkri pooiyei tlourapba tangbaangnanung kouni manyonpirou
- Taru-sutpi heitoubi tlou kanyerkiril
 - Tloupooilammei niyomrap murmanbi
 - Lingsaang karboop (paragraph) heiya tlainiser copy toubi
 - Hou thukmakkei lailik paa tomni
- Q147. Douwa khatni kyun, "Kei anginung school karou". Lingsaang arou kmutri, douwa hei
- Tlou mamo manimaklei
 - Tlou mulhaaknanung laaknayeirou tlou yunnei niyom eitam paallhaakbi yunlei
 - Kheising waatnei lhouhoimaknaksi tlou yunsooilei
 - Tlou naamyer heiya malummurlei.
- Q148. Tlou loulhaaknara kanchangnanung kounaksi wongra marnopini lhangaiyo?
- Douwarapba ei eiyei kneeng kpaam naamyer thingmakni yunthutyerpi.
 - Sooikur kounakya talleng tallengni touchimthung
 - Marnonakaara yunkril-saakril touyermak
 - Mayenei lhouyatom toukyer
- Q149. Tlou tangbaangyernanung ocharapbei lamkriyei lunghoi lhoura kouwo?
- Marnonakaarei yunkril saakril heiya ani ngamchal
 - Artha thukni yunkril saakril heitoubi tlou phaorilyernanung bam seempi
 - Tloupooilamratom sooimaknanung laakna
 - Douwarapbei mumakrap ngaiphayermak.
- Q150. Pooiyei tlou (lamkri tlou) heiya loulhaaknanung yunnara lingsaang kouni chimleiyo?
- Douwa kantang lamkriyei tlou loulhaaknei kheen maalkna
 - Lamkri tlourap heiya murni nimanung khut kanchekbi mulhaaknanung manyonpilanung douwani eitam loulhaak manirou.
 - Lamkriyei tlourap loulhaaknanungri mayepibi laakna heini lunghoi.
 - Douwarapni tlou yunheibongnung lamkrini tloupooilamma marnorirou.

— §§§ —

SECTION - 5
LANGUAGE - II (MIZO) FOR TET PAPER - I
(Q. Nos. 121 to 150)

Sl. No. MIL/

50

Code No. 07

- (i) Zawhna zawng zawng chhan vek tur
(ii) Zawhna dik ber "alphabet" hi a chhanna atan hman tur

I. *He thu hi ngun takin chhiar la, a hnuaia zawhnate hi chhang rawh :*

Changkanna atana hmanraw pawimawh ber chu mihring hi a ni; mipuite hi changkanna hmanraw tha ber kan ni. Changkanna daltu mutan lian ber pawh kan ni bawh. Ram rethei leh ram hausa chu a thil neih vanga rethei emaw, hausa emaw a ni lo, a rama chengte vang a ni. Ram leilung hausa deuh, a mihring awmate inngeih thei reng reng lo chu a changkang thei lo. Thlipui leh lirngchingin a tihbui reng, mahse, a mipuite rilru puthmang dik tlat, thawhrimna ngaisangtute ram chu ram zahawm leh hausa a ni thei tlat thung. Leilung hausa a pawimawh, chu ai chuan rilru puthmang a pawimawh fo. Ram mipuite an inhmangaih tlan chuan, chu chuan changkanna a thlen thin; mihring thil neih hlu ber chu hmangaihna a ni si a.

Heng zawhnate hi chhang rawh :

- Q121. A chung a thuziak hi a thupui tur chu –
(a) Changkanna (b) Duhamna (c) Harsatna (d) Zan boruak
- Q122. Changkanna atana hmanraw pawimawh ber chu –
(a) Thawmhna (b) Mihring (c) Sum (d) Thenawmte
- Q123. Eng ang ramte nge changkang thei lo?
(a) Ram retheite (b) Ram hnufualte
(c) Mihring inngeih lohna ram (d) Ram hausate
- Q124. Thawhrimna ngaisangtu ram chu –
(a) A puithu (b) A rethei (c) A hnufual (d) A zahawmin a hausa
- Q125. Changkanna hmanraw tha ber chu –
(a) Mipuite (b) Bungraw tha (c) Leilung hausa (d) Hnam nun
- Q126. 'Mutan' tih awmzia chu –
(a) Silai hming (b) Daltu/Harsatna (c) Mipui sawina (d) Changkang tihna
- Q127. Leilung hausa aia pawimawh zawk chu –
(a) Sum leh pai (b) Lirthei chhuak thar
(c) Rilru puthmang (d) Huaisenna
- Q128. Mihring thil neih hlu ber chu –
(a) Hmangaihna (b) Hriselna (c) Chhungkua (d) Khawvel

II. *He hla thu hi ngun takin chhiar la, a hnuala zawhnate hi chhang rawh :*

Buannel ram reh hla takah chuan,
 Chhuihthangvala lunglenna.
 Buannel ram dai kawvalenchham,
 Nghovar leh Chawngtinleri tual lenna.
 Tah chuan a changin lung a leng thin,
 Ram chhawl thingte par vulna;
 Zan tlalah riakmaw va lengin,
 Thiangthing zar mawia siang lawina.

- Q129. 'Chhuihthangvala' tih chu –
 (a) Nula (b) Thiante (c) Chhungte (d) Tlangval
- Q130. Buannel tih chu –
 (a) Thing chi khat (b) Ramsa hming (c) Nun hlui (d) A dik lo vek
- Q131. He hla hian tute nun nge a sawi -
 (a) Zirlaite nun (b) Nu ho nun (c) Khawtlang nun (d) Pasalthate nun
- Q132. Nghovar tih chu –
 (a) Sanghal (b) Sakei (c) Samak (d) Sakhi
- Q133. Siang lawi tih chu –
 (a) Leng chhuak (b) Ina haw (c) Chaw ei (d) Lawi chi khat
- Q134. Riakmaw va tih chu –
 (a) Lui sawina (b) Sava chi khat sawina
 (c) Zawng chi khat (d) Thereng chi khat
- Q135. Kawvalenchham tih awmzia chu –
 (a) Hmun hla tak sawina (b) Thil tui tak sawina
 (c) Sava hming (d) Lasi hming

III. *Heng zawhnate hi chhang rawh :*

- Q136. Mizo hawrawpa tel lo chu –
 (a) A (b) J (c) U (d) Q
- Q137. Mizo tawnga alphabet awm zat –
 (a) 28 (b) 19 (c) 25 (d) 30
- Q138. Hlado hi an –
 (a) Chham thin (b) Sa thin (c) Ziak thin (d) Sawi thin
- Q139. Ram fan bu hi –
 (a) Traveller an ti (b) Travelogue an ti (c) Travelling an ti (d) Travel an ti
- Q140. A dik ber thlang rawh –
 (a) Ka tui in a hal (b) Ka tui in a chhuak (c) Ka tui a hal (d) Ka tui in a duh

- Q141. Literature-in a huam chin chu –
 (a) Thu (b) Hla (c) Thawnthu (d) A vai hian
- Q142. Short Story chu –
 (a) Indo thawnthu (b) Hmangaihna thawnthu
 (c) Thawnthu sei (d) Thawnthu tawi
- Q143. Tin, Chutichuan, Amaherawhchu tih te hi –
 (a) Conjunction (b) Pronoun (c) Interjection (d) Post-position
- Q144. Bawhhla hi –
 (a) Mi-ah an chham thin (b) Sa-ah an chham thin
 (c) Khawhar inah an chham thin (d) A dik vek
- Q145. Sunhlu kungah thei dang –
 (a) A par thin (b) A rah thin (c) A rah ngai lo (d) A to thin
- Q146. Zuapa tih awmzia chu –
 (a) Pa tam tak sawina (b) Pa sual sawina (c) Pa sawina (d) Pahrawn sawina
- Q147. Kawi chu a kawm a that chuan –
 (a) A rah a lian (b) A rah a tha (c) A rah a te (d) A rah a thur
- Q148. Mizo sakhuaah puithiam engzah nge awm –
 (a) Chi hnih (b) Chi nga (c) Chi sarih (d) Chi khat
- Q149. Tu emaw chanchin miin an ziah hian –
 (a) Criticism an ti (b) Novel an ti
 (c) Autobiography an ti (d) Biography an ti
- Q150. Chunnu tih awmzia chu –
 (a) Nu sawina (b) Chhungkua sawina
 (c) Nu sual sawina (d) Nuhrawn sawina

— §§§ —

SECTION - 5
LANGUAGE - II (NEPALI) FOR TET PAPER - I
(Q. Nos. 121 to 150)

Sl. No. MIL/ 30

Code No. 04

तल लेखिएको गद्यांश पढेर सोधिएका प्रश्नहरूको सही उत्तर दिइएको विकल्पहरू बाट चुनेर लेख:

शिक्षा मानिसको जीवनको आधार हो। शिक्षाले मानिसलाई असल र खराब छुट्याउन सिकाउँछ। शिक्षित मानिसले मात्र देश र समाजको विकास गर्न सक्छ। शिक्षाले हामीलाई आत्मनिर्भर बनाउँछ र राम्रो रोजगारी दिन्छ। आजको युग विज्ञान र प्रविधिको युग हो। यसमा शिक्षित नभई बाँच्न सकिँदैन। प्यसैले सरकारले पनि "शिक्षा सबैको लागि" भन्ने अभियान चलाएको छ। हरेक बालबालिकालाई विद्यालय पठाउनुपर्छ। शिक्षाले मात्र अन्धविश्वास हटाएर समाजमा चेतना ल्याउन सक्छ।

Q121. मानिसको जीवनको आधार के हो?

- a) पैसा b) शिक्षा c) घर d) खेल ।

Q122. शिक्षाले हामीलाई के छुट्याउन सिकाउँछ?

- a) असल र खराब b) अग्लो र होचो c) ठुलो र सानो d) टाढा र नजिक ।

Q123. देश र समाजको विकास कसले गर्न सक्छ?

- a) धनी मानिसले b) नेताले मात्र c) शिक्षित मानिसले d) किसानले मात्र ।

Q124. शिक्षित न भई के गर्न सकिँदैन?

- a) खाना खान b) सुत्न c) हिड्न d) आजको युगमा बाँच्न ।

Q125. शिक्षाले हामीलाई कसतो बनाउँछ?

- a) अरुमा निर्भर b) आत्मनिर्भर c) आलसी d) रोगी ।

Q126. शिक्षाले समाजमा के ल्याउँछ?

- a) चेतना b) झगडा c) गरिबी d) अनेकता ।

Q127. चेतना नभएको समाज कसतो हुन्छ?

- a) विकसित b) धनी c) पछाडि परेको d) सुखी ।

Q128. सरकारले कुन अभियान चलाएको छ?

- a) गर सबैको लागि b) रोजगारी सबैको लागि
c) स्वास्थ्य सबैको लागि d) शिक्षा सबैको लागि ।

तल दिइएको पद्यांश पढेर सोधिएका प्रश्नहरूको सही उत्तर दिइएका विकल्प मध्ये बाट चुनेर लेख:

लौराका गाँठा छुट्टाछुट्टै भाँचिन्छन सजिलै,
जुटी बाँध्दा कसैले पनि भाँच्न सक्दैन।
हातका पाँच औंला छुट्टै कमजोर हुन्छन,
मुठी पार्दा हुन्छा पनि फुटाइदिन्छन।

जुटेमा बल छुट्टिएमा फल,
एकता नै ठूलो धन हो।
फुट्यो भने फुटिहाल्छ देश,
गयो भने गइहाल्छ मान।

त्यसैले हामी सबै मिलेर बसौं,
एक अर्काका माया गरौं।
देशको लागि काम गरौं,
एकता को झण्डा अग्लो राखौं।

- Q129. "फुटिहाल्छ" मा कुन प्रत्यय छ?
- a) हाल्छ b) फुटि c) फुट d) छ ।
- Q130. "एकता नै ठूलो धन हो" - यो कस्तो वाक्य हो?
- a) प्रश्नवाचक b) निषेधात्मक c) साधारण d) आज्ञात्मक ।
- Q131. लौराका गाँठाहरु कहिले भाँचिन्छन्?
- a) बाँध्दा b) छुट्टा-छुट्टै हुँदा c) पानीमा भिज्दा d) आगोमा पोलेर ।
- Q132. पाँचवटा औला मुठी पार्दा के गर्न सक्छन्?
- a) लेख्न b) ढुङ्गा फुटाउन c) खान d) गीत गाउन ।
- Q133. कविका अनुसार ठूलो धन के हो?
- a) एकता b) पैसा c) घर d) शिक्षा ।
- Q134. निम्नमध्ये एकताको उदाहरण कुन होइन?
- a) मुठी b) हातका औलां c) लौराका गाँठा d) छुट्टा-छुट्टै मानिस ।
- Q135. हामीले के को झण्डा अग्लो राख्नु पर्छ?
- a) खेलको b) एकताको c) देशको d) स्कूलको ।

तल दिइएका सबै प्रश्नहरुको सही उत्तर दिइएका विकल्पहरु बाट चुनेर लेख:

- Q136. "देखेर लेख्ने" विधिलाई के भनिन्छ?
- a) श्रुतिलेख b) प्रतिलेख c) भावानुवाद d) सारांश लेखन ।
- Q137. प्राथमिक तहमा कथा सुनाउने उद्देश्य के हो?
- a) समय बिताउन b) डराउन c) सजाय दिन b) कल्पनाशक्ति र शब्द भण्डार बढाउनु ।
- Q138. बहुभाषिक कक्षामा शिक्षकले के गर्नु पर्छ?
- a) सबै बालकको मातृभाषालाई सम्मान गर्नु पर्छ b) अंग्रेजी मात्र बोल्न लगाउनु c) मातृभाषा बोल्न नदिनु d) एउटै भाषा मात्र प्रयोग गर्नु पर्छ ।
- Q139. NEP 2020 अनुसार आधारभुत साक्षरता कुन कक्षासम्म हासिल गर्नुपर्छ?
- a) कक्षा - 8 b) कक्षा - 5 c) कक्षा - 3 d) कक्षा - 2 ।

- Q140. रचनात्मक मुल्याङ्कन कहिले गरिन्छ?
- a) वर्षको अन्तयमा
b) परीक्षाको एकदिन अगाडि
c) कहिल्यै गर्दैर्न
d) सिकाउने क्रममा निरन्तर।
- Q141. व्याकरण सिकाउने उत्तम तरिका कुन हो?
- a) नियम धोकाएर
b) कपीमा पटक-पटक लेखाएर
c) उदाहरणबाट नियम निकालेर
d) इण्डा देखाएर।
- Q142. शब्द भण्डार बढाउने सबैभन्दा राम्रो तरिका कुन हो?
- a) शब्दकोश रटाउने
b) धेरै पढ्ने र प्रयोग गर्ने
c) हिज्जे परीक्षा लिने
d) अनुवाद गराउने।
- Q143. भाषा शिक्षणका चारै कौशल के-के हुन?
- a) सुन्ने, बोल्ने, पढ्ने, लेख्ने
b) हेर्ने, लेख्ने, बोल्ने, सोच्ने
c) पढ्ने, लेख्ने, गाउने, नाच्ने
d) सुन्ने, हेर्ने, बोल्ने, लेख्ने।
- Q144. “घरबाट स्कूल” मा “बाट” कुन कारक हो?
- a) करण कारक
b) अपादान कारक
c) सम्बन्ध कारक
d) सम्बोधन कारक।
- Q145. “राजपूत्र” मा कुन समास छ?
- a) तत्पुरुष समास
b) द्वन्द्व समास
c) बहुव्रीहि
d) अव्ययीभाव समास।
- Q146. “नरेश” को सन्धि विच्छेद गर।
- a) न + रेश
b) नर + इश
c) नर + एश
d) नर + ईश।
- Q147. “अरे! तिमी यहाँ, मा कुन चिन्ह छ?
- a) उद्घरण
b) अर्धविराम
c) विस्मयादिबोधक
d) प्रश्नवाचक।
- Q148. “राम र सीता” मा “र” के हो?
- a) विसर्ग
b) कारक
c) समुच्चयबोधक
d) सम्बन्धबोधक।
- Q149. “ऊ बिरामी छ” मा “ऊ” कुन शब्द हो?
- a) संज्ञा
b) सर्वनाम
c) विशेषण
d) क्रिया।
- Q150. कुरा सकिँदा कुन चिन्ह राखिन्छ?
- a) ?
b) :
c) :-
d) ।

— §§§ —

SECTION - 5
LANGUAGE - II (PAITE) FOR TET PAPER - I
(Q. Nos. 121 to 150)

SI. No. MIL/ 285

Code No. 11

QUESTION

[DOTNA]

I. Anuai a thu (passage) hoihtak in sim inla, thu kipia toh kituak in dotnate dawng in:

Michih in min kinei chiat hi. Leitung ah mihing in, i piankhiak a pan, i kisapna ding in min khat i nei chiat hi. Min pen aphuaktu min manmohna ahi a, amin neitu pianzia, pu-le-pate pianzia teng toh kizui a kipuak ahi. I pian lai a, i min phuaktu in i omdan leh ama omdan ngaihsun detdet a aphuah ahi. Hiai min phuahdan in beh leh phung kigawmna leh kizopna hoihtak alatsak ban ah, i pi leh i pute min mangthangsak lou hi. Zomite'n min i phuah Chiang in, i beh sung a min kilawm leh kituakte telkhiak ahi gige hi. Tua bang mah in, numei lam ah zong pi leh pute min la in, khangsawnte'n amin uh tawi zom zel uhi. Hiai in inkuan khat sung a kilemna leh kibuanchiamna apia a, min khat i zak Chiang in huai mipa leh huai minu pen kua a pan a piang hi hiam chih kichiang mahmah hi. Mite'n min i neih pen mailam hun a i nuntakna ding leh i maban ding nusia a kipuak ahihna ah, min phuahdan kichi pilvangtak a ngaihsut ding thupi khat ahi hi.

Q121. Michih in i neih chiat bang ahia?

- A) Min ahi. B) Sum ahi. C) Pianzia. D) Hinna.

Q122. Zomite min phuahdan in akawkphtak pen bang ahi hiam?

- A) Beh leh phung kigawmna. B) Sum leh pai zonkhiakna.
C) Gam leh leitang kivaipuakna. D) Pilna leh siamna zonkhiakna.

Q123. Min kichi aphuaktu a ding in bang hi hiam?

- A) Ama min manmohna ding ahi. B) Amah suangtute phawkna ding ahi.
C) Ama hamphatna ding ahi. D) Ama hihna genlatna ding ahi.

Q124. Tapa upapen in kua min azuih gige ngai hiam?

- A) Ani min B) Apa min C) Apu min D) Asanggamte min

Q125. Min kichi bang a pan a kipuak ahi hiam?

- A) Sumzon siamna a pan. B) Melhoihna a pan.
C) Pianzia leh pu-pate omdan a pan. D) Laizil siamna a pan.

II. Hiai a ladawng kipia sim inla, anuai a dotna kibawl lapau khiakna gen in:

Tung Sianmang aw na bawlsa tung suun nisate lah,

Sou na vingveng e, sou na vingveng e.

Ahihhang n'ong piak thuphate khat khit khat simkik le'ng,

Nim na dildial e, nim na dildial e!

Sesum aw kei a di'n na lenna vang in la e,

Na tuanna battlah tullel dawn sang mah e;

Kei a ding in na zalna kuul in thuk mah sang e.

- Q126. **Tung Sianmang** kichi
 A) Tunglam siangsaktu genna ahi. B) Pathian genna ahi.
 C) Tungman a thil bawl genna ahi. D) Vanlam thilte suimi genna ahi.
- Q127. **Thuphate** kichi
 A) Vualzawlnate genna ahi. B) Thu hong tungte genna ahi.
 C) Phat lohte genna ahi. D) Hamsiatnate genna ahi.
- Q128. **Sesum** kichi
 A) Sumtawng genna ahi. B) Humsam genna ahi.
 C) Sum/dangka van leittheihna genna ahi. D) Nisa kisumvel genna ahi.
- Q129. **Tullel** kichi
 A) Singlek genna ahi. B) Gamlak nahpa chi khat ahi.
 C) Bukzawl genna ahi. D) Sun nisa genna ahi.
- Q130. **Zalna** kichi
 A) Zahtakna genna ahi. B) Kingang genna ahi.
 C) Phaizang genna ahi. D) Lupna/khawlna mun genna ahi.

III. Hiai anuai a Pau Kulmutte (Phrases & Idioms) khiakna gen in:

- Q131. **Nupi galgen**
 A) Nupi hanhatte genna ahi.
 B) Lauhuai loupí gen thakthak chiang a lauhuai suah chihna ahi.
 C) Meitei Nupi Galhangte genna ahi.
 D) Naupai lai a kiven ding chihna ahi.
- Q132. **Bui to holh**
 A) Naineh mahmahta chihna ahi. B) Kimawlna a kisutheite genna ahi.
 C) Kin-le-buang a noh thithe chihna ahi. D) Tup ngal tum tinten chihna ahi.
- Q133. **Pukto galtawk lou**
 A) Duhlam bansau chihna ahi.
 B) Deih i neihleh agal a pan nget louh ding chihna ahi.
 C) Kial hun a nek ding va ngente kouna ahi.
 D) I hahpanleh i lungulhte kingah chihna ahi.
- Q134. **Tui bosa kiluakkik thei lou**
 A) Vuahtui tawm kum a kikial chihna ahi.
 B) I thugente zuau suak chihna ahi.
 C) Thil kikhelsa bawlkik thak theih hi nawn lou chihna ahi.
 D) Khua a pan pemkhesate hong paikik uh siang lou chihna ahi.
- Q135. **Vaphualnou la**
 A) Singlek a vaphualnou va la chihna ahi. B) Nungak hel chihna ahi.
 C) Nungak-tangval ki-itna thu genna ahi. D) Moupi chihna ahi.

IV. Anuai a Pau Kulmutte (Idioms) hihna genchian in:

Q136. Abul-abai

- A) Singbul leh singbal genna ahi.
- B) Abul leh atawp genna ahi.
- C) Thil kipatna genna ahi.
- D) Phakchiam tung genna ahi.

Q137. Aikohan

- A) Eimah om mun a hangsan chihna ahi.
- B) Ai kua a meisel va de chihna ahi.
- C) Nupi hanhat genna ahi.
- D) Meh hanna chi khat ahi.

Q138. Ankhing - tuibuk

- A) Ankhing leh tuibuk kikhoh chihna ahi.
- B) Akizatna om tei gun chihna ahi.
- C) Kingainatna lam genna ahi
- D) Kikawm chihna ahi.

Q139. Luita khan

- A) Thakhat a khang guih, ngam khan chihna ahi.
- B) Tuktui luanlai genna ahi.
- C) Kiphasakte genna ahi.
- D) Pilvan ding chihna ahi.

Q140. Zeldim thubawl

- A) Mitauhtuah hatte genna ahi.
- B) Gintak thu gen chihna ahi.
- C) Muanmoh nei chihna ahi.
- D) Pilvang loutak a thu mawk gen chihna ahi.

VI. Anuai a dotna kiplate dawng in:

Q141. Naupang lai theithe loute

- A) Gawtna piak ding ahi.
- B) Laism khawlsak ding ahi.
- C) Taithoh kawm a sinsak ding ahi.
- D) Theisiam kawm a lai sinsak ding ahi.

Q142. Pau hong piankhiakna

- A) Laimal ahi.
- B) Kampau/ aw-ging ahi.
- C) Grammar ahi.
- D) Babel Insang ahi.

Q143. Paite pau ah 'HONG' kizatna

- A) Ut dandan a zat theih ahi.
- B) Dinkhiak angaihna nasepte ah kizang hi.
- C) Tutmun a nasep theihthe ah kizang ahi.
- D) 'HON' toh ut dandan a zatkop theih ahi.

Q144. Verb kammal 'VUA' kich irrregular form in

- A) VO ahi.
- B) VAW ahi.
- C) VUA mah ding ahi.
- D) A leh B zat theih tuak

Q145. Paite pau a 'MELHOIH' kichi

- A) Verb ahi.
- B) Noun ahi.
- C) Adjective ahi.
- D) Postposition ahi.

Q146. Paite pau a be-verb

- A) *hi* ahi.
- B) *tuh* ahi.
- C) *pen* ahi.
- D) *ding* ahi.

Q147. **Paite Literature Fund na kichi Paite Literature Society**

- | | |
|-------------------------------|-------------------------------|
| A) kum 1983 a kiphutkhia ahi. | B) kum 1953 a kiphutkhia ahi. |
| C) kum 1945 a kiphutkhia ahi. | D) kum 1949 a kiphutkhia ahi. |

Q148. **Simtheihloun Noun telkhia in**

- | | |
|------------|------------|
| A) sing. | B) school. |
| C) tuilum. | D) suang. |

Q149. **English grammar bang lou in Paite ah *noun* nung in *adjective* in zui hi.**

- | | |
|---------------------|------------------------------|
| A) dik. | B) diklou. |
| C) thuvual a kinga. | D) eimah hoihsakdan a kinga. |

Q150. **Paite pau in *Parts of Speech***

- | | |
|----------------------|-------------------------|
| A) Grammar kichi hi. | B) Laipau kichi hi. |
| C) Pauseh kichi hi. | D) Pau Kulmut kichi hi. |

— §§§ —

SECTION - 5
LANGUAGE - II (POULA) FOR TET PAPER - I
(Q. Nos. 121 to 150)

Sl. No. MIL/ 14

Code No. 20

Chotouloua puhlouyu:

Nuh alihi tahtamai ali hai nahpoutu ahai bue. Puonou puh nahpoutu ahaihi vah eihtea souyu hai chaveii chiilaiyu beihnasue tea paodoupeie. Puh pounahmai asutao teithechuh douhi tahoh vah eihtea soua tahtae. Puh pounahmai taonou tahthoukhaitiyu douhai rouh veishoa paloua. Chachiiyu teilehi routhou alao chiloue. Sūhinou vah ehtia souyu maisū chaveii chiloue tiyu hai sūloue.

Peihi peikhaitiyu chime hai chotouloua khekou a), b), c), ea d) tao hinou kaoyuna dopaloua chikhe peikhaio.

Q121. Puonou puh nahpoutu ahaihi dai doupeie?

- a) Vah eihtea souyu hai pfūphao souh baiwe.
- b) Vah eihtea souyu hai chaveii chiloue.
- c) Vah eihtea souyu hai pfūphao shita baiwe.
- d) Vah eihtea souyu hai mainou konū baiwe.

Q122. Puh puonahmaitao daikinou tahtae?

- a) Kipei hinou.
- b) Vao hinou.
- c) Heiphao hinou.
- d) dou hinou.

Q123. Nah poutu ahainou chaveii chilouyu hinou dai douloue?

- a) Tahtayu hai tateishoe.
- b) Eihtea tah tayuhai chaveii chiloue.
- c) Tahtayu hai pfūphao daiwe.
- d) Eihtea tahtayu kaomoe.

Q124. 'Chaveii chiiyu' tiyu hai daiye paoe?

- a) Teile veiyu.
- b) Hangi louyu.
- c) Routhou alao ngaolouyu.
- d) Routhou veishoa payu.

Q125. Chime haihinou dai douloue?

- a) Tahtayu hai lapa baiwe.
- b) Tahtayu hai tateishoe.
- c) Mai teiteinou tahtayu kae.
- d) Eihtea tahtamaisū havei ngaoloue.

Chotouloua puhlouyu:

Rahmainou deiphao souparai veishoyu kipei ali soupeie ea kipei sūna zhihsū 'Eden kipei' tea kue. Kipei sūhisū veishoyu rashibe tyali bue. Rahmainou raihai kaisoua deiphaohi Adam tea kuyu mai ali soupeie. Sūthai Eve tea kuyu mai alia soupeie. Puhhaiye Eden kipei sūna hinou pa hrūe. Rahmainou paoe, kipeihi buyu rashi teitei touama bailai anaa tochūhi buyu rashibe sūnavei rashihai tousouda, rashi sūna touloujū thaitabailai tea paopeie. Puh haijū kipeihinou rashinou toua vashoa hrūabue. Anaa, naiteitheli rahshi alinou nghou zaih souloua Eve hi ve paoe, Eve, kipei tochū hi buyu rashi sūna touveishoe, toukhaio. Rashi sūna touloujū Rahmai bvūa veiyu ea shiyu teitei sūbailai. Eve nou rahshivei

chihai loucheloua zhaiveishoyu rashi sūna ngaoloukhai rashi hailoua touloure ea Adam hia pa touloure Sūthaisū, puh haijū veiyu shiyu tiyu sūloua Rahmaiye piloure. Rahmainou Adam ye lae, ana puhhaij piloua tuchū tare. Chih zūmoyu vanou Rahmainou Adam ea Eve-ye chapeia Eden kipei hi pa bukhaimo vakou sepia khaiwure. Sūthaisū puhhaizū veashoa hrūtare. Haibūa deiphaohi maa hai veloue. Ch zūbayu hai maae, maavei buu hai chapeiyu nae tiyu hainou sūloue.

Peihi peikhaitiyu chime hai chotouloua khekou a), b), c), ea d) taohinou kaoyuna dopakhaio.

Q126. Rahmainou deiphao soupapai kipei ali soupeie. Kipei sūna zhih daitia kue?

- | | |
|---------------------------------|------------------------|
| a) Eden tea kue. | b) Eden kipei tea kue. |
| c) Veishoyu Eden kipei tea kue. | c) Kipei tea kue. |

Q127. Rahmainou rairaikai soua deiphaohi thaoye soupapeie?

- | | |
|----------------------------|------------------------|
| a) Adam ea Eve-ye soupeie. | b) Eve-ye soupeie. |
| c) Adam-ye soupeie. | d) Eden kipei soupeie. |

Q128. Rahmainou thaoye Eden kipeihi pa bue?

- | | |
|---|----------------------------------|
| a) Adam ye pa Eden kipeihi bue. | b) Eve-ye pa Eden kipeihi bue. |
| c) Adam hai Eve-ye pa Eden kipeihi bue. | d) Mailia pa Eden kipeihi bumoe. |

Q129. Rahmainou Adam ea Eve-ye Eden kipeihi dai touo ea dai tousouwo tea paopeie?

- | |
|--|
| a) Eden kipeihi rashi teitei touwo tea paopeie. |
| b) Eden kipeihi Rashibe alivei rashi tousouwo tea paopeie. |
| c) Eden kipei tochūhi buyu rashibevei rashi touwo tea paopeie. |
| d) Eden kipei tochūhi buyu rashibevei rashi tousouo tea paopeie. |

Q130. Thaonou kipei tochūhi rashibevei rashi touama veie tea paopeie?

- | | |
|------------------------|----------------------|
| a) Rahmai nou paopeie. | b) Mainou ve peopeie |
| c) Mailinoua paomoe | d) Nghounou paopeie. |

Q131. Adam hai Eve nou kipei tochūhi rashibevei rashi touloua dai sūloue?

- | |
|---|
| a) Halia sūmoe. |
| b) kipei touchihi rashibevei rashi touloua souhloure. |
| c) kipei touchihi rashibevei rashi touloua vashoa ea lesashoa bue. |
| d) kipei touchihi rashibevei rashi touloua veiyu shiyu teitei sūloue. |

Q132. Daivanou Adam ea Eve Rahmai hinou tuchū tae?

- | |
|---|
| a) Kipei tochūhi rashibevei rashi touloua vashoa bulouyu vanou Rahmaiye chanū moa tuchū tae. |
| b) Kipei touchihi veishoyu rashibevei rashi touthuo tea Rahmainou paoyu vanou levamoa tuchū tae. |
| c) Kipei tochūhi rashibevei rashi touloua veiyu shiyu teitei sūlouyu vanou Rahmaiye piloua tuchū tae. |
| d) Kipei touchihi rashibevei rashi touloua levamoyu vanou tuchū tae. |

Q133. Daivanou Adam hai Eve Eden kipeihi bukhaimoa vahkoupa hrüh tare?

- a) Puhhainou Eden kipeihi bunūmoa vahkou patare.
- b) Rahmainou paoyu jühmoyu vanou Eden kipeihinou vahkou seipa khaiwure.
- c) Maihrüh poupare donou Rahmainou puh haiye vahkou seipa khaiwure.
- d) Hrü shohre donou vahkou seipa khaiwure.

Q134. Daivanou Rahmainou Adam ea Eve -ye chapeie?

- a) Rahmai hinou tuchüyu vanou.
- b) Rahmainou puhhaiye leshishoyu vanou.
- c) Puhhai Rahmai chih jümoyu vanou.
- d) Puh hai maiveimoyu vanou.

Q135. Koh haina hinou nenou dai douloue?

- a) Rahmai chih züyu hai machüe.
- b) Rahmai chih zümoyu hai Rahcha ngaoe.
- c) Maamaiye Rahmainou leshie.
- d) Rahmai chih zūmo maiye khaipeilai.

Khekou peikhaltiyu a), b), c), ea d) taohinou kaotoupu dopaloua chinoutaovei chikhe peikhalo.

Q136. Tsūdoukihi velou arainahi nahmaitaoe dailanou chalai?

- a) Kaamai lanou chahlai.
- b) Poula nou chahlai.
- c) Manipuri nou chahlai.
- d) Nahmainou sūlaiyu lanou chahlai.

Q137. Tsūshurai (primary) doukihi velou raiki nahmai kralouzū ne kabūa soulai?

- a) Tsūdouki sūthaiapeio hi paolai.
- b) Pfü-puo maihi phone soua paolai.
- c) Nahmai sūnaye rahpeia seiloulai.
- d) Sürenou dalai.

Q138. Tsūdouki arainahi velou raiki ne nahmaitaoe dainou doupei railai?

- a) Larü chah nou doupei railai.
- b) Ali, ahai, asü nou doupei railai.
- c) Lounou doupei railai.
- d) Daomai konou doupei railai.

Q139. Tsūsho ali (class I) douyumai taohi Poula douyuhi dainou dourailai?

- a) Ba, be, bi, bo.
- b) A, B, C, D.
- c) Kh, Th, Ph.
- d) Zhih nou rüdourailai.

Q140. Nahmai alinou pfūla rairaikai soua sūpalouyu hai

- a) Keiyu hinou sūpaloue.
- b) Zūpeiyu hinou sūpaloue.
- c) Lalu hinou sūpaloue.
- d) Rüdapa louyu vanou sūpaloue.

Q141. Nahmai alivei raikaiyu la hai

- a) Chipaoyu.
- b) Nūhyu.
- c) Krayu.
- d) Raoyu.

Q142. Nahmainou la veishoa raolouyu hai daihinou vewe?

- a) Keiyu hinou.
- b) Raoyu douyu hinou.
- c) Larü choyu hinou.
- d) Larü rüyu hinou.

- Q143. Nahmai taohi nursery rhyme doupeilai tilouzū kabūa doupeilai?
- Nahmai taohisū lou nou phoudou peilai.
 - Nahmai taohisū donou soudou peilai.
 - Nahmai taohisū loua doa koa soudoupei louzū sūlalai.
 - Nahmai taohisū lounou soudou peilai.
- Q144. Tsūdouyuhi machūkayu baseih nahai
- Veyutaovei zhih rŭkhaibvū.
 - Tsūdouyuvei larŭbvūtao.
 - Sŭrūhi nouyu larŭtao.
 - Sŭrūhi noulaiyu chinoutao.
- Q145. Tsūsho adai ea angou maihi nenou daohmaikoh ali paolai tilouzū kabūa paopalai?
- Daomaikoh keinūhomoe?
 - Daohmaikoh keilaiwu?
 - Thaothaomai daomaikoh keinūe?
 - Enou daomaikoh ali paongaolai.
- Q146. Tsūsho ahai ea asū douyu maihi lalū (Grammar) doupeilaikhe. 'E larū doue' tiyu hai....
- E larū douloure.
 - E larū doulai.
 - E larū doua bue.
 - E larū douyu mai alie.
- Q147. Tsūdoumai ali kihinou soulaiyu larū (Home work) soumo louzū ne dai soulai?
- nah sūnae sūrenou dalai.
 - nah sūnae school calendar hi rŭkhaiwulai.
 - pfū-puo hi paopeilai.
 - tsūsho kika hinou vahkou pa patalai.
- Q148. Douapeio mai veili soulai tilouzū dai soulai?
- Rahmaiye pia nahmaiye leshilai.
 - Larū alao choloua koh tyali doupeilai.
 - Teisa tsūdoukihi velai.
 - Nahmaiye sūrenou da-a paodoulai.
- Q149. Lalū (Grammar) hai
- Kaamai ea Teimai lahi bue.
 - La daolihi bubai.
 - La teiteihi bue.
 - Poula hi lalū hae.
- Q150. Lalū douyuvei machūkayu hai
- Sŭrū (exam) veia souloure donou.
 - Bashah veia rŭloure donou.
 - La ngaimore donou.
 - La kaoa seiloure donou.

— §§§ —

SECTION - 5

LANGUAGE - II (RUANGMEI) FOR TET PAPER - I

(Q. Nos. 121 to 150)

Sl. No. MIL/

Code No. 12

- I. Tiiloumei latchyam hei pac lana latthanv 121-130 hei nchumh liangmei hamhethei gay liangmei latdaw akhat khat kapah o.

Zahduanang (Jadonang) kalwnlung swna lunghpuamc tanh mak ge, nchumhmei taanc e, ngam samvna lat saa mak ge khatnic maravmei alauc swna daicthau khwan e. Kamei tingkwm ruhnakanei ruhnakathumh tanghmei ganv khou Puiluanh khatnic kadaeng khou lunghmei namv guayna khou mpeih nrwana nap nkow dai nkow khwan e. Mi ganv khou tei ganthaih nunc khou guaichangc khaeng tithei gay dat pwni e twa Zahduanang rui saalou tina khaeng khwan e. Mi khou tei rui nap nkowmei gay dat khwan e tw e. Heickum tina Zahduanang hei amuh, tigay ngammei khatnic rav lam khou ncham ncheiloumei amuh akhat re twa lwm guang e. Political Agent J.C. Higgins khou Zahduanang kamwang kahak rui 'ai amuh e' twa saa khwan e.

Amuh tei Makaamvmei tuang nyingthav rihou kahouhna khatnic tancbauhmei ricphyen azuh kasiamhna Britishmei ta athwng khwan the. Katuang nsihsyngmei madanhmei tho Makaamv Guangdic kasiamhthau khang twmei hei e. Makaamv Guangdic twmei tihei Britishmei rui Naga Raj twa saalou khwan e. Britishmei guangdic khou neih key dat mak khe tw bammei ganv khou Zahduanang rui 'gindic riak guay hei nganvlou pwni the' khatnic 'Makaamvmei rui Guangh tu pwni' twa kaucna dincruan tat bam khwan the. Khit khitna Zahduanang rui chaengzaymei bangc khou Makaamvmei nyingthav swmei ric hei mai kumcna chuangc thau the.

Britishmei ngamvsinmei nunc rui Zahduanang rui sw bammei rihou ta mincna zauc bam khwan e. Ntaw tho Naga Hills tuang DC, J.P. Mills khatnic Political Agent J.C. Higgins rui Zahduanang ta nym khang latdanv pat khwan the. Mi thei tei layna Muslimmei Police Officer kazanc Imtiaz Ali rui Zahduanang ta nym kan the. Kabamv mpeyna khou phungc ngui gui lana, Britishmei na rui aniu suangc bauc e, ngam e, tanc e twtuang the twa Zahduanang khang pheymbaan sihnic piulou makna, kabaanc karaklou, kasiaphai khou pheym kiak laucna rui kamclouna aniu tuang chaengzaypou ta Khwairamband kaithyan, Imphal khou nduangh keyna Imphal Jail khou zay gutlou kan the. Katangv khou Higgins rui lat azuh thanvna Zahduanang ta ti-nkhuai khang karamcna sw e tiki kamei theic biuhmei khuay tho maek khwan e. Swluai nuhmei khuay phuput la makna nkhamh khou tho meicdowmei khang nkhamlouna Zahduanang ta thaengcluai khang latdanv pat the.

Pukphabw lauthwan tei neihmik nic souh mak ge, muangh rui gumliam ngamna Imphal kaidai hei zaengsimel lwn phungcna zingc bam khwan e. Meic kangdai rui huamc guangna thaengcluai kan nimeil Zahduanang ta zauc bam khwan e. Imphal Jail khou kakhang nap-gan suanc guangna titulou bammei mansei guay so aseil tho kata thaengcluai nimeil ta kapna guang zauc bam geic the. Pukphabw 29, 1931, Tingkuhneic lauthwan khuangh 6 keypui ganv khou nchumhmei lwn thay makmei ngamvsinmei nunc latdanv theilayna Zahduanang Nambul duithuak daeng khou, Imphal Jail thei khou naimel mbahthai bang kanei kak khou, meic guayna mav khou, 'Ai nkhuai mak ge. Ai rui taanc bammei kaguayna hei amei nunc khang rui e' twa kauc lana kabuc tut kan the. Puangc pat nimeil mwnpwang ta kaduy katut khourui nsiktaplou tukumc sansimeil Haipou Zahduanang puangc patmeil lwn how makna tat rey kan e aniu ta gancloou ducnal

- Q121. Zahduanang tuang alauc lwnlung kiu thu
- lungphuamc tanh makmei e.
 - nchumhmei taanhmei e.
 - ngam samvna lat saa makmei e.
 - maravmei e.
- Q122. Nap nkow dai nkow tina guaichangc khaeng kanmei tei Zahduanang
- tingkwm ruhnakanei ruhnakathumh khwan the.
 - rui ganthaih nunc khou dincloa tina e.
 - kailuangc Puiluanh daeng haengvmei khou mpeih nrwan tina e.
 - Nchumh ngam de.
- Q123. Nap nkowmei gay dat kanmei lam thu
- guaichangc khaeng tina e.
 - mpeih nrwan thaek tina e.
 - Zahduanang rui rav kalumloupui paan rui e.
 - Zahduanang amuh swpui paan rui e.
- Q124. Tabui zaeng rui Zahduanang ta amuh, tigay ngammei khatnic rav lam khou ncham ncheiloumei amuh akhat re twa lwm guang tw cho?
- Zahduanang nchumhmei na kha taanc guang tina e.
 - Maravmei alauc swna daicthau tina e.
 - Kamei rui dinc kasuakcloumei nchumh tina e.
 - Mang manv thaymei sw tina e.
- Q125. "Zahduanang kamwang kahak rui 'ai amuh e' twa saa khwan e."
- Mi latrian khou 'kamwang kahak rui' twmei hei
- Latriannac (Clause) e.
 - Latchuam (Phrase) e.
 - Latthiap (Idiom) e.
 - Latmii e.
- Q126. Haipou Zahduanang tuang rihou rui nsihsyngna tamhmei thu
- Britishmei tuang ngamv sinmei guay ta athwng khang e.
 - Makaamv Guangdic kasiamhthau khang e.
 - Gindic riak guay ta swmaanlou khang e.
 - Kamei kazanc tatmei amuh sw khang e.
- Q127. "Britishmei guangdic khou neih key dat mak khe."
- Mi latrian tuang nthukmei kabac thu
- Britishmei hei kapumtan tanc the tw tuang e.
 - Britishmei ricphyan rui padik the tw tuang e.
 - Britishmei sasuan hei kandih kabamv kathuih di the tw tuang e.
 - Britishmei sasuan hei kandih khou na hamhna neih nganv ku tangc the tw tuang e.
- Q128. "Makaamvmei nyngthav swmei ric hei mai kumcna chuangc thau the."
- Mi latrian khou 'mai kumcna chuangc thau the' tw bammei *figure of speech* hei tabui cho?
- Hyperbole
 - Metaphor
 - Simile
 - Personification
- Q129. Britishmei ngamvsinmei nunc chwn theilayna Zahduanang ta tabui zaeng thaengcluai kan tw cho?
- Britishmei ta athwngpui zaeng rui e.
 - Makaamvmei guangdic kasiamh thaupui zaeng rui e.

- c) Zahduanang tuang rihou tanc hayhay thaupui zaeng rui e.
- d) Meicdowpui zaeng rui e.

Q130. Nchumhna hypatloumei paa kapah o.

- a) Nap nkowmei kuak khang - Zahduanang guaichangc khaeng kan e.
- b) J.C. Higgins - Zahduanang ta nym kan e.
- c) Pukphabw 29, 1931, kalaan - Zahduanang ta thaengcluai kan e.
- d) Mbahthai bang kanei kak khou - Zahduanang ta thaengcluai kan e.

II. Tiiloumei latthanv 131-135 hei Ruanglat khwanlwan theilayna daw o.

Q131. Ruanglat khwanlwan theilayna tabui tei consonant hamhmei cho?

- a) f b) b c) th d) ph

Q132. 'Guangh guay guangc guang e.'

Mi latrian khou khwangwan madanhmei hei kaluan swna

- a) Ruaknac khamvkhak + bumkeymei + mphaihmei + ngangckumei + e.
- b) Ruaknac khamvkhak + mphaihmei + ngangckumei + bumkeymei + e.
- c) Ruaknac khamvkhak + bumkeymei + ngangckumei + mphaihmei + e.
- d) Ruaknac khamvkhak + ngangckumei + bumkeymei + mphaihmei + e.

Q133. Ruanglat khwanlwan khou consonant ni sw, khwangwan madanhmei ni sw twmei kiu tukumhmei hiak tei cho?

- a) v b) h c) c d) y

Q134. Nlaanhmei paa kapah o.

- a) Gan huai tu + e. - Mphaihmei khwangwan
- b) Gaybwan thay + e. - Bumkeymei khwangwan
- c) Tanc diangc + e. - Ngangckumei khwangwan
- d) Buh sow + e. - Ruaknac khamvkhak khwangwan

Q135. Khwangwan madanc nchumhloumei latrian kapah o.

- a) Kagwaina nchumh ngam de. b) Kaguayna nchum ngam de.
- c) Kagwaina nchumh ngam de. d) Kaguayna nchumh ngam de.

III. Tiiloumei latthanv guay hei nchumh liangmei khatni gayliangmei akhat kapah o.

Q136. 'Lat kathalmei khou nggaanmei nac suangc ntumei nac rui thai katumc e.'

Mi latbamv hei thow rui saalou tuang cho?

- a) Anastsī b) Harlock c) Sorensan d) Mack-Krthi

Q137. 'Alauc tuang *subject* dincloumei suangc alauc ta nchamlou o' twmei hei

- a) Government tuang policy e. b) Old Education tuang policy e.
- c) New Education tuang policy e. d) School tuang policy e.

Q138. Nchamnac katingkwm 11 tangv ta tihei

- a) Adolescence kaw e. b) Puberty kaw e.
- c) Childhood kaw e. d) Youth kaw e.

Q139. New Education Policy 2020 thei layna Class I ncham nime nchamnac hei katingkwm

- a) 5 tanghmei nina e. b) 6 tanghmei nina e.
- c) 7 tanghmei nina e. d) 5 khou rui 6 khou bammei nina e.

- Q140. 'Science of Behaviour' tw e thei
 a) Sociology ta e. b) Anthropology ta e.
 c) Psychology ta e. d) Social sciences ta e.
- Q141. G. Stanley Hall rui daichau bammei chabwan ganv hei (Adolescence) tabui ganv e tw na saalou cho?
 a) *period of turbulence* e tw e. b) *period of entanglement* e tw e.
 c) *period of illusiveness* e tw e. d) *period of 'storm and stress'* e tw e.
- Q142. Lat baihmei ncham pwkhou puilat kazauh lak nina e tw na saamei *method* tabui cho?
 a) Direct Method b) Translation Method
 c) Bilingual Method d) Transliteration Method
- Q143. Class III ncham bammei nchamnac akhat hei lungcsi hakmei lwnlung khou school guang bammei ta nang dinhmei swa howlou the. Nang tukumh ni?
 a) Kakhang class note tii mbulou nina e.
 b) Baihmei nchamnac guay lev ncham nuh khang nkamhna kata nkhavlou nina e.
 c) Kata tidungc baiclouna dinclou nina e.
 d) Nchamnac kaguayna ta kumc ncham raphna swlou nina e.
- Q144. Class II nchamnac akhat hei katuang class khou dinc bammei lat ta nkingpat thay mak khe. Dinhpeic rui kata kaw baic patna tithaylou khang karamc the. Mi thiak tihei tabui kaw cho?
 a) Direct Teaching Method b) Remedial Teaching
 c) Situational Teaching Method d) Bilingual Teaching Method
- Q145. Tingkwm 6mei nchamnac akhat khang kage nailiangmei *Language Skill* hei
 a) Saamei e. b) Pahmei e. c) Nkingmei e. d) Hyme e.
- Q146. School khou *Teaching-Learning Process* khou kuidwnmei thu
 a) *syllabus* e. b) *teaching aids* re. c) dinhmei e. d) nchamnac e.
- Q147. Tiilou bammei pang khou gay liangmei teaching aid tho
 a) *Radio* e. b) *World Map* be. c) *Television* e. d) *Blackboard* re.
- Q148. *Micro-Teaching* hei tabui class khang kage nai liang cho?
 a) *Pre-school* khang b) *Primary class* khang
 c) *Secondary class* khang d) *Higher Secondary class* khang
- Q149. Dinhmei akhat swa latrik classroom khou ncham pwkhou kakhwan
 a) kauc ranv tanhtan nina e. b) asuai suaina saa nina e.
 c) saa katumc maih nina e. d) keykey-kukuna saa nina e.
- Q150. Ntaw ganv khou nchamnac guay lung khou nai bammei 'Artificial Intelligence' (AI) twmei latkaeng hei thow rui kasiampatlou tuang cho?
 a) Gardner b) John McGagan
 c) John McCarthy d) A.C. Gariner

— §§§ —

SECTION - 5
LANGUAGE - II (SIMTE) FOR TET PAPER - I
(Q. Nos. 121 to 150)

Sl. No. MIL/ **23**

Code No. 22

Anuai a thubawng (passage) hoih tah in sim inla, dotna kipete (No. 121 apat 128 tan) dawnna gelh in.

Mihingte'n kiim leh paam poimohdaan i heetsiam tahtah nailouh jiahun hahsatna leh buaina tamtah ituaah veu uhi. Hute laha khat chu sing leh guate i kepbit louh jiah uhi. Singtangmite chu taanggama khosa ihih dungjui un louvaat, singaat leh huanbawl chihthe a neehlehtaah hawlmi ihi uhi. Hite jiahin kumtengin sing leh gua tamtah isaatpuuhva ihaalmang veu uhi. Hujiain i gam hing dipdepte chu akum akum in atul zungzung meita hi. Gamsate leh zu leh vate'n zong belhdiing mun hoih leh duhthusam bang amuh non taahlouh jiahun taang dang leh gamdang ah akisonmang mei uh angaita hi. Hujiain igam vah zu leh vaahte leh gamsate chu a vaang hiaihiai ta hi. Sing leh gua a ki hahsaatmang jiahin igam uh a lum deuhdeuh a, hinna nei ganhing leh mihingte'n hahsatna ituahtou zingta uhi.

Sing leh gua umlou hileh mihingte chu ihing theisih diing uhi. Hujiain i hinna uh ahi chilei zong ichi khial hetsih diing uhi. I neehlehtahte uchu sing leh guate a hung kipan ahi. Guahjut nisat hun chiangin a liim nuaiah ibeelva, zu leh vate'n neehlehtaah baanah giahbuuh in anei uhi. Sing leh gua atawm leh huhi siangthou tawm diing chihna ahimeh a huchu mihingte diinga lauthawng huai leh poitah ahi.

Mihingte'n sing leh gua huchitaha poimoh leh manpha ahihmanin koipouh in ikepbitva, isuan behbeh uh a poimoh hi. Huleh a umsate chu zuun leh kepsiam zong i zildiingva hoih ahi. Mihingte chu sing leh gua leh ganhingte tunga kinga ihiva, a kepsiam daan leh azatdaan isiam leh eimah mah in hahsatna ituaah diing ahi.

Q121. Singtangmite neehlehtaah hawlma chu

- | | |
|---------------------------------------|-----------------------|
| (a) Solkar nasem ahi | (b) Dawr bol ahi |
| (c) Louvaat, singaat leh huanbawl ahi | (d) Company a sem ahi |

Q122. Gamsate leh zu leh vate'n bang hahsatna atuaah viai?

- | | |
|----------------------------|-----------------------|
| (a) Belh diing neilou | (b) neeh diing neilou |
| (c) Ki buh na diing neilou | (d) Bol di neilou |

Q123. Sing leh gua saatmang jia in I gam uh

- | | |
|------------------------|--------------------------|
| (a) A nuam deuhdeuh hi | (b) a lum deuhdeuh hi |
| (c) Ahoih deuhdeuh hi | (d) A kilawm deuhdeuh hi |

Q124. Guahjut nisat chiangin

- | | |
|---------------------------------|-------------------------|
| (a) Mihingte I bel uhi | (b) ganhingte I bel uhi |
| (c) Sing leh gua liim I bel uhi | (d) Inn liim I bel uhi |

Q125. Sing leh gua in

- | | |
|------------------------|---|
| (a) Leitang a susia hi | (b) Neeh leh tah, huhi siang ahung pia hi |
| (c) Lei agaw sah hi | (d) Ganhingte a sisah hi |

Q126. I gam a hing dipdep na diing in

- (a) Singnou a poimoh sih
- (b) Ganhingte a poimoh
- (c) Sum a poimoh
- (d) Sing leh gua suanbeh diing ahi

Q127. Sing leh gua a umsate chu

- (a) Satpuh veh diing ahi
- (b) Haal tum diing ahi
- (c) Kep leh zuun diing ahi
- (d) Suhmang diing ahi

Q128. Singtaangmite chu

- (a) Taanggam a khosa ihi uhi
- (b) Khopi a khosa ihi uhi
- (c) Phaigam a khosa ihi uhi
- (d) Gammang a khosa ihi uhi

Q129. 'Nunkhum' kichi

- (a) Tate chihna ahi
- (b) Nahtangteh chihna ahi
- (c) Neulai chihna ahi
- (d) Nu nawitui chihna ahi.

Q130. 'Zata gual gen' ichih

- (a) Lunggel chihna ahi
- (b) meilum kai chihna ahi
- (c) Lunghel chihna ahi
- (d) mite'n a soi chihna ahi

Q131. 'Loubuuh' kichi

- (a) Lou a buuh neu kibawl
- (b) Inn mai a Buuh neu kibawl
- (c) Buh sun nadia buuh kibawl
- (d) Haichi koihna dia buuh kibawl

Q132. Loubang tul ichih Chiang in

- (a) Sil hoihlou soina ahi
- (b) Sil lui soina ahi
- (c) Sil limdang soina ahi
- (d) Sil bukim louh dan soina ahi

Q133. Lamzul a si kichi chu

- (a) Accident a si chihna ahi
- (b) Tangvaal-nungaah lai a si chihna ahi
- (c) Naupang a piankhiah zoh sawtlou a si chihna ahi
- (d) Sih ngeina asi chihna ahi

Q134. Conjunction in

- (a) Thumaal leh thuguatel a khen hi
- (b) Thugual ahiai thumalte a hilhchian hi
- (c) Thugual ahiai thumatessl asutawp hi
- (d) Thugual ahiai thumalte a zopkhawm hi

Q135. Hinna neilou silsiamte chu

- (a) Masculine gender ahi
- (b) Neuter gender ahi
- (c) Feminine gender ahi
- (d) no gender ahi

- Q136. Khat chouh, nih chouh, thum chouh ichih te khu
 (a) Restrictive numerals ahi (b) Distributive numerals ahi
 (c) Fractional numerals ahi (d) Ordinal numerals ahi
- Q137. 'Pathian in eite a hung lungsiat mahmah' chu
 (a) Personal pronoun ahi (b) Possessive pronoun ahi
 (c) Indefinite pronoun ahi (d) Demonstrative pronoun ahi
- Q138. Simte haam a vowels bangjah a um ei?
 (a) 7 (b) 6
 (c) 5 (d) 4
- Q139. Gova, gomi, gote, gokha, mau, taal ichihte chu
 (a) Ganhingte min ahi (b) Thei chi tuamtuam min ahi
 (c) Sing chi tuamtuam min ahi (d) gua chi tuamtuam te ahi
- Q140. 'Sen angkawi' kichi
 (a) Neulai a lawm iit chihna ahi (b) Kitenpih ji chihna ahi
 (c) Ngaihzaung chihna ahi (d) Neu apata ngaih chihna ahi
- Q141. "Pheiphung suankhawm" kichi
 (a) Tupdan kibang, kal suankhawm chihna ahi
 (b) Lungsim tuam nei chihna ahi
 (c) Kitualou chihna ahi
 (d) Phung leh taang kibang chihna ahi.
- Q142. Va 'hombill' khuh ei haam a
 (a) Va-ah ahi (b) Va-gih ahi (c) Va-phual ahi (d) Va-hui ahi
- Q143. Nidanglai a saipi-sahang mat chianga kimuut
 (a) Saisiip (b) Phiit (c) Nahmut (d) Theile
- Q144. Kineehngaih ichih
 (a) Deihseh a neehpih ut (b) Kineeh dem
 (c) kinai deuh a ann ne (d) Ki nialnial
- Q145. Vaipai diing kikouhna a kizang
 (a) Buhkung muut (b) Khutkawi muut
 (c) Saisiip (d) Gosem
- Q146. Ei lahah tapa neiloute chu
 (a) Methai a kichi hi (b) Inn leh lou neilou a kichi hi
 (c) Tagah a kichi hi (d) Inngam a kichi hi

Q147. 'Hun' ichih mi taangpi in khen

- | | |
|------------------------|-----------------------|
| (a) Khat in akikhen hi | (b) Nih in akikhen hi |
| (c) Thum in akikhen hi | (d) Li in akikhen hi |

Q148. Simte haam a bang thumal akibehlap chiangin future tense asuah ei?

- | | |
|---------|-----------|
| (a) Ta | (b) Chiah |
| (c) Lai | (d) Diing |

Q149. Exclamatory mark chu

- | | |
|----------------------------------|--|
| (a) Dotna a kizang ahi | (b) Lungphawng thei thugelh ahih chiangi |
| (c) Thugual khat leh adang zopna | (d) Thugual tawpna a kikoih. |

Q150. 'Besam haibang pawn' kichi

- | | |
|-------------------------------------|-------------------------------|
| (a) Sam kihiatlou a nang neunou ahi | (b) Sam hoih deuh akihiat ahi |
| (c) Samsih soina ahi | (d) Sam hoihlou soina ahi |

— §§§ —

SECTION - 5
LANGUAGE - II (TANGKHUL) FOR TET PAPER - I
(Q. Nos. 121 to 150)

Sl. No. MIL/

Code No. 05

Azingli mihaida khalei tuikhumkha hi ningkachang eina palaga khangahan kachivali a,b,c kala d li mihaida khalei chiwui eina mashungmeikap kaji chi kapangkui da ngahankalu.

Mikumowui mirinli ringkapha kakashunga mirin kharang samkaphang hi phasa kaphawui tungli haklak eina lei. Nawui phasa marungkhung haingasaku.

Tharkhamatheng, masi kathar suikasang, ayat salak eina yang ot kasa kala chalak eina ngasamkakhui, kashak kazā ayat sakathei hkt. hina nali khangareo tharanla yang zangngasaka kala apong aning anangvāli sashap ngasaka. Phasali sāza kapaiya ot saikora che masāza phayailu. Thuipoplakha meikajee kashei hina phasa thuishi ngasaka kuingatokla makhuingasak haowa. Ot saikoralu chang satheilu kala zamkhorli ngasharlu. Hiya phasa kala sakashap kaji hiwui yangshimeikap kajena. Saikora hiwui tungli ācham āram hiya sina lupa einala malokhui kapaiya otna. Chithada sada mazakshi ngasak hailu, ot kachivali mashunglu kala mi kachivali chātheilu, nawui yangkasheli machinmahailu, khangazana makathuka bingli leishithei ngachontheilu laga kapha khamashung wuivang kala sāngayee phalung kaji chile mangachee lakalu thungthung salu.

- Q121. Phasa kapha kaji hiya _____ kahona.
a. Asa kahakli
b. Phasa kathaoli
c. Ningkaphāli
d. Ningla phasala kaphali
- Q122. Thuikashi kaji hiwui kakhalata _____ kajina.
a. Asā makahak
b. Phasa ararui mahak kasang
c. kapi eina mathuikathei
d. pingaishona
- Q123. Thuipopbingli kuingatok makhui khangasakwui khamataiya chiya _____ hina.
a. Zamkhor
b. Ari āria shaiphapha kaji
c. Meikachi kashei
d. katonga
- Q124. Sina lupa eina malokhuikapai ngachaili sakmeikap kaji chiya _____.
a. Phasa kaphā
b. Acham aram khamathā
c. Azak khamathā
d. Ningai khamathā
- Q125. Ringkapha kakashunga mirin ringga jakha _____.
a. Lan leiphalungra
b. Lairik themphalungra
c. Pangda hotnāphalungra.
d. Phasa phāngasak phalungra.
- Q126. "Nawui yangkasheli machinmahailu." Hili machinmahailu kajiwi kakhalatva _____ kajina.
a. Leishilu
b. Athut makhui
c. Mayangshilu.
d. Mangasunglu
- Q127. Tuikhum hili kazang "makhui" kaji tuipa hiwui kakhalat kaphalata (opposite word) chi kachipa khala?
a. Ngatar
b. Mashing
c. Ngarong
d. Mathing

- Q128. Kapimena "Zamkhorli ngasharlu" kaji hiwui khamataiya maram chi kachipara khala?
a. Hina kuingatok sāza ngasaka
b. hina ngachang shingasaka
c. hina phasa sāza ngasaka
d. lan shiman ngasaka.

Mihaida khalei lasem "Ngathor" kajiwui stanza khani hi palaga khangahanbing hi ngahankalu.

NGATHOR

By: Mark Chiphang

Ngathor ngathor aman kasak ngathor
Mirinwui shongza khare ngathor
Na shokkhara honchingching leiserli,
Ning lumtur, Chihansa, ningshalserli.
Pheisinlo, Chihanngaman sharrakho,
Tekmatei ngasakki kaji na kho.

Ngathor ngathor aman kasak ngathor
Ngathorna chithei chithangwui kahor
Leijui, muiya pukfa ringshatkha kho!
Zingshan makarang ngarak kazak lo,
Lungsanlo, pakra akhok sangaikha
Malatungpai makho, longthuihaikha.

- Q129. Kapimena ngathor eina khili pankatam khala?
a. Atam khareli
b. Lairik katamnaoli
c. Naoshinaoli
d. Atamwui āman kasakli.
- Q130. Chihangaman shārrakho kajiwui kakhalatva _____ kajina.
a. Masholpai mara
b. Chihanlak eina khalei chi mashoimihaipaimara kho.
c. Chihanlak eina leikho
d. Chihangailak eina leidalei.
- Q131. "Tekmatei ngasakki kaji na kho" Hili kazang 'Na' hi _____ na.
a. Noun
b. Verb
c. Pronoun
d. Adverb
132. "Zingshan makārang" kajiwui kakhalatva _____ kajina.
a. Zimik shok dhadhara
b. Zimikwui kasa makashungranga
c. Mirar makashungranga
d. Mi mapung mapharanga
- Q133. Muiya pukfa kajiwui kakhalatva _____ kajina.
a. Muiya kharuimit
b. Muiya kashā
c. Muiya charshi
d. Muiya zikrik
- Q134. Pakra ākhoka sangaikha kaji hiya _____ kajina.
a. Khangam khareli
b. Kashānga
c. Kathema
d. Kathāna

- Q135. Leijui himuiyali kahona. Hi kachikathā muiyali kahokhala?
 a. Zingkat kajuivali khaleili kahona.
 b. Phankazat muiyali kahona.
 c. Ngaleili zangshungda ngajui kazatli kahona
 d. Muiya shalak makajili kahona.
- Q136. Mihaida khalei mati hiwui ngachaili ākhamangna mashungrik kahai fixed phrasena, chi hashoklu.
 a. Ngaya ngashun
 b. Khamang kazā
 c. Khanao khari
 d. Zingrot siphon
- Q137. Restricted verb makhaningpa chi hashoklu.
 a. Hamkashut
 b. Kachon ngasa
 c. Pāngpheo
 d. Kui khayao
- Q138. Azingli mihaida khalei tuipa mati hiwui ngachaili kachipana "Leikashi" kaji tuipa hiwui kakhalat kaphalata (Opposite word) khala?
 a. Chinkakā
 b. Yangkakharing
 c. Ningkakachai
 d. Malungkhavat
- Q139. Tui ngaher hi peikhavai chameithui kaji chi kapangsanglu. Khaifa, Khaivā, khaireo, _____?
 a. Khaikonghan
 b. Kkhaireonā
 c. khaiwonla
 d. khaithei
- Q140. Mashungmeikap kaji tuipeng chi hashoklu.
 a. Hi ishi apreivana
 b. Hi ishiwui apreivana
 c. Hi iwui apreivana
 d. Hi ipreivana
- Q141. Ngakheikhang kahaipa chi hashoklu.
 a. Vārok
 b. Vārā
 c. Vāchap
 d. Vāna
- Q142. Mihaida khalei mati hiwui ngachaili kachipāna personal pronoun khala?
 a. Khalatta
 b. Kachichā
 c. I
 d. Kachikathā
- Q143. Azingli mihaida khalei hiwui ngachaili kachipāna common noun khala?
 a. Imphal
 b. Rickshaw
 c. Ukhruil
 d. Khānngam
- Q144. Primary levelwui oja akha sada azingli mihaida khalei hiwui ngachaili kachipāna mataimeikap kaji magun (quality) na da khuira khala?
 a. Tamkachitheiwui ārā
 b. School kakā khamarek
 c. Khangkathei
 d. Tamkachitheili malungkachāng
- Q145. Khangarik katamnaobingli discipline leingasaksa jiakha _____.
 a. Sajei milaga mashungmira
 b. Athumli mataimeida yangsangra
 c. Athumle hengsada katatshok haora
 d. Athumli ngateida narhaira
- Q146. Oja akha sada nashi classwui katamnao kasemli kachikatha ārā shijinra khala?
 a. Katamnaoli tamkhangai ning leingasakra
 b. Chancham eina ngasoda tharza eina tamchitheira.
 c. Blackboard shijinra
 d. Katonga hi shjinsera

- Q147. Katamnaobingli atam atamwui test saching kajiwui kharinva, katamnaobingli _____.
a. Ngachang kangasak khavaina
b. Ngasharda tamkhavaina
c. Athumwui themkasang yangkhavaina
d. Discipline makaikhavaina
- Q148. Mai yangngasunda khami instructionli khamataiya role chiya _____.
a. Katamnaona
b. Ojana
c. katamnao eina oja khaninina
d. Textbookna
- Q149. Zingyinlam katamnaobing chothaida ningkasang vat haiakha kachipa kasā phameikapra?
a. Khararlaga mathingngasakra
b. Shutli samihaora
c. Ngareongasak haora
d. Athumna nganakhanai khararchanpa hanghaora.
- Q150. Primary katamnaoli thingnā rghāwui pongli tamchithei ki kajiwui ārā hi kachipana phameikapra?
a. Katamnaoli yamguili thanvara
b. Azak semkhullaga (model) tamchitheira
c. Ama (chart) chitheilaga tamchitheira
d. Khamor eina ngunlak eina tamchitheira

— §§§ —

SECTION - 5
LANGUAGE - II (THADOU KUKI) FOR TET PAPER - I
(Q. Nos. 121 to 150)

Sl. No. MIL/ 791

Code No. 14

Nuoiya thulom kipe hi phate'n sim in lang chujou tiengleh anuoiya thudohho donbutna dihpem lheng in.

Lekha simna hijongle guolseh bawlina hijongle i bawl ding poupou chu i-Thadou gaal nuoise ngaipoi. Nuompao henlang lel talehen jachatna chungnung tah ahi. Mi sei poupou ngapcha hih-in, na lel ding na jo ding geeltuoh masan. Lel tale chun min japin nate, i hijongle na bawl ding khat chu bawl jouvin, ajoule bawl nang'e tin khien tadi loujenin khonungle i ahungsuod ding i nati ding na he poi. Tu lekha sim theibep na hi pet nin na toh ding chan kitoh loiyin, sun leh go hung ju getninte. Na cha thei petnin sum hawl in na chamo tengle na neh ding kon na pieh ding ham? Twiso lai leh na khuol chiena na gaal kai man kisil hih-in phulouvin twi hung suoh in tin gaal kaimon umin na te. Na chotna ding ve louvin na kho lha hih in. Chiena a i kingahna mun a ima i chungathil um, i thil choi tuol a selhah poupou hi manna tah ahi. Thu hetuoh lou in mi iniel ngai poi. Thu i hetchien lou i sei ngai poi. Kilietsah leh hoitho hi kisuh neona le mansuhna ahi. Hoithon guol aheodah in nemin guol ahoiye. Na sanga neo thil choi lahpieh hih in.

Q121. Thadou gaal banga nuoisie lou ding chu -

- | | |
|-----------------------|----------------|
| A) I bawl ding poupou | B) Sapkangte |
| C) Nuompao | D) Lekha simna |

Q122. Kuoi tobang hon jachatna chungnung tah atuo jlu em?

- | | |
|-------------------------------|--------------------------|
| A) Guol lelho | B) Geeltuoh masa-louho |
| C) Nuompao a abawl ding lelho | D) Thadou gaal nuoisieho |

Q123. Ipi chu geeltuoh masat ngaiji ham?

- | | |
|---------------------|-----------------------|
| A) Jo ding lel ding | B) Ajoule bawl dingho |
| C) Mi-sei poupou | D) Khonung thu |

Q124. "...sun leh go hung ju getninte" kiti hin ipi gihna apieh ham?

- | |
|---|
| A) lekha sim theibep i hi pet a na i toh ding chan kitoh loi ding aseina ahi, |
| B) Cha thei pet a sum hawl ding aseina ahi |
| C) Khonung a ipi ahung lhun ding kuoiman ahet lou aseina ahi |
| D) Chunga hohi adih khatcha aum poi. |

Q125. "Lel tale chun min japin nate" thuguol a 'min' kiti thucheng lhing chu -

- | |
|--|
| A) Chaang le mim |
| B) mi in |
| C) mi khat min kiseina |
| D) 'mi in' ti thucheng chu spoken ahi tiengleh 'min' ti a kiseina ahi. |

Q126. Thu hetuoh lou a ipi bawl lou ding a tim?

- | | |
|----------------------------------|--------------------------------------|
| A) Thu hetchien lou sei lou ding | B) Kilietsah le hoitho bawl lou ding |
| C) Mi niel lou ding | D) Abon in adih e |

Q127. Kisuh neona le mansuhna chu -

- A) Mi seisiet ahi
- B) Neem a um
- C) Killietsah le holtho bawl
- D) Chung'a hohi adih aum poi.

Nuoiya thulom kipe hi phate'n sim in lang chujou tiengleh thudohho donbutna dihpen lheng in.

Lekha thiem hi chih dohna phat dohna chule mit dohna ahi. Lekha thiem hi phatchuomna je het theina ahi. Lekha thiem hi khut thiemna, kam thiemna lungthim thiemna ahi. Lekha thiem hi oina le damna, umchan kitupna, chol lou a natoh je hetna ahi. Khut thiem, thil thiem na guot leh lekha sim kiha bawl in. Vahle genthei lou hiel a gamdang thu le mi gamdang umchan na het nuom leh lekha ha sim in. Lou bawl je, huon bawl je, inchen nuop je, thiem na guot a, toumun a sumkolveiya sum lam ding na guot leh lekha ha sim in, ponthon. Damtheiying, phattheiying, oiling, nomming, thil thieming chinging na ti leh lekha ha sim in. Na chiena khahlou, na mit a na mu khahlou gam danga thil loupi, kho minthang, twilien minthang chule gam dang a thu henglang muleng na tia vannuoi leisiet le asunga um thil jousie nisa lhathah ahsi umchan thu na het nuom leh lekha sim in thasie hih in. Asie apha hetkhen na guot a na umna mun a khuolgam mi toh kihou mat a khuolgam thu het na nuop leh lekha sim genngaiyin. Mi jah lou a na guol toh na lung guotchan kihettoh kihoutoh na dei leh lekha sim ha gut in.

Q128. Phatchuomna je het theina chu -

- A) Khutthiem le kamthiem ahi
- B) Lekha thiem ahi.
- C) Lungthim thiemna ahi
- D) Adih aum poi

Q129. ...“kam thiemna lungthim thiemna” ati hi tukhang a ipi lang hin tem?

- A) Soft skills
- B) Psychology lang
- C) aptitude lang
- D) skilled Labour

Q130. Inchen siemna dinga lekha thiep jie a kinei theiho chu -

- A) Lou bawl je, huon bawl je, inchen nuop je, toumun a sumkolvei
- B) Damtheina, sumkolveye
- C) Toumuna sum mu daan
- D) Adih um lou

Q131. “Na chiena khahlou, na mit a na mu khahlou gam jousie nisa lhathah ahsi umchan thu na het nuom..” ati hin tukhang a ipi tobang thil umho aseina hin tem?

- A) Television le discovery channels chule astronomy
- B) Radio le television
- C) Mobile phone
- D) Travelogues

Q132. “ponthon” ati hi ipi thucheng kheel a kimang ham?

- A) Pontho in
- B) ‘Ponthon’ hijieng ahi
- C) Athon ngai poi
- D) Khatcha adih poi

Q133. "Damtheiying, phatheiying" kiti thucheng teni written form a chu -

- A) Damna le phatna aseina ahi B) Dam thei in ting, pha thei in ting tina ahi
C) Damtheina le phattheina aseina ahi D) Adih jao lou

Q134. "... na umna mun a khuolgam mi toh kihou mat a khuolgam thu het na nuop leh.." ati hi tukhang a itobangho khu aseina hin tem?

- A) Mobile phones, Facebook, WhatsApp adg.adg.
B) Tablets
C) iPhones
D) Khatcha dihlou

Q135. "Mi jah lou a na guol toh na lung guotchan kihettoh kihoutoh na dei leh," ati hi

- A) Mobile phoneho aseina ahi B) Email aseina ahi
C) Mobile phones, emails, X, facebook D) Abon in adih e

Pedagogy of Language Development chungchang'a thudohho.

Q136. Nuoiya thuguol adihpen hi huolchie ham?

- A) Keima ka kipah l'eh e.
- B) Keima kakipah l'eh e.
- C) Keima hi ka kipah l'eh e..
- D) Keima hi kakipah l'eh e.

Q137. Thadou-Kuki pao hin ipi script aman ham?

- A) Sanskrit
B) Roman
C) Chinese
D) Burmese

Q138. Chapangho khu ipi pao a lekha hil phapen em?

- A) Anu pao
B) English
C) Jilkung thiepna pen pao
D) Hindi

Q139. 'Valpabung' a hi thumal iiat um em?

- A) 2 B) 3
C) 4 D) 5

Q140. Thadou-Kuki pao a 'awginneopen'- Phoneme, iiat um em?

- A) 44 bou B) 39 bou
C) 36 bou D) 43 bou

Q141. Awmoljem (consonant) iġat i nei uvem?

- [illegible]

Q142. 'Na khut jung sim'in: Ka khut jung nga ahi'. Kuoi le kuoi kihoulimna ham?

- A) Jikung le simlai
B) Anu le apa
C) Nang le na simlaiho
D) Adih um lou

- Q143. Thugul adih pen huoiche ham?
- A) Na lasah chu a-ngei lneh jieng e. B) Na la sah chu a-ngei lneh jieng e.
C) Na la sah chu a-ngai lneh jieng e. D) Na lasah chu a-nagi lneh jieng e.
- Q144. National Education Policy athah pen hi itih kum a ham –
- A) 2022 B) 2023
C) 2020 D) 2019
- Q145. 'Lekha Bul: Thadou Kuki First Primer' hi kuoi sut ham?
- A) Si. Lunneh B) Teba Kilong
C) Thangkhopao Kipgen D) Thomsong Ngulhao
- Q146. 'Chongnu in thei a ne e' ti thugul a object chu –
- A) 'Ne' le 'thei' ahi B) 'Chongnu' le 'thei' ahi
C) 'Chongnu' le 'ne' ahi D) 'Thei' ahi
- Q147. Thiemjilnamun a chapangho thanuopna pen chu
- A) Kichiep ahi B) Lekha sim ahi
C) Bible sim ahi D) Loi le guol toh umkhom
- Q148. Jilgungho a kuon chapanghon ajah nuom pen chu
- A) Holiday B) Thusim
C) Simmun kihil D) Milim kivetsah
- Q149. Thadou-Kuki pao hi huoilai mun a hung kijhdoh masapen ham?
- A) Mission Compound, Songpi, Lamka B) Mizoram a
C) Mission Compound, Kangpokpi D) Ukhrul Misssion Centre
- Q150. Thadou-Kuki pao a Bible hin sundoh masapen le Bible Pumpi hin sundoh masapen chu-
- A) Dr. Tongkhojang Lunkim le Ngulhao Thomsong ahi
B) Rev. Dr. Hawngam Haokip le Dr. T. Lunkim ahi
C) Pu Ngulhao Thomsong le Dr. Tongkhojang Lunkim ahi
D) Rev. Seikholet Singson le Rev. Seikhongam Gangte ahi

— §§§ —

SECTION - 5
LANGUAGE - II (VAIPHEI) FOR TET PAPER - I
(Q. Nos. 121 to 150)

Sl. No. MIL/ 93

Code No. 10

Dawtna zosia mark 1 pua a hi.

Dawtna tin hih a dawnhuna pali chiat piak a hui. Ziate chu **a, b, c, d** min putsak a hui. Zia palite lak ah hin a dikpen zendawk in lah a thu le zik in.

Etsakna 'a' chu a dikpen a hi chun 'Dawnhuna - (a)' ti'n lah a thu le zik in.

Tuhin zia thugik bung hi sim in lah, a nuai ah ki pia dawtnate hi a dawnhuna pia'n.

Tuni hin la kiangu'n thugosia gen ingka : chagat, chatvai mihing leibâ a hi. Ngawl le vet hi le kua â chuam a hi puai. Plansual melsiat hi le thil kikhel a hi puai. Mihausa a tek nung ah gilkiat ah vak le ka muta'i. Let leh neu hi le a khang a khang ah neiden kuama a um puai.

Dawtna-

Q121. 'Thugosia ti chu',

- a) Thu manlo tina.
- b) A khang, a khang ah a dikna muthei ah um thu ki gen.
- c) Thu gen thiamte thugen.
- d) Thu zuau.

Q122. "Chagat chatvai hih mihing leibâ a hi".

- a) Mihiam in haksatna tuak hunk i nei tet tet a hi.
- b) Chagat chatvai hih pumpel di a hi.
- c) Mi sum l bat dit di a hi.
- d) Mi chagate leibat nei tina.

Q123. 'Ngawl leh vet kua a chuam â hi puai' A thukawk gen in.

- a) Kuama mingawl a um puai.
- b) Mipil hi di nuamlo kuama a um puai.
- c) A pilte hih le hung ngawl ziang thei a hui.
- d) Ngawl leh vet hi kichawn vet vet a hi.

Q124. Mivê chu mi banggualte hi a hui em?

- a) Bangma ngaitua dit detlo mite hi a hui.
- b) Mihiam umdan ngai ah um theilote a hui.
- c) Pha leh sia he khenlote a hui.
- d) Mipilte.

Q125. "Piansual mêlsiat thil kikhêl a hi puai".- hil chian in.

- a) Mêlsiat hih siamphat a haksai.
- b) Piansualna hih siamphat thei a hi.
- c) A pian ah bukim leh hawite hih le bukimlo leh hawilo kit thei a hui.
- d) Piansual chu l mabak a hi.

Q126. "Mihausa a têk nung a gilkiat ah vâk"- hin bang a etsak em?

- a) Hausatna hih a detdo puai, a dêngdel hi.
- b) Mihausapa hih jing-an nelo a hi.
- c) A sumchîp zia ah an nelo ah a um hi.
- d) Mi a têk phat leh gilkiat sek.

Q127. 'Let leh neu hi le a khang a khang ah neiden kuama a um puai'- bang zia ah a h'em?

- a) Letna , neuna mimal vâng thu a hi.
- b) Letna dawilo mi a um zia ah a hi.
- c) Neuna dawilo mi a um zia ah a hi.
- d) Mi hi a khang khang ah a din a sang ngai puai.

Tuhin zia thumalte (words) leh pau- upate (Phrase) te thukâwk hih gên in.

Q128. 'Pachawi' bang tina a h'em?

- a) Pâkcha chawi tina a hi.
- b) Papâk , patung, pachang châwi tina
- c) Mi khat in thilpha a bawl zia ah, a kipakna leh a thanawp deu deu na ding ah kipâkpi.
- d) Pakcha-vui awsak.

Q129. "Sakluang" bang genna a h'em?

- a) Thing keu tum.
- b) Saklam ah tui luang.
- c) Mi khat taksa pumpi.
- d) Tui luang tina.

Q130. "Ju leh vâ" ti hin bang tiang a kâwk em?

- a) Ju zuakte leh vâ tak ah dâwnte
- b) Saju leh vachate
- c) Thâ nei ah lêng thei zosia leh leitua ah vâk zosia.
- d) Si leh bâl gual tina.

Q131. Bang genna a h'em? 'Sakhi a pi a san leh a no le a san hi'. ?

- a) Mihiam hi a nu leh a pa gual gual a hi sek hi.
- b) Sakhi a no hih a pi'n a liak san a hi.
- c) Sakhi a sanlo a um puai.
- d) Sakhi chu a pi tawh a rawng a kibang sek hi.

- Q132. Zia thumalte hi a dikpen zendawk in.
'Kei' prural from chu
- a) Keiuh b) Keu c) Kei uh d) Kelu
- Q133. Khawi hi a dik a h'em?
- a) Amau hung in au b) Ama uh hung in au
c) Amau hung inau d) A mau hung inau.
- Q134. Zia thutawn palite lak ah hin a diklo zendawk in.
- a) Pastorpa thu hun thawt hi simtha hitiu. b) Pastorpa thu ei hih hih sim hitiu
c) Pastorpa thu cha hi sim hitiu d) Pastorpa thu hun gen hi ngai hitiu.
- Q135. A nuai ah ki pia Active voice thutawn
'Zia lekha bu hi kei zik a hi' zia passive voice chu
- a) Keiman zia lekha bu hi ka zik a hi. b) Zia hi kei lekha bu zik a hi.
c) Zia lekha bu zik hih kei ka hi. d) Keiman zia lekhabu hi ka zik a hi.
- Q136. Shineu in, "Ka chapa lasak a thiam hi a ti".
Zia a chung ah ki pia Direct speech Indirect Speech chu--
- a) Shineu in ka chapa chu lasak a thiam hi a ti'.
b) Shineu in a chapa chu lasak thiam hi in a gen hi.
c) Shineu in a chapa chu lasak thiam a hi ti'n a gen hi.
d) Shineu in a chapa chu lasakthiam a hi a ti'.
- Q137. Zawkpual in sakei no khat a ki zuak hi.
Zia thutawn ah 'ki'hih bang part of speech a hem?
- a) Adverb b) Adjective c) Verb d) Axullary verb
- Q138. Guchapa ama leh ama a kikhailumta'i. Kikhailum hih bang part of speech a h'em?
- a) Noun b) Reflexive verb c) Interjection d) Adjective.
- Q139. Detdo kikumkalpi (Antonym) bang a h'em?
- a) A ngawt b) A ngam c) A dengdel d) A khau
- Q140. Grammar chu
- a) Pau khat dik tak ah sim thei leh zik theina ding ah ki siam dân chu a hi.
b) Lâ ngainawp-um tak phuak theina ding ah ki siam dân a hi.
c) Bu huan, me huan thiam theina ding ah ki siam dân a hi.
d) English pau simna a hi.
- Q141. Zia thutawn hih a thukawk kisanglo ding in sang danglam in
Thanglei hih pakcha hawi a hi.
- a) Thanglei hih paka hawi chi khat a hi.
b) Thanglei hih pakcha hawite lak ah khat a hi.
c) Thanglei hih pakcha hawilo a hi puai.
d) Thanglei hih pakcha hawi thim a hi.

SECTION - 5
LANGUAGE - II (ZEME) FOR TET PAPER - I
(Q. Nos. 121 to 150)

Sl. No. MIL/ **24**

Code No. 23

Section A: Zeme Language (Question 1-15) 15 marks

1. Kia Cisiak

Samdum kia luze aipou samneu kak lau:

Samdum: Leisiname keyikau au kaledeime ne rangbe nkingmi ze nking lei, miramme je heguateu lei, nah pehitit ge mata teuluai lei, aipou njua telungyibe zene hename je peinsuigai lei.

Q121. Dai ze samdum gu petauditube no?

- | | |
|--------------------|--------------------------|
| A. Kanthabe | B. Leisiname telungyibe |
| C. Leisiki tetribe | D. Mizangme je kahegeibe |

Q122. Aipou samdum caisuize leisiname keyime au:

- | | |
|-------------------------------------|----------------------------|
| A. Kaledeime je mahang sakkai makpe | B. Pehitit ge mata teuluai |
| C. Mizangme je kahegeibe | D. Leisiki wangmakpe |

Q123. Samrekap "hepua caige hetei tangbe" dai je rang no?

- | | |
|--|-----------------------|
| A. Mateucibe | B. Mininggabe |
| C. Peting nzudibe cang gene laidingpetpe | D. Pehititpe ge teube |

Q124. Samrekap "hingrangrui" dai je rang no?

- | | |
|-----------------------|----------------|
| A. Kemiebe kau | B. Matingkau |
| C. Peram pedei ga kau | D. Kelakyi kau |

Q125. Haingouneing leisi kia lei. "kia" acheube samkie ze:

- | | | | |
|------------|----------|----------|-----------|
| A. Lamrang | B. Tadeu | C. Zitak | D. Ziding |
|------------|----------|----------|-----------|

Q126. Nggakpui nra lalei. "nggak" acheube samkie ze:

- | | | | |
|----------|----------|------------|-----------|
| A. Tadeu | B. Zitak | C. Lamrang | D. Ziding |
|----------|----------|------------|-----------|

Q127. Ncetgiak kanzeibe kedak lau.

- | | |
|------------------------|------------------------|
| A. Nang dailia tet no. | B. Nang dailia tet no, |
| C. Nang dailia tet no! | D. Nang dailia tet no? |

Q128. Suiyibe acheube samkie nzuabe:

- | | |
|--------------|---------------|
| A. Karengabe | B. Milumpumbe |
| C. Kanzunbe | D. Suisiabe |

Q129. Tiebe acheube samkie kededpe:

- | | | | |
|---------|----------|----------|----------|
| A. Dibe | B. Duibe | C. tikpe | D. Ceibe |
|---------|----------|----------|----------|

Q130. Aipou **makpe** (negative) samjua ge teleugai lau:

- A. I leisiki tet lei. B. I leisiki tet bam lei.
C. I leisiki tetra kilung gene tetpet lei. D. I leisiki tet mak lei.

Q131. Aipou **samneu** ge teleugai lau:

- A. Pa ball nthai lei B. Pa ball nthai mei?
C. Pa ball nthai bam delei D. Pa ball nthai lalei.

Q132. Samjua kanjeibe kedak lau:

- A. Hung lei apui I cu. B. I apui cu hung lei.
C. Lei I cu apui hung. D. I lei apui hung cu.

Q133. Samjua kanjeibe peupet lau:

- A. I tak teu lei. B. Lei I tak teu C. I lei tak teu. D. Tak teu I lei.

Samjua kia luze kanjeibe samkie kai lau:

Q134. Naimik _____ mene pet lei.

- A. Tingtuen B. Tingbang C. Tingpei D. Tingpi

Q135. Ziemna _____ ge lung lei.

- A. Pecip B. Nkuibung C. Makuiki D. Heki

Section B: Pedagogy of Language Development (Question 16-30) 15 marks

Q136. Let ge napoine dai ne cipet railing no?

- A. Kiabe B. Raube C. Nkingbe D. Letjai.

Q137. Anui pui let ze petaudi lei pelam au:

- A. Maci seugai lei B. Kilung ge teilungra runne kanang lei
C. Kechingme ziemne katei lei D. Pegie ga lei.

Q138. Zeme let rauteira mihaimena zieme daibe zene ncamtube no?

- A. Nagaland Zeme let B. Manipur Zeme let
C. Assam Zeme let D. Zeme Samriak (Dictionary).

Q139. Milet cipet railangbe panditeube:

- A. Peluilung gene mpau B. Letjai cigaibe
C. Reletpe D. Samriak teilung.

Q140. Dai ne helet keteibe ge teilungjai petauditu no?

- A. Leisi katei kiabe B. Samdam makpe
C. Keshabe D. Hename suiningteube.

Q141. Let keteibe ge letjai ta ze:

- A. Let tei nzeira nhagai lei B. Hejai rame ninglitkai lei
C. Mpou helak makra teugai lei D. Samsa helira pei lei.

- Q142. Let ciamcira dai ze pegiegabe no?
 A. Nking B. Samsa C. Kia D. Mamie kerau.
- Q143. Let ciamcibe gu cetpe ne kaletdeime je nhagaibe:
 A. Leisiname je keshabe B. Ntuapetpe cilube
 C. Leisi kia nggabe D. Kilungta peinkiebe.
- Q144. Keraukeretta kaketeibe ne panditeu ze kaketeime je teintuagaibe:
 A. Mimaning nah let teilunggai lei B. Lesi raurabe katei
 C. Leisi kiara katei D. Dichura.
- Q145. Kepeikuak makpe ruage dai keteinia ne pegie bamlang no?
 A. Pekua-pemie ngaube nia rame B. Samsabe
 C. Exam teube D. Heziraube kuak.
- Q146. Merua mekie kaketeibe ge teilungbe acheube ze:
 A. Kepeikuak katei B. Keteiluduibe nia kechamcham
 C. Leisitang katei D. Kilungta katei.
- Q147. Ketei nzeigaira peibe:
 A. Leisiyime bau katei B. Leisiname macimeume bau
 C. Kaletdeime katei D. Pui-peume.
- Q148. Dai classroom ta ne samsa cira ziemne teintuagai lang no?
 A. Pebau hedeundambe B. Mikua petmak ze kiabe
 C. Rau kerelibe D. Kiapetkaibe.
- Q149. Let kaletdeime keyime au:
 A. Leisiname dage keseugaicibe B. Samsa katei sabe
 C. Leisiname lam cimakpe D. Leisiname je niamcibe.
- Q150. Let ge cetpe panditeu ze kekabe ze:
 A. Lesiname je teumiera B. Cibe ge nah keteibe ge ntuacura
 C. Exam teuhingra D. Leisiname je teikedabe katei.

— §§§ —